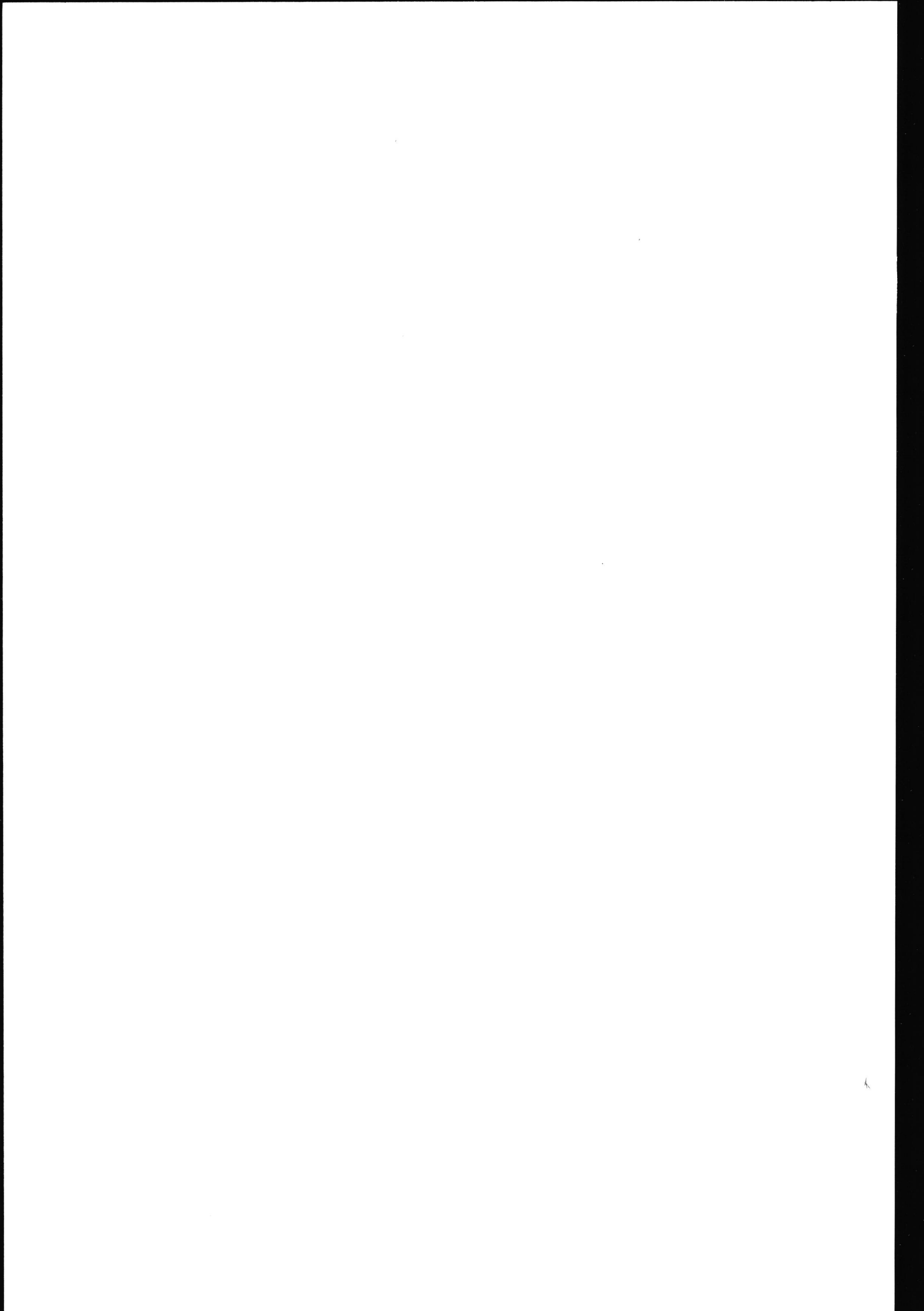

**Raija Gould
Heidi Nyman**

Työkyvyttömyyseläkeratkaisut 1990–1997

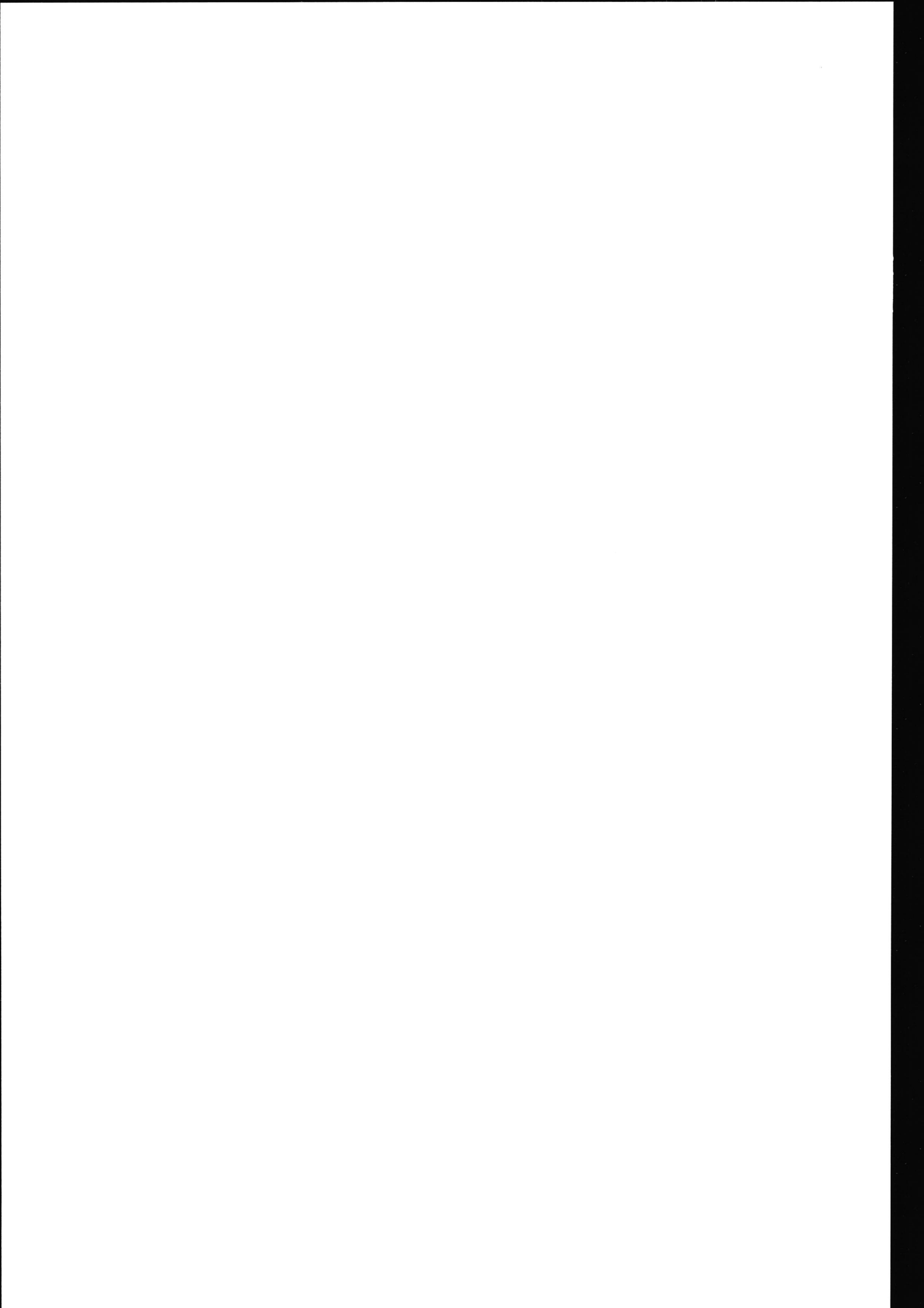
ALUKSI

Tässä monisteessa tarkastellaan työkyvyttömyyseläkkeitä vuosina 1990–1997. Moniste rakentuu kahdesta osasta: työkyvyttömyyseläkeratkaisuja käsittelevästä tilastotaulukkojen kokoelmasta (osa II) ja näitä taulukkoja kommentoivasta tekstiosasta (osa I).

Monisteen *ensimmäinen osa* keskittyy työeläkejärjestelmän yksityisen sektorin työkyvyttömyyseläkkeisiin. Johdantojakson jälkeen, luvussa 2, kuvataan yleisesti eläkkeiden hakemisalttiuden, alkavuuden ja hakemusten hylkäysosuuden kehitystä hakijan iän, sukupuolen, sairausryhmän ja eläkelain mukaan. Kolmannessa luvussa työkyvyttömyyseläkkeiden kehitys liitetään 1990-luvun työttömyystilanteeseen. Eläkkeiden hakijoita ja hakemusten hylkäysosuuksia tarkastellaan hakijoiden työttömyystaustan mukaan. Tässä jaksossa tarkastelun painopiste on vanhemmissa, työttömyyseläkkeen alaikärajaa lähestyvissä työkyvyttömyyseläkkeen hakijoissa. Neljännessä luvussa keskitytään yksilöllisen varhaiseläkkeen hylkäyspäätöksen saaneisiin ja kuvataan heidän työ- ja eläketilannettaan hylkäyspäätöksen jälkeen.

Monisteen *toisena osana* olevassa laajassa taulukkokokoelmassa on tietoja myös julkisen sektorin työkyvyttömyyseläkkeistä. Tässä osassa esitetään tilastotietoja työkyvyttömyyseläkkeiden hakemisalttiudesta, työkyvyttömyyseläkeratkaisujen lukumääristä, hakemusten hylkäysosuuksista sekä eläkeratkaisuja koskevista valituksista ja niihin perustuvista ratkaisujen muutoksista.

Jari Kannisto ja Jukka Lampi Eläketurvakeskuksen tilasto-osastolta ovat osallistuneet monisteessa esitetyn tilastoaineiston tuottamiseen ETK:n rekistereistä.

Sisältö

Aluksi

Osa I

1 Johdanto	7
2 Työkyvyttömyyseläkkeiden hakemukset ja ratkaisut	11
3 Työttömyys työkyvyttömyyseläkkeen hakijoiden työtaustassa	16
4 Hylkäyspäätöksen saaneiden työssä pysyminen	26
5 Yhteenveto	30
Kirjallisuus	32

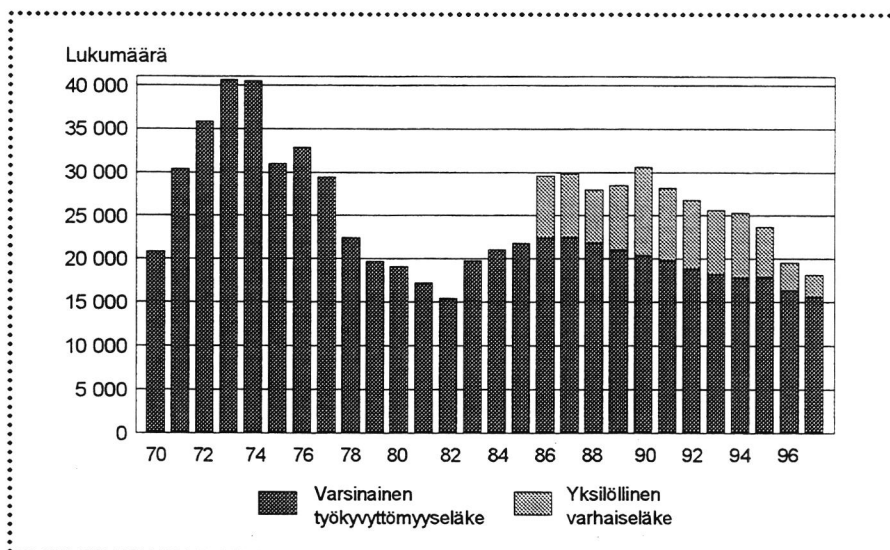
Osa II

Tilastoja työkyvyttömyyseläkkeiden ratkaisuista vuosina 1990–1997	35
1 Ratkaisujen lukumäärä	38
2 Hakemisalttius ja eläkkeiden alkavuus	45
3 Hylkäysprosentti	47
4 Muutoksenhakuelimet	62
5 Eläkkeenhakijoiden työttömyys	66

1 JOHDANTO

Työkyvyttömyyseläkkeiden kehitys

Viime vuosikymmenen loppupuolella uusia työkyvyttömyyseläkkeitä alkoi ennätyksmäärin. Vain 1970-luvun alkuvuosina uusien työkyvyttömyyseläkkeiden lukumäärä oli vieläkin suurempi. Tällä vuosikymmenellä työkyvyttömyyseläkkeiden kehityksessä on tapahtunut selvä käänne. Koko 1990-luvun ajan työkyvyttömyyseläkkeitä on alkanut vuosi vuodelta yhä vähemmän ja vähemmän (kuva 1), ja parin viime vuoden aikana myös voimassa olevien eläkkeiden lukumäärä on kääntynyt laskuun.

Kuva 1. Vuosina 1970–1997 alkaneiden työkyvyttömyyseläkkeiden lukumäärä työeläkejärjestelmän yksityisellä sektorilla

Työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuuden vaihtelu selittyy pitkälti eläkejärjestelmän ja muun sosiaaliturvan – lähinnä työttömyysturvan ja sairauspäivärahan – rakenteiden ja käytäntöjen muutoksilla, mutta näiden muutosten taustalla on usein perustavanlaatuisempia yhteiskunnallisia murroksia. Työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuuden kasvu 1970-luvun alussa selittyy paitsi uusien eläkelätkien voimaantulolla myös elinkeinorakenteen murroksella. Maatalouselinkeino supistui nopeasti kun taas palvelut ja tietotyö laajenivat (Kortteinen 1985). 1970-luvun puolivälistä 1980-luvun alkupuolelle jatkunutta työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuuden vähenemistä edistivät mm. työllisyystilanteen heiken-

tyminen, sairausvakuutuksen päivärahan korvaustason aleneminen ja mahdollisesti myös eläkekriteerien tiukentunut tulkinta (Notkola 1980, Gould 1985, Hytti 1993). Työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuus kääntyi uuteen nousuun sairauspäivärahaudistuksen ja vuonna 1986 voimaan tulleen uuden työkyvyttömyyseläkemuodon, yksilöllisen varhaiseläkkeen myötä. Tätä uutta eläkemuotoa perusteltiin mm. työelämän muutosten kasvattamalla varhaisen työstä poistumisen tarpeella (Eläkeikäkomitean esitys... 1983). 1990-luvun laman aikana työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuus on taas kääntynyt laskuun.

Työkyvyttömyyseläkkeiden historia osoittaa myös, että niiden käyttö on erilaista vanhemmissa ja nuoremmassa ikäryhmissä. Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen todennäköisyys kasvaa iän myötä, mutta kyse ei kuitenkaan ole pelkästään määrällisistä eroista ikäryhmien välillä. Nuoremmassa ikäryhmissä työkyvyttömyyseläkkeet kertovat lähinnä väestön sairastavuudesta. Sen sijaan vanhimmissa ikäryhmissä työkyvyttömyyseläkkeet heijastavat yleisempää varhaisen työelämästä vetäytymisen suuntausta. Työkyvyttömyyseläkkeet, muut varhaiseläkkeet ja työttömyysturva ovat kaikki osittain vaihtoehtoisia varhaisen työstä poistumisen reittejä. Niiden kokonaiskäyttö kertoo työstä irtautumisen intensiteetistä, mutta niiden keskinäinen painottuminen riippuu esimerkiksi työllisyydestä, yritysten toimintatavoista, kulttuurisista asenteista sekä eri poistumisreittien moraaliseen arvostukseen, korvaavuustasosta, kustannuksista ja kontrollijärjestelmien tiukkuudesta.

Työttömyys ja työkyvyttömyyseläkkeet

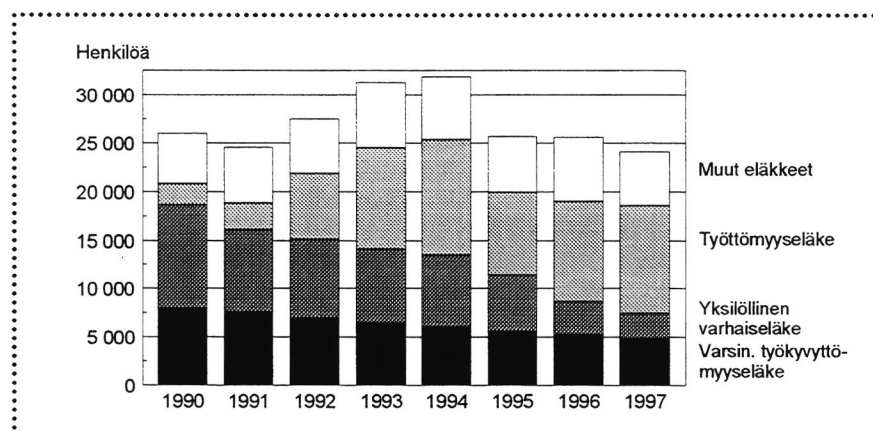
Lamavuosina työttömyyden merkitys on kasvanut ikääntyneiden, eläkkeelle hakeutumista harkitsevien ajatuksissa. Vuonna 1991 tehdyssä kyselyssä runsas 10% varhaiseläkkeelle haluavista perusteli eläkeaikomuksiaan työttömyydellä tai sen uhalla (Gould ym. 1992). Pari vuotta myöhemmin yli 40% eläkkeelle haluavista piti työttömyyttä yhtenä eläkkeelle haluamisensa syynä (Gould 1994).

Työttömyys lisääkin varhaista eläkkeelle siirtymistä ainakin työttömyyseläkkeiden osalta, mutta työttömyys voi vaikuttaa myös työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymiseen. Työttömien terveys, erityisesti henkinen hyvinvointi, voi heiketä (Lahelma 1989, Viinamäki ym. 1993), työtaidot ja työmotivaatio ruostuvat käyttämättöminä, eivätkä ikääntyneet koe työttömyydestä ansiotyöhön paluuta realistisena. Lamavuosina työkykyisyyttä heikentävät myös työssä olevien työpaineiden kasvu ja työn epävarmuus (Vahtera ja Pentti 1995) sekä psyykkisen oireilun lisääntyminen (Ahola 1995).

Toisaalta työttömyys voi peittää tai siirtää myöhemmäksi työn ja toimintakyvyn välisen ristiriidan esille tulemisen. Helka Hytti (1993) havaitsi, että 1970-luvun laman aikana suhdanneherkillä, raskaan ruumiillisen työn aloilla, joilla työttömyyteen oli aiemminkin totuttu, terveydeltään heikentyneetkin työttömät pysyivät työttömyysturvan piirissä eivätkä hakeutuneet työkyvyttömyyseläkkeelle. Muilla aloilla työttömyys lisäsi eläkkeelle siirtymistä. Myös Virtasen (1995) havainnot joukkoirtisanomisen jälkeen työpaikkansa säilyttäneiden ”terveys-epidemiasta” eli sairauspoissaolojen merkittävästä vähenemisestä kertovat laman aiheuttamasta viiveestä sairastavuuden ja työkyvyttömyyden juridisessa ilmenemisessä.

Työkyvyttömyyseläkeinä ilmenevä työn ja toimintakyvyn ristiriita näyttääkin Suomessa viime vuosikymmeninä aktualisoituneen ennen kaikkea taloudellisesti hyvinä aikoina. Suurtyöttömyyden aikana työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuus on pienentynyt ja vakaampina työllisyysaikoina näiden eläkkeiden alkavuus on puolestaan kasvanut.

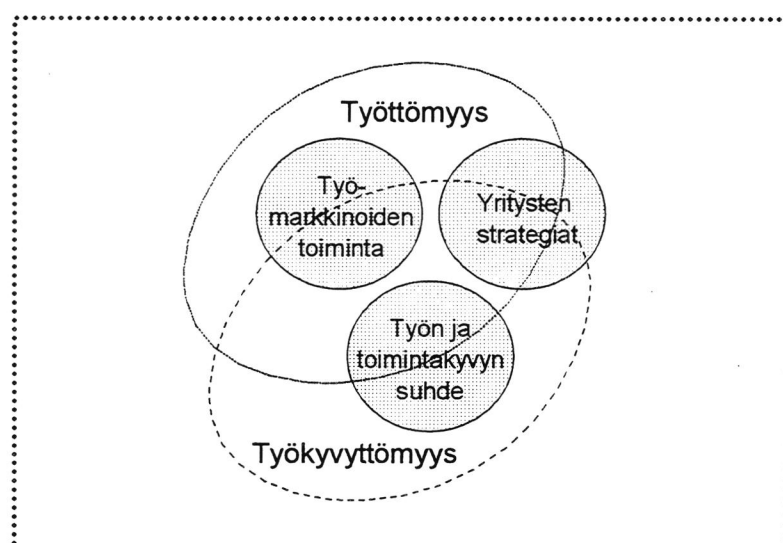
1990-luvun lama on monin tavoin sekoittava tekijä erityisesti ikääntyneiden työkyvyttömyyseläkekehityksessä. Osa työhön kykenemättömistä on todennäköisesti poistumassa työelämästä työttömyysreittiä käyttäen ja vastaavasti osa työkyvyttömyyseläkkeelle hakeutuneista saattaa olla poistumassa lähinnä työmarkkinallisten syiden vuoksi. Näiden poistumisreittien vaihtoehtoisuus näkyy joka tapauksessa hyvin selvästi: työttömyyden kasvaessa ikääntyneiden työkyvyttömyyseläkkeille siirtyminen on vähentynyt. Kuten kuvasta 2 näkyy, 55–64-vuotiaista siirtyi vuonna 1990 lähes 20 000 yksityisen sektorin työkyvyttömyyseläkkeille, kun vastaava luku vuonna 1996 oli vajaa 10 000. Kokonaisuudessaan tämän ikäryhmän eläkkeelle siirtymisessä ei kuitenkaan tapahtunut lainkaan muutosta, koska työttömyyseläkkeelle siirtyneiden määrä vastaavasti kasvoi.

Kuva 2. Vuosina 1990–1997 yksityisen sektorin eläkkeelle siirtyneet 55–64-vuotiaat

Erityisesti vanhimmissa ikäluokissa työttömyyden ja työkyvyttömyyden sisällöt koostuvat pitkälti samoista tekijöistä. Työmarkkinoiden toiminta, yritysten käytännöt ja työn ja toimintakyvyn suhde vaikuttavat sekä työttömyyteen että työkyvyttömyyteen, joskin erilaisin painotuksin (ks. kuva 3). Tämä sisällöllinen päällekkäisyys tekee ymmärrettäväksi työttömyys- ja työkyvyttömyysturvan vaihtoehtoisen käytön.

Eläkkeelle siirtymisenä ilmenevä työkyvyttömyys heijastaa siten paitsi työssä jatkamiseen liittyviä ratkaisuja myös monentasoisia sosiaaliturvan käyttöön liittyviä valintoja. Yhteiskunnalliset ratkaisut sosiaaliturvan rakenteesta ja tasosta, yrityksille aiheutuvat sosiaaliturvan kustannukset ja eri sosiaaliturvamuotojen korvaustason erot ohjaavat sosiaaliturvamuotojen käyttöä.

Kuva 3. Työttömyyden ja työkyvyttömyyden päällekkäisyys

Laman vaikutus työkyvyttömyyseläkkeiden kehityksessä näkyy myös eläkehakemusten hylkäyspäätösten määrässä. Hylkäysosuuden kasvu on ollut voimakasta sekä 1970-luvun että 1990-luvun taloudellisen taantuman vuosina Työkyvyttömyyseläkehakemusten hylkäysten ja työttömyyden samansuuntainen kehitys liittyy lääketieteellisesti epämääräisempien hakemusten lisääntymiseen joukkotyöttömyyden oloissa. Työkyvyttömyyseläkkeen myöntäminen edellyttää kuitenkin lääketieteellisesti arvioitavissa olevaa työkyvyn heikkene- mistä. Taloudellisen tilanteen kiristyminen ja paine eläkemenojen säästämi- seen saattavat myös vaikuttaa ratkaisutoiminnassa mukana olevien asenteisiin siten että lääketieteellisen näytön vaatimus entisestään kiristyy. (Nyman ja Gould 1996.)

2 TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKKEIDEN HAKEMUKSET JA RATKAISUT

Työeläkejärjestelmän tilastoissa esitetty työkyvyttömyyseläkeratkaisujen hylkäysprosentti on laskettu uusista työkyvyttömyyseläkepääöksistä, eli tapauksista, joissa työkyvyttömyyseläkettä hakevalla ei ole aikaisempaa työkyvyttömyyseläkepääöstä neljän hakemusta edeltävän vuoden aikana. Yhtenäisyyden vuoksi tässä monisteessa noudatetaan samaa rajausta sekä hylkäysprosentin että muiden lukujen osalta, eli monisteen tiedot koskevat pääasiassa uusia työkyvyttömyyseläkepääöksiä.¹ Taulukosta 1 näkyy, että viime vuosina varsinaisten työkyvyttömyyseläkkeiden päätöksistä noin 86 % ja yksilöllisten varhaiseläkkeiden päätöksistä 70–80 % on edellä esitetyn määritelmän mukaisia uusia eläkepääöksiä.

Taulukko 1. Työkyvyttömyyseläkeratkaisujen¹ lukumäärä yksityisellä sektorilla 1990–1997

	Varsinainen työkyvyttömyyseläke			Yksilöllinen varhaiseläke		
	Kaikki	Uudet	Uudet/kaikki	Kaikki	Uudet	Uudet/kaikki
1990	20 139	17 761	88,2	10 372	8 627	83,2
1991	19 753	17 232	87,2	9 972	8 123	81,5
1992	19 522	16 969	86,9	9 666	7 913	81,9
1993	18 244	15 943	87,4	9 308	7 366	79,1
1994	17 782	15 347	86,3	9 465	7 477	79,0
1995	17 533	15 009	85,6	6 467	4 783	74,0
1996	16 154	13 894	86,0	3 887	2 691	69,2
1997	15 226	13 076	85,9	2 891	2 158	74,6

¹ Täsmällisemmin sanottuna luvut koskevat uusia laitosratkaisuja, eli ensisijaisena eläkelaitoksena tehtyjä päätöksiä. Toisen eläkelaitoksen päätöksen jälkeiset seurantaratkaisut eivät ole mukana. Laitosratkaisut ovat valtaosaltaan täysitehoisten eläkkeiden ratkaisuja. Ne siis liittyvät tilanteisiin, joissa työkyvyttömyys on alkanut työ- tai yrittäjäsuhteen kestäessä tai vuoden kuluessa sen päättymisestä; esimerkiksi työttömyys voi kuitenkin tätä vuoden määräaikaa pidentää. Esitettävät luvut eivät myöskään sisällä määräaikaisen eläkkeen jatkopäätöksiä eivätkä eläkelajin muuttamista koskevia päätöksiä.

Monisteessa puhutaan asiayhteydestä riippuen joko eläkehakemuksista tai eläkepäätöksistä. Lukumääräisesti kyse on samasta asiasta; uutta eläkehakemusta vastaa aina uusi eläkepäätös, joskin hakemusten ja päätösten väliin jäävä aika saattaa sijoittaa ne eri vuosille. Tässä monisteessa sekä hakemuksia että eläkkeitä koskevat tiedot on poimittu eläkerekisterin eläkepäätöstiedoista, joten tietyn kalenterivuoden aikana eläkettä hakeneilla tarkoitetaan itse asiassa ko. vuonna eläkehakemukseensa päätöksen saaneita.

Vähemmän hakemuksia, vähemmän eläkkeitä

Työkyvyttömyyseläkehakemusten lukumäärä, jonka mittarina tässä selvityksessä on siis käytetty eläkeratkaisujen lukumäärää, on pienentynyt koko 1990-luvun. Varsinaisten työkyvyttömyyseläkkeiden hakemukset ovat vähentyneet sekä palkansaajilla että yrittäjillä, joskin yrittäjien eläkelain (YEL) piiriin kuuluvien hakemusten lukumäärä kääntyi laskuun vasta vuosikymmenen puolivälissä (osa II, taulukko 1.1). Hakemukset ovat vähentyneet sekä miehillä että naisilla ja kaikissa ikäryhmissä. Hakemusten väheneminen on ollut suurinta toisaalta alle 45-vuotiailla ja toisaalta kaikkein vanhimmilla eli 60–64-vuotiailla, joten keski-ikäisten, erityisesti 45–54-vuotiaiden osuus hakijajoukosta on kasvanut (osa II, taulukko 1.2). Hakemusten määrä on vähentynyt myös lähes kaikissa sairausryhmissä. Mielenterveyden häiriöihin perustuvien hakemusten lukumäärä on kuitenkin pysynyt jokseenkin muuttumattomana, joten niiden osuus kaikista hakemuksista on selvästi kasvanut. (Osa II, taulukko 1.5.) Mielenterveyden häiriöihin perustuvien työkyvyttömyyseläkehakemusten osuus on kasvanut erityisesti 45 vuotta täyttäneillä hakijoilla.

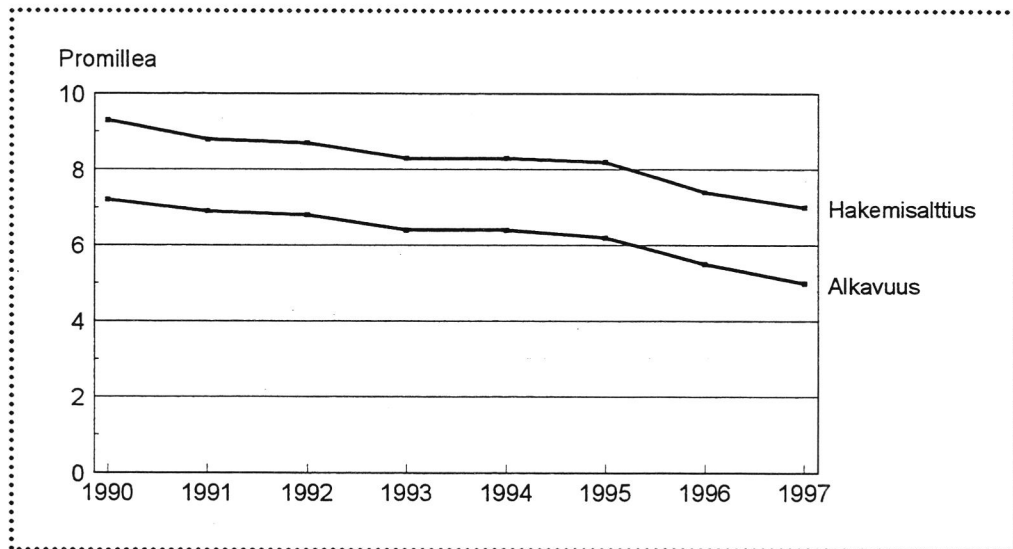
Yksilöllisten varhaiseläkkeiden hakemusten lukumäärien kehitys on ollut samansuuntainen kuin varsinaisissa työkyvyttömyyseläkkeissä. Vuonna 1994 voimaan tullut yksilöllisen varhaiseläkkeen alaikärajan korottaminen 55 vuodesta 58 vuoteen vuonna 1940 tai sen jälkeen syntyneillä on luonnollisesti vaikuttanut merkittävästi hakemusten määrän vähenemiseen. Hakemukset ovat kuitenkin selvästi vähentyneet myös 60–64-vuotiaiden ikäryhmässä. (Osa II, taulukot 1.1, 1.2 ja 1.5).

Hakemusten vähenemistä on seurannut alkaneiden eläkkeiden lukumäärän väheneminen. Johdantojakson kuvasta 1 näkyy, että vuonna 1997 työeläkejärjestelmän yksityisellä sektorilla alkaneiden työkyvyttömyyseläkkeiden lukumäärä on vain runsas puolet vuonna 1990 alkaneiden eläkkeiden määrästä.

Hakemisalttius ja eläkkeiden alkavuus ovat pienentyneet

Työkyvyttömyyseläkehakemusten ja alkaneiden eläkkeiden lukumäärät eivät ole vähentyneet vain absoluuttisesti vaan myös suhteessa työeläkevakuutettuun väestöön. Sekä eläkettä hakeneiden että eläkkeelle siirtyneiden osuus ei-eläkkeellä olevasta työeläketurvaa kartuttaneesta väestöstä on 1990-luvulla pienentynyt. Varsinaisten työkyvyttömyyseläkkeiden hakemisalttius² oli vuonna 1990 työeläkejärjestelmän yksityisellä sektorilla 9,3 promillea ja vuonna 1997 se oli yhden promilleyksikön pienempi, eli 8,3 promillea (7,0 promillea vuoden 1990 tasoon ikävakiotuna, kuva 4). Kaikkein eniten hakemisalttius on laskenut 45–59-vuotiailla. Miesten hakemisalttius on ollut koko 1990-luvun ajan ollut 1-2 promilleyksikköä suurempi kuin naisten. (Osa II, taulukko 2.1.)

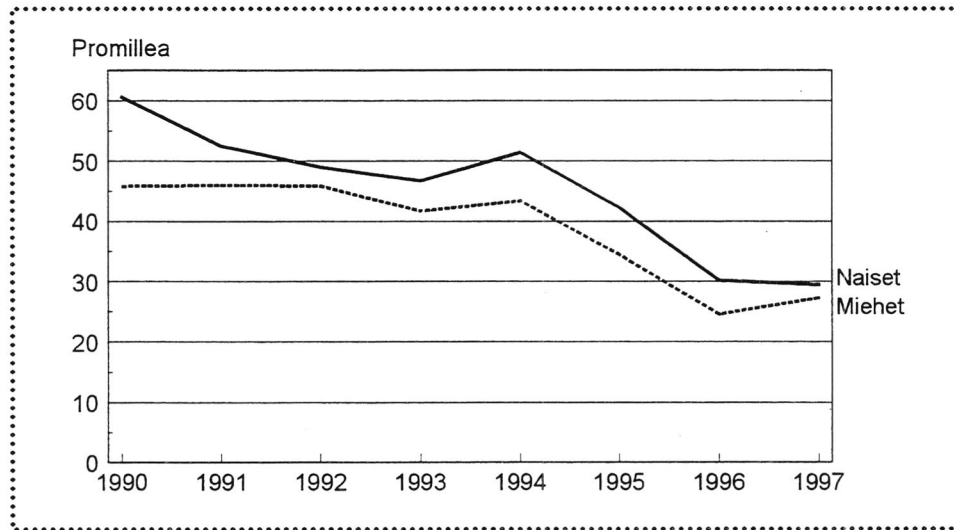
Vuonna 1990 täysitehoisten (ks. alaviite 1 sivulla 11) työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuus oli työeläkejärjestelmän yksityisellä sektorilla 7,2 promillea, ja vuonna 1997 vastaava luku oli 5,9 promillea (vuoden 1990 väestöllä ikävakiotuna 5,0 promillea, kuva 4). Eniten työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuus on vähentynyt yli 50-vuotiailla (osa II, taulukko 2.2).

Kuva 4. Varsinaisten työkyvyttömyyseläkkeiden hakemisalttius ja alkavuus yksityisellä sektorilla 1990–1997 (ikävakioituna)

² Hakemisalttius = uusien, täysitehoiseen eläkkeeseen oikeutettujen hakijoiden osuus vastaavasta yksityisen sektorin työeläkevakuutetusta väestöstä.

Myös yksilöllisten varhaiseläkkeiden hakemisalttius on laskenut sekä 60 vuotta täyttäneillä että nuoremmilla, ei kuitenkaan enää vuonna 1997. Naisten yksilöllisen varhaiseläkkeen hakemisalttius oli vuonna 1990 selvästi miesten hakemisalttiutta korkeampi: hakemisalttius oli naisilla 61 promillea ja miehillä 46 promillea. Naisten hakemisalttius on kuitenkin laskenut enemmän kuin miesten, eikä se enää ole juurikaan miesten hakemisalttiutta korkeampi. Vuonna 1997 naisten yksilöllisen varhaiseläkkeen hakemisalttius oli 30 promillea ja miesten 27 promillea (kuva 5 ja osa II, taulukko 2.1).

Kuva 5. Yksilöllisen varhaiseläkkeen hakemisalttius yksityisellä sektorilla miehillä ja naisilla 1990–1997 (ikävakioituna)

Hylkäysosuus on kasvanut

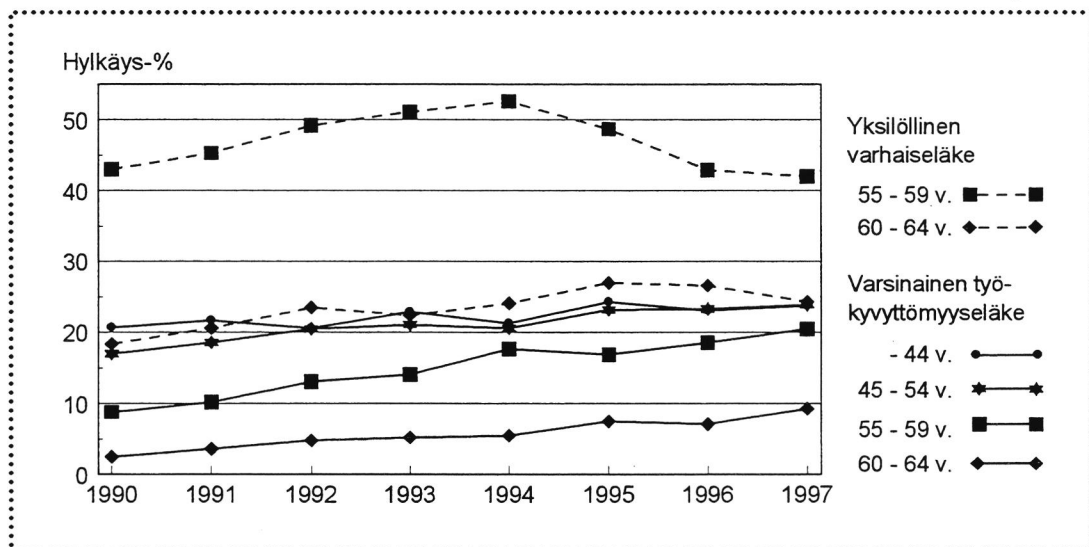
Vuosina 1990–1997 työkyvyttömyyseläkkeiden ikävakioitu alkavuusluku on pienentynyt 31 % ja hakemisalttius 25 %. Alkavuuden hakemisalttiutta voimakkaampi väheneminen kertoo hylkäyspäätösten osuuden kasvamisesta.

Varsinaisten työkyvyttömyyseläkehakemusten hylkäysprosentti on kasvanut koko 1990-luvun ajan, joskin parina viime vuonna kasvu on ollut varsin vähäistä. Hylkäysprosentti oli yksityisellä sektorilla vuonna 1990 vajaa 14 prosenttia ja vuonna 1997 se oli noussut 21 prosenttiin (osa II, taulukko 3.1).

Varsinaisen työkyvyttömyyseläkkeen hylkäysprosentti vaihtelee hakijaryhmittäin: naisten, nuorimpiin ikäryhmiin kuuluvien ja tuki- ja liikuntaelinten sairauksien vuoksi eläkettä hakeneiden hakemuksia hylätään eniten. Hylkäysprosentin kasvu näkyy kuitenkin melko tasaisesti eri hakijaryhmissä. Hylkäysten

osuus on kasvanut sekä nuorilla että vanhemmilla hakijoilla; eniten kuitenkin 55 vuotta täyttäneillä (kuva 6). Se on kasvanut sekä naisilla että miehillä, kaikkien eläkelakien kohdalla ja myös kaikissa suurimmissa sairausryhmissä. Kaikkein eniten varsinaisten työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti on kasvanut 60–64-vuotiailla tuki- ja liikuntaelinten sairauksien perusteella eläkettä hakeneilla. (Osa II, taulukot 3.3, 3.4 ja 3.7.)

Yksilöllisen varhaiseläkkeen hakemusten hylkäysprosentti kasvoi vuosikymmenen puoliväliin asti. Sen jälkeen hylkäysten osuus ratkaisuihin on vähentynyt. Hylkäysprosentin pieneneminen liittyy osittain yksilöllisen varhaiseläkkeen alaikärajan nostamiseen: nuorimmat ja eniten hylkäksiä saaneet ikäluokat jäivät tämän eläkemuodon piiristä pois. Yksilöllisen varhaiseläkkeen hylkäysprosentissa on kuitenkin viime vuosina ollut pientä laskua myös 60–64-vuotiaiden ikäryhmässä. (Kuva 6 ja osa II, taulukot 3.2–3.4 ja 3.7.)

Kuva 6. Työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti yksityisellä sektorilla ikäryhmittäin vuosina 1990–1997

3 TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKKEEN HAKIJOIDEN TYÖTTÖMYYSTAUSTA

Tässä jaksossa tarkastellaan työkyvyttömyyseläkkeen hakijoiden työttömyystaustaa 1990-luvulla. Eläkkeen hakijoiden työttömyystiedot on poimittu Eläketurvakeskuksen työsuhderekisteristä. Tähän rekisteriin on kuitenkin merkitty ainoastaan tiedot ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan saamisesta, peruspäivärahasta tai työmarkkinatuesta ei rekisterissä ole tietoa. Tässä selvityksessä työttömyys tarkoittaa siten **kahden työkyvyttömyyseläkeratkaisua edeltäneen vuoden aikana ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan saamista**.

Koska aineistossa on tieto vain ansiosidonnaisen työttömyysturvan saamisesta, tuloksia ei voida yleistää koskemaan työttömyyttä ylipäänsä. Erityisesti vanhemmissa ikäryhmissä, joihin tämän monisteen tarkastelu painottuu, ansiosidonnainen työttömyysturva kattaa kuitenkin valtaosan työttömistä. Esimerkiksi vuonna 1993 yli 50-vuotiaista työttömistä noin 70 % ja 30–49-vuotiaista noin 60 % sai ansiosidonnaista päivärahaa (Myrskylä, Ruotsalainen 1994).

Työkyvyttömyyseläkkeen hakijoiden työttömyystaustan tarkastelu koskee vuosina 1991 ja 1993–1997 eläkepääätöksen saaneita. Kyseisten vuosien valinta johtuu aineiston saatavuudesta: niin sanottuja laitoserätyksiä (ks. alaviite 1 sivulla 11) koskevat rekisteritiedostot olivat näiltä vuosilta käytettävissä.

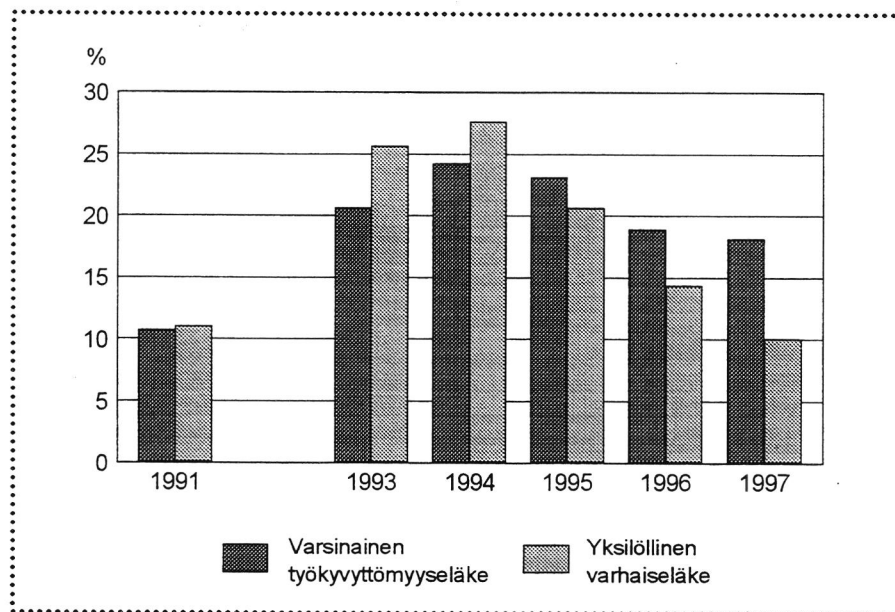
Työttömien osuus työkyvyttömyyseläkkeen hakijoista on kasvanut

Työttömien työkyvyttömyyseläkkeen hakijoiden osuus on vaihdellut työttömyyden yleisyyden mukaan. Vuonna 1991, kun työttömyysaste Suomessa vielä oli verraten alhainen, noin 11 % työkyvyttömyyseläkkeen hakijoista oli saanut ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa kahden edellisen vuoden aikana. Laman syventyessä työttömyys näkyi entistä selvemmin myös työkyvyttömyyseläkkeen hakijoiden työtaustassa. Vuonna 1994 – työttömyysasteen ollessa 18,4 % – neljäsosalla työkyvyttömyyseläkkeen hakijoista oli työttömyyspäiviä kahdelta edelliseltä vuodelta. Viime vuosina työttömänä olleiden osuus työkyvyttömyyseläkkeen hakijoista on jälleen pienentynyt. Vuonna 1997 varsinaista työkyvyttömyyseläkettä hakeneista 18 % ja yksilöllistä varhaiseläkettä

hakeneista 10 % oli saanut ansiosidonnaista päivärahaa vuosien 1995 ja 1996 aikana. Pahimpina lamavuosina 1993 ja 1994 yksilöllisen varhaiseläkkeen hakijoiden työtaustassa oli selvästi enemmän työttömyyttä kuin varsinaista työkyvyttömyyseläkettä hakeneilla. (Kuva 7 ja osa II, taulukko 5.1.)

Eniten työttömänä olleita löytyy LEL-alojen työkyvyttömyyseläkkeen hakijoiden joukosta. Vuonna 1994 LEL-aloilta varsinaista työkyvyttömyyseläkettä hakeneista 41 % ja yksilöllistä varhaiseläkettä hakeneista 66 % oli ollut ansiosidonnaisella työttömyyspäivärahalla kahden edellisen vuoden aikana. TEL-aloilla vastaavat luvut olivat selvästi pienempiä: varsinaista työkyvyttömyyseläkettä hakeneilla 28 % ja yksilöllistä varhaiseläkettä hakeneilla 31 %. (Osa II, taulukko 5.2.)

Kaikkein vähiten työttömänä ovat olleet vanhimmat, 60–64-vuotiaat työkyvyttömyyseläkkeen hakijat (osa II, taulukot 5.1 ja 5.2). Tämän ikäisillä työttömillä on tietyn edellytyksin oikeus työttömyyseläkkeeseen, eivätkä he siten ole samassa määrin kuin nuoremmat hakemassa työkyvyttömyyseläkettä.

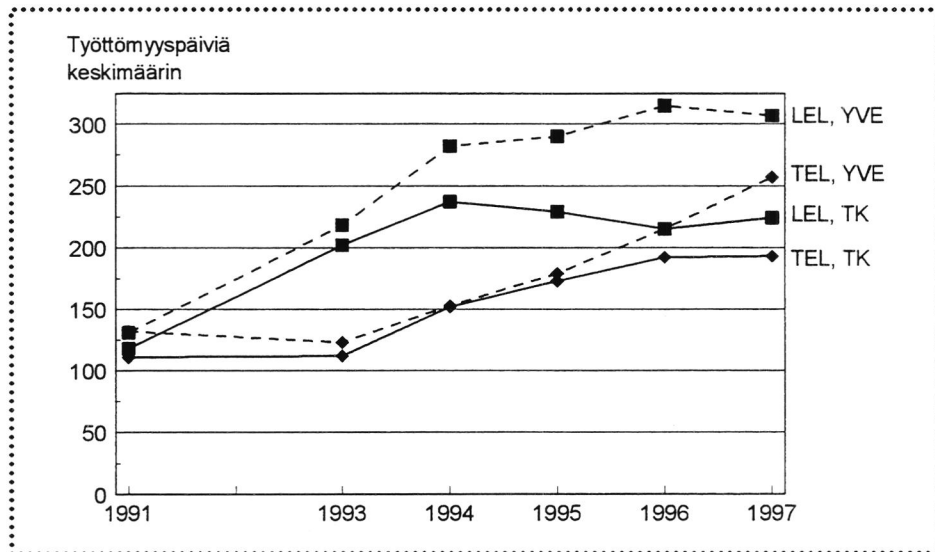

Kuva 7. Kahden eläkkeen hakemista edeltäneen vuoden aikana ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa saaneiden osuus vuosina 1991–1997 työkyvyttömyyseläkettä hakeneista

Myös työttömyyden kesto on kasvanut

Työttömänä olleiden osuus työkyvyttömyyseläkkeen hakijoista on siis 1990-luvulla kasvanut, ja samoin on kasvanut työttömänä olleiden työttömyyden

kesto. Kun työttömänä olleille työkyvyttömyyseläkkeen hakijoille oli vuonna 1991 kertynyt kahdelta edelliseltä vuodelta keskimäärin runsas sata ansiosidonnaista työttömyyspäivää, vaihteli vastaava luku vuonna 1997 varsinnaista työkyvyttömyyseläkettä hakeneilla kahdensadan tuntumassa ja yksilöllistä varhaiseläkettä hakeneilla TEL:n 250:stä LEL:n 300 päivään. (Kuva 8 ja osa II, taulukko 5.3.)

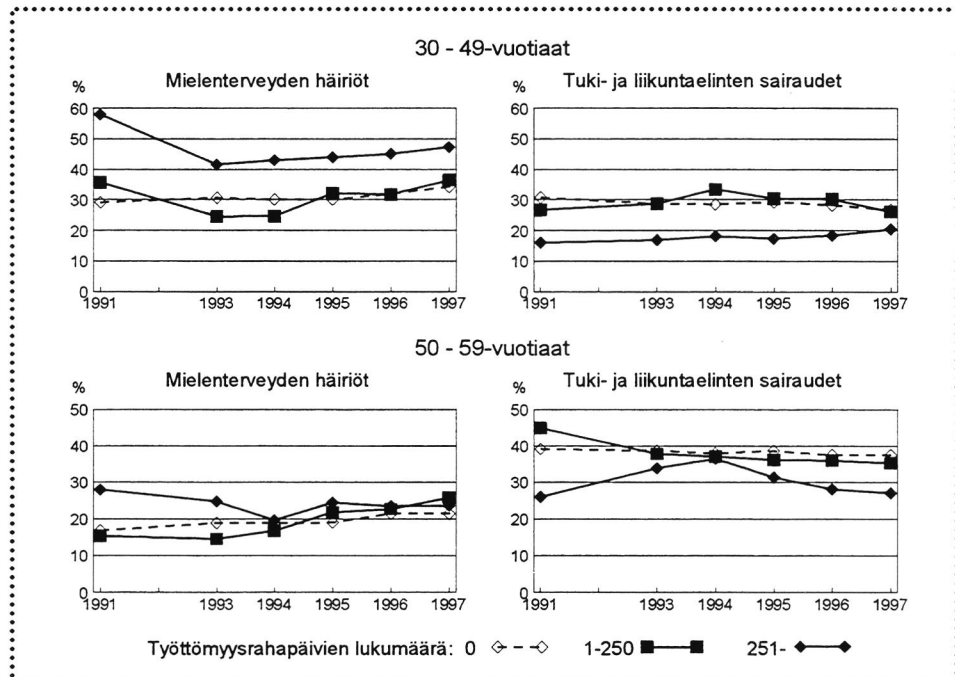

Kuva 8. Kahden hakemusta edeltäneen vuoden aikana ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa saaneiden työkyvyttömyyseläkkeen hakijoiden työttömyyspäivien lukumäärän keskiarvo

Pisimpään työttömänä olleilla eniten mielenterveyden häiriöitä

Varsinkin alle 50-vuotiaiden ikäryhmässä pitkään työttömänä olleiden työkyvyttömyyseläkkeen hakijoiden sairausjakauma eroaa niiden hakijoiden sairausjakaumasta, jotka eivät ole saaneet lainkaan työttömyyspäivärahaa tai ovat saaneet sitä vain lyhyemmän ajan. Mielenterveyden häiriöihin perustuvien hakemusten osuus on suurin niillä eläkkeenhakijoilla, jotka kahden työkyvyttömyyseläkehakemusta edeltäneen vuoden aikana ovat saaneet yli 250 päivää ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa. Tuki- ja liikuntaelinten sairauksiin perustuvien hakemusten osuus on taas puolestaan pitkään työttömänä olleilla pienempi kuin muilla. Vanhemmilla, 50–59-vuotiailla eläkkeen hakijoilla tilanne on samansuuntainen, joskaan ei varsinkaan mielenterveyden häiriöiden saira-

usryhmän osalta yhtä selkeä. Mielenterveyden häiriöiden osuus työkyvyttö-
myyseläkehakemusten sairausryhmänä onkin kasvanut 1990-luvulla erityisesti
alle 250 päivää ansiosidonnaista työttömyysrahaa saaneilla eläkkeen
hakijoilla. (Kuva 9.)

Kuva 9. Mielenterveyden häiriöiden sekä tuki- ja liikuntaelinten sairausryhmiin perustuvien hakemusten osuus työttömyyspäivärahaa saaneilla ja muilla työkyvyttömyyseläkkeen hakijoilla

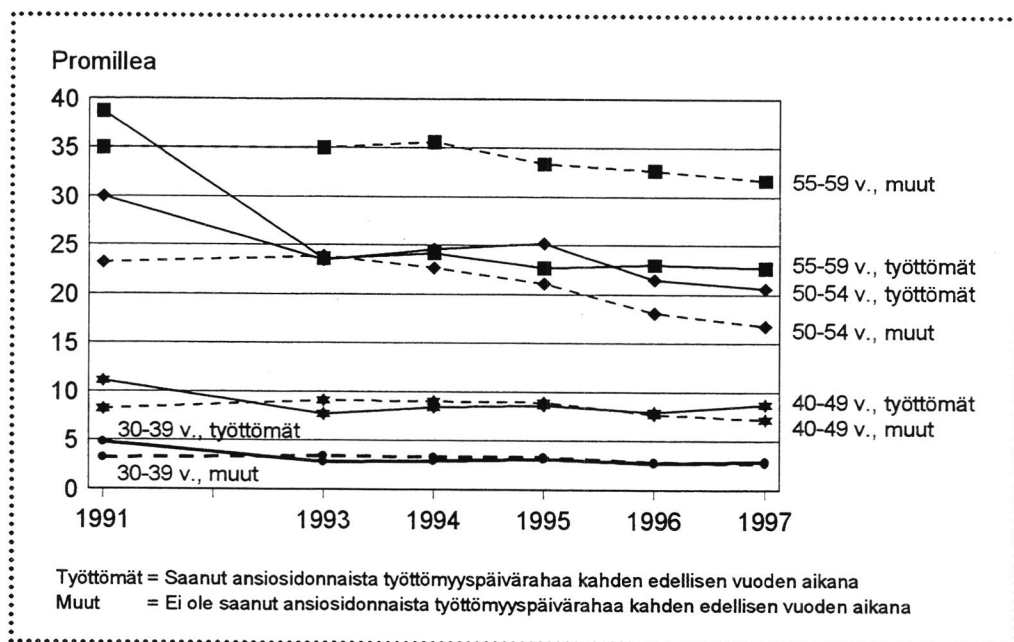
Työttömyyden ja työkyvyttömyyden kytkentä on eri ikäisillä erilainen

Varsinaisten työkyvyttömyyseläkkeiden hakemisalttius on sekä työttömällä että ei-työttömällä laskenut 1990-luvun alun lukemista.³ Vuonna 1991, kun työttö-

³ Työttömien hakemisalttius on laskettu seuraavan, vuotta 1997 koskevan esimerkin mukaisesti. Niiden vuonna 1997 työkyvyttömyyseläkepäättökseen saaneiden lukumäärä (ns. laitosratkaisut, ks. alaviite 1 sivulla 11), jotka vuosina 1995-1996 saivat ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa, jaetaan kaikkien niiden vuoden 1996 lopussa yksityisen sektorin täysitehoiseen eläkkeeseen oikeutettujen lukumäärällä, jotka saivat vuosina 1995-1996 ansiosidonnaista päivärahaa ja eivät olleet eläkkeellä vuoden 1996 lopussa. Ei-työttömien hakemisalttius on laskettu vastaavasti niistä, jotka eivät saaneet ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa.

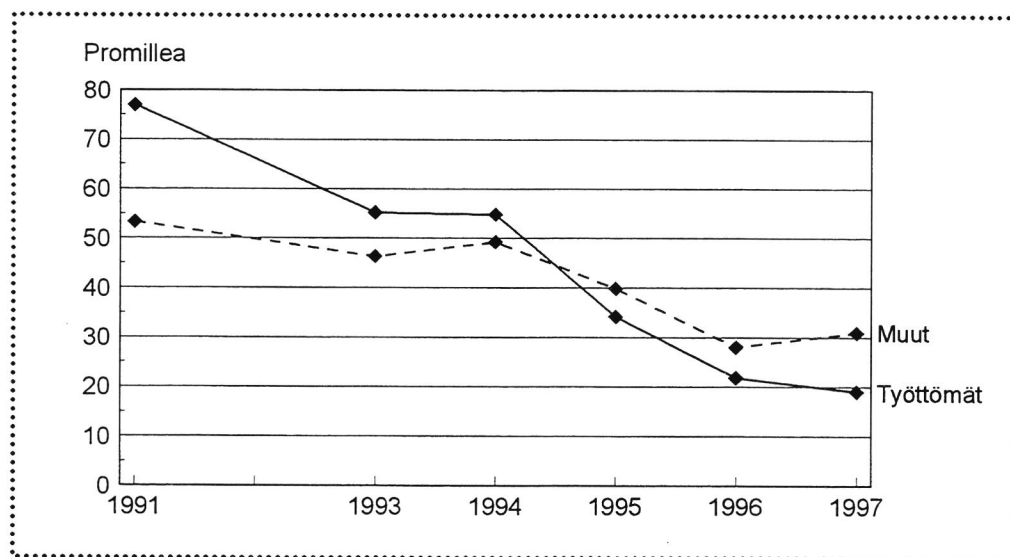
myys vielä oli vähäisempää, kahden edellisen vuoden aikana työttömyyspäivärahaa saaneiden hakemisalttius oli muita suurempi. Sen sijaan muina vuosina lähinnä vain 50–54-vuotiaiden ryhmässä työttömien hakemisalttius on korkeampi kuin muilla. (Kuva 10.) Tämä ajalliseen eroon on saattanut vaikuttaa työttömien erilainen valikoituminen ja työttömyyden erilainen leimaavuus lama-vuosina ja ennen lamaa.

Vuotta 1991 lukuun ottamatta alle 50-vuotiaiden ikäryhmässä työttömien ja ei-työttömien työkyvyttömyyseläkkeiden hakemisalttiuudessa ei ole suurta eroa. Sen sijaan 55–59-vuotiaiden ikäryhmässä ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa saaneiden hakemisalttius on selvästi pienempi kuin muilla, ja 50–54-vuotiailla työttömien hakemisalttius on puolestaan suurempi kuin muilla. (Kuva 10 ja osa II, taulukko 5.5.) Nämä 50 vuotta täyttäneiden ikäryhmittäiset erot selittynevät niin sanotulla työttömyyseläkeputkella. 55–59-vuotiailla työttömillä on tietyn ehdoin työttömyysrahan lisäpäiväoikeuden kautta mahdollisuus siirtyä saumattomasti 60 vuoden ikäisinä työttömyyseläkkeelle, mikä todennäköisesti vähentää alttiutta hakeutua sairauspäivärahan kautta varsinaiselle työkyvyttömyyseläkkeelle. 50–54-vuotiailla tätä mahdollisuutta ei ole, mutta työttömien uudelleen työllistymismahdollisuudet ovat tässä ikäryhmässä kuitenkin jo hyvin heikot.

Kuva 10. Varsinaisen työkyvyttömyyseläkkeen ikäryhmittäinen hakemisalttius kahden edellisen vuoden ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan mukaan

Alle 60-vuotiailla yksilöllisen varhaiseläkkeen hakemisalttius oli vuosikymmenen alkupuolella työttömänä olleilla selvästi muita suurempi, mutta vuosikymmenen puolivälissä tilanne kääntyi toisin päin. Viime vuosina työttömyyspäivärahaa saaneet ovat hakeneet yksilöllistä varhaiseläkettä selvästi muita vähemmän. (Kuva 11 ja osa II, taulukko 5.5.)

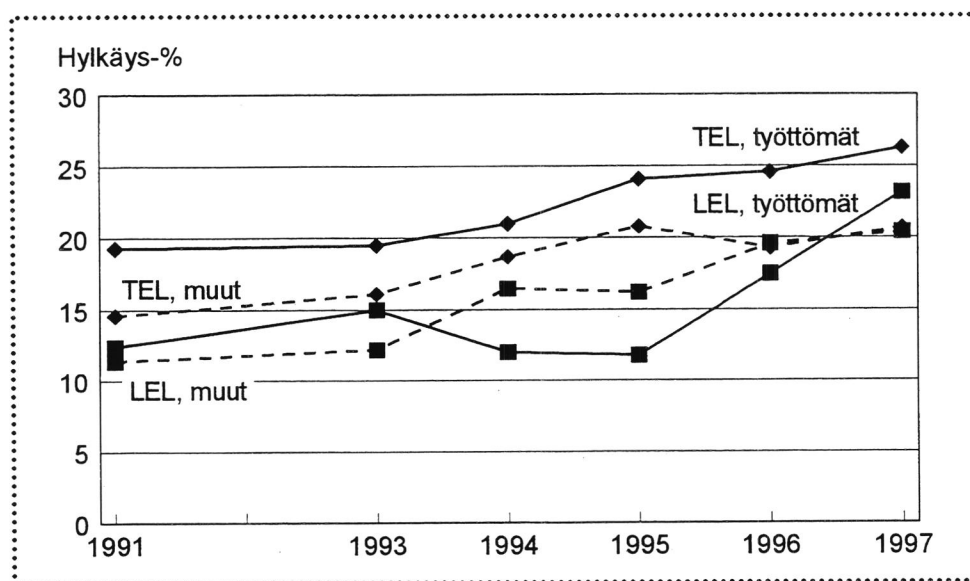

Kuva 11. Yksilöllisen varhaiseläkkeen hakemisalttius kahden edellisen vuoden ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan mukaan alle 60-vuotiailla

Työttömien hylkäysprosentti on muita korkeampi vain ikääntyneillä

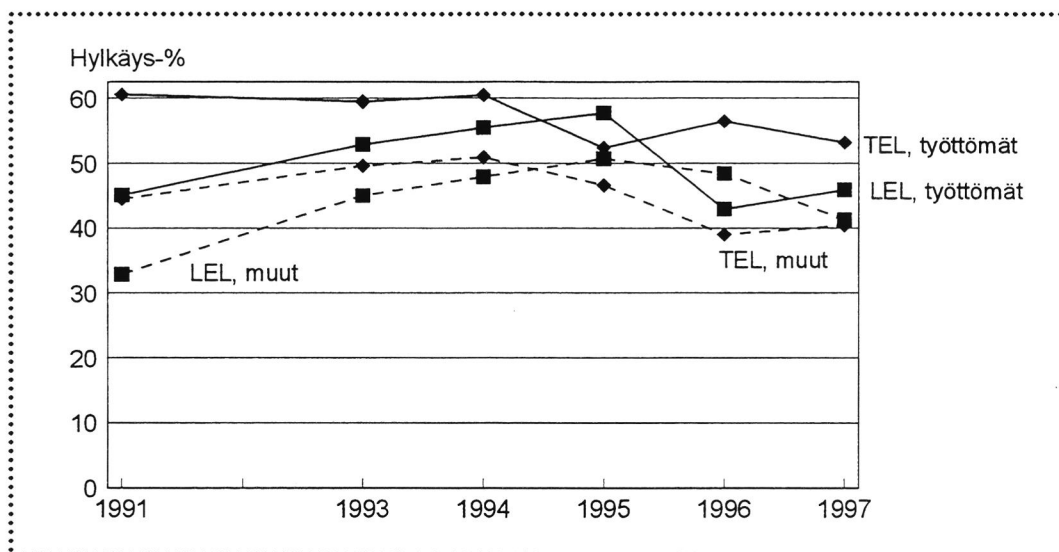
Hylkäysprosentteissa ei varsinaisten työkyvyttömyyseläkkeiden osalta näytä olevan kovin suuria eroja työttömyyspäivärahaa saaneiden ja muiden välillä silloin kun tarkastelun kohteena ovat kaikki yksityisen sektorin uudet työkyvyttömyyseläkehakemukset (osa II, taulukko 5.6). Hento yhteys työttömien suuremman hakemisalttiuden ja korkeamman hylkäysprosentin välillä on kuitenkin löydettävissä: viime vuosina 50–54-vuotiailla ja vuonna 1997 myös 40–49-vuotiailla työttömänä olleilla on ollut sekä muita korkeampi työkyvyttömyyseläkkeiden hakemisalttius että muita korkeampi hakemusten hylkäysprosentti.

Yksityiskohtaisempi lakiryhmittäinen tarkastelu osoittaa kuitenkin, että varsinaisen työkyvyttömyyseläkkeen osalta TEL:n piirissä 50–59-vuotiailla, kahden eläkkeen hakemista edeltäneen vuoden aikana työttömyyspäivärahaa saaneilla on koko tarkastelujakson ajan ollut muita samanikäisiä korkeampi hylkäysprosentti. Sen sijaan LEL:n piirissä suunta ei ole yhtä selkeä: 50–59-vuotiailla varsinaisen työkyvyttömyyseläkkeen hylkäysprosentti on vuosina 1993 ja 1997 suurempi työttömyyspäivärahaa saaneilla kuin muilla, mutta muina vuosina tilanne on päinvastainen. (Kuva 12 ja osa II taulukot 5.7–5.9.) Tämä havainto muistuttaa varhaisemman, 1977–1978 työkyvyttömyyseläkettä hakeneita koskevan selvityksen tuloksia. Kyseinen selvitys osoitti, että TEL-aloilla työkyvyttömyyseläkkeen hylkäyspäätöksen saaneet olivat myöntötapa-uksia useammin olleet työttömänä eläkkeen hakemista edeltävinä vuosina. LEL-aloilla tilanne sen sijaan oli päinvastainen. (Gould 1982, 40–44.)

Kuva 12. Työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti vuosina 1991–1997 TEL:n tai LEL:n piiriin kuuluneilla 50–59-vuotiailla eläkkeenhakijoilla kahden hakemusta edeltäneen vuoden ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan saamisen mukaan

Yksilöllisen varhaiseläkkeen hakemuksissa työttömyyspäivärahaa saaneilla on koko tarkastelujakson ollut selvästi muita korkeampi hylkäysprosentti sekä TEL- että LEL-aloilla (kuva 13 ja osa II, taulukot 5.7–5.9). Tilanne ei ole muuttunut viime vuosina, vaikka työttömyyspäivärahaa saaneiden hakemisalttius on laskenut selvästi muiden hakemisalttiutta pienemmäksi.

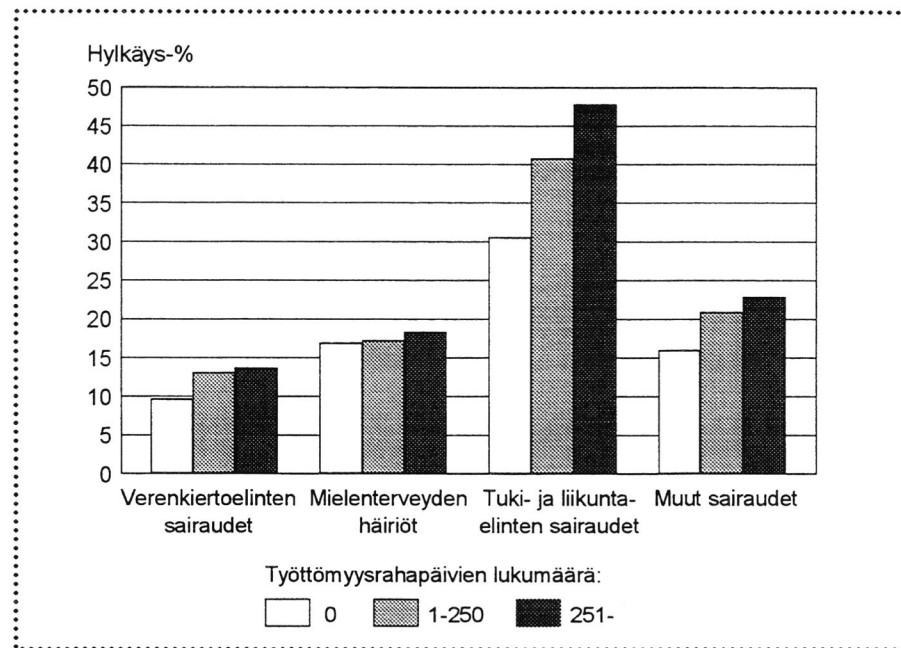
Kuva 13. Yksilöllisen varhaiseläkkeen hylkäysprosentti vuosina 1991–1997 TEL:n tai LEL:n piiriin kuuluneilla alle 60-vuotiailla eläkkeenhakijoilla kahden hakemusta edeltäneen vuoden ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan saamisen mukaan

Paitsi työttömyys sinänsä, erityisesti pitkäaikainen työttömyys näyttää liittyvän työkyvyttömyyseläkehakemuksen hylkäämiseen 50–59-vuotiailla TEL:n mukaista eläkettä hakevilla. Korkeimmat hylkäysprosentit löytyvät kahden hakemusta edeltäneen vuoden aikana yli 250 päivää työttömänä olleilta. LEL:n piirissä työttömyyden keston ja hylkäysosuuden välinen yhteys sen sijaan vaihtelee eri vuosina. (Osa II, taulukko 5.10.)

Yksilöllisen varhaiseläkkeen hylkäysprosentti on sekä TEL:n että LEL:n piirissä ollut lähes kaikkina tarkasteluvuosina korkein pitkään työttömänä olleilla. Kaikkein korkeimmat hylkäysprosentit löytyvät vuodelta 1994. Silloin TEL:n piiriin kuuluvien alle 60-vuotiaiden, yli 250 päivää työttömyysrahaa saaneiden naisten yksilöllisen varhaiseläkkeen hakemuksista hylättiin peräti 75 %. Vähemmän aikaa työttömyyspäivärahaa saaneilla hylkäysten osuus oli 64 % ja 55 % niillä, joilla ei ollut yhtään työttömyysrahaa kahden hakemusta edeltäneen vuoden aikana. (Osa II, taulukko 5.10.)

Työkyvyttömyyseläkehakemuksissa korkein hylkäysprosentti on yleensä tuki- ja liikuntaelinten sairauksien ryhmässä. Koska tähän sairausryhmään sijoittuvat hakemukset ovat varsinkin pitkään työttömänä olleilla harvinaisempia kuin ei-työttömänä olleilla eläkkeen hakijoilla (ks. s. 18–19), hylkäysprosentin työttömyyden keston mukaisen vaihtelun ei voi odottaa selittyvän sairauskaumien eroilla. Kuvasta 14 näkyikin, että vuonna 1997 kaikissa suurimmissa

sairausryhmissä 50–59-vuotiaiden TEL-työkyvyttömyyseläkkeen hakijoiden hylkäysprosentti oli korkein pitempään työttömänä olleilla.

Kuva 14. Varsinaisten työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti vuonna 1997 TEL:n piiriin kuuluvilla 50–59-vuotiailla eläkkeen hakijoilla työttömyyden keston ja sairausryhmän mukaan

Työttömyyden merkitystä 50–59-vuotiaiden TEL-palkansaajien työkyvyttömyyseläkehakemusten hylkäysosuudessa tarkasteltiin vielä logistisen regressioanalyysin avulla. Tällä menetelmällä voidaan muita hylkäysosuuteen vaikuttavia tekijöitä kontrolloimalla etsiä työttömyyden ”itsenäistä” vaikutusta hylkäysosuuteen.

Taulukossa 2 esitetään malli, jossa on tarkastelu työttömyyden, sukupuolen ja tuki- ja liikuntaelinten sairausryhmän vaikutusta hylkäysosuuteen 50–59-vuotiailla TEL:n piiriin kuuluvilla työkyvyttömyyseläkkeen hakijoilla vuosina 1991 ja 1993–1997. Taulukosta näkyy, että kun ratkaisuvuosi, sukupuoli ja tuki- ja liikuntaelinten sairausryhmä otetaan huomioon, kahden eläkkeen hakemista edeltäneen vuoden aikana työttömänä olleiden 50–59-vuotiaiden TEL-palkansaajien todennäköisyys saada hylkäyspäätös varsinaisen työkyvyttömyyseläkkeen hakemukseen on tarkasteluvuosina ollut 1,2–1,5-kertainen niihin eläkkeen hakijoihin nähden, joilla ei ole työttömyystaustaa. Yksilöllisen varhaiseläkkeen hakijoilla työttömänä olleiden alle 60-vuotiaiden eläkkeen hakijoiden hylkäystodennäköisyys on tarkasteluvuosina ollut 1,3–2,1-kertainen ei-työttömiin nähden.

Taulukko 2. Hylkäystodennäköisyyden (odds ratio) vaihtelu työttömyyden, sukupuolen ja sairausryhmän mukaan TEL:n piiriin kuuluvilla 50–59-vuotiailla työkyvyttömyyseläkkeen hakijoilla vuosina 1991 ja 1993–1997 (logistinen regressioanalyysi)

	1991	1993	1994	1995	1996	1997
<i>Varsinainen työkyvyttömyyseläke</i>						
Työttömyystausta						
<i>ei</i>	1	1	1	1	1	1
<i>on</i>	1,3	1,4	1,2	1,3	1,4	1,5
Sukupuoli						
<i>mies</i>	1	1	1	1	1	1
<i>nainen</i>	2,0	1,7	1,6	1,4	1,6	1,6
Sairausryhmä						
<i>muut sairaudet</i>	1	1	1	1	1	1
<i>tuki- ja liikuntaelinten sairaudet</i>	2,5	2,6	2,6	2,6	2,4	2,6
<i>Yksilöllinen varhaiseläke</i>						
Työttömyystausta						
<i>ei</i>	1	1	1	1	1	1
<i>on</i>	1,8	1,5	1,5	1,3	2,1	1,6
Sukupuoli						
<i>mies</i>	1	1	1	1	1	1
<i>nainen</i>	1,4	1,4	1,5	1,4	1,8	1,9
Sairausryhmä						
<i>muut sairaudet</i>	1	1	1	1	1	1
<i>tuki- ja liikuntaelinten sairaudet</i>	1,7	1,6	1,7	1,3	1,1	1,4

4 HYLKÄYSPÄÄTÖKSEN JÄLKEEN

Tässä luvussa tarkastellaan yksilöllisen varhaiseläkkeen hylkäyspäätöksen saaneiden työ- ja eläketilanteen kehittymistä hylkäyspäätöksen jälkeen. Tarkastelussa on mukana sekä 1980-luvun lopulla paremman työllisyyden aikana hylättyjä että 1990-luvun laman aikana hylättyjä. Aikaprospektiivi antaa näin mahdollisuuden seurata yleisen taloudellisen kehityksen vaikutuksia hylkäyspäätöksen saaneiden tilanteen muutoksiin.

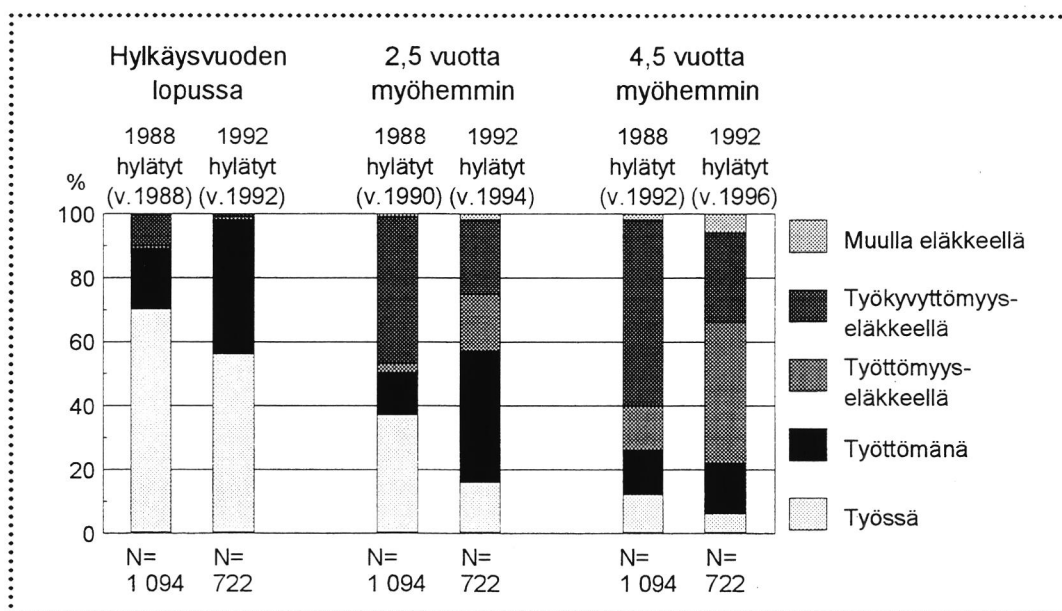
Tarkastelu on rajattu TEL:n ja LEL:n piiriin kuuluviin yksilöllisen varhaiseläkkeen hylkäyksiin. Aineiston ensimmäinen osa koostuu vuonna 1988 hylkäyspäätöksen saaneista ja toinen osa vuoden 1992 tammi–huhtikuussa hylkäyspäätöksen saaneista. Aineisto on poimittu Eläketurvakeskuksen rekistereistä, ja sitä on täydennetty vuonna 1993 tehdyllä kyselyllä. Aineistoa on tarkemmin kuvattu Eläketurvakeskuksen tutkimuksia-sarjan raportissa 1995:4 (Gould 1995). Samasta raportista löytyy myös runsaasti tietoja vuonna 1988 hylkäyspäätöksen saaneiden myöhemmistä vaiheista ja vuonna 1992 hylkäyspäätöksen saaneiden tilanteesta heti hylkäyspäätöksen jälkeen. Tässä luvussa esitettävät tulokset ovatkin jatkoa kyseiselle raportille lähinnä vuosien 1994–1996 osalta.

Lamavuosina hylkäyspäätöksen saaneet poistuvat työelämästä entistä nopeammin

Yksilöllisen varhaiseläkkeen hylkäyspäätöksen saaneet eivät hylkäyspäätöksen jälkeen jatka työssä kovin pitkään. Runsaan kahden vuoden kuluttua hylkäyspäätöksestä 70–80 % prosenttia hylkäyspäätöksen saaneista on työelämän ulkopuolella ja neljän, viiden vuoden kuluttua lähes kaikki ovat jättäneet työelämän (kuva 15).

Samanlainen tilanne näkyy myös LEL-aloilta tehdyssä työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäyksiä koskevassa tutkimuksessa. Hylkäyspäätöksen saaneista LEL-työntekijöistä oli hylkäystä seuranneen kolmannen vuoden lopussa työssä vajaa 20 %. (Juntunen 1996.) Sama suuntaus näkyy myös muualla Euroopassa. Norjassa ja Itävallassa tehdyissä, 1990-luvun alkuvuosina työkyvyttömyyseläkehylkäyspäätöksen saaneisiin kohdistuneissa tutkimuksissa havaittiin, että parin kolmen vuoden kuluttua hylkäyspäätöksestä noin viidesosa hylkäyspäätöksen saaneista oli työssä (Andersen 1994, Social Report... 1995, ks. myös Kristoffersen ja Lunde 1996).

1990-luvun lamavuosina yksilöllisen varhaiseläkkeen hylkäyksen saaneiden tie on kulkenut nopeammin työelämän ulkopuolelle kuin vielä muutamaa vuotta aikaisemmin, 1980-luvun lopulla. Kuvasta 15 näkyy, että vuonna 1988, paremman työllisyystilanteen aikana hylkäyksen saaneet ovat pysyneet pitempään työssä kuin vuonna 1992 hylätyt. 1980-luvun lopulla hylkäyksen saaneet ovat myös siirtyneet enemmän työkyvyttömyyseläkkeille – sekä varsinaiselle työkyvyttömyyseläkkeelle että yksilölliselle varhaiseläkkeelle – ja vähemmän työttömiksi tai työttömyyseläkkeelle kuin 1990-luvun alkupuolella hylkäyksen saaneet.

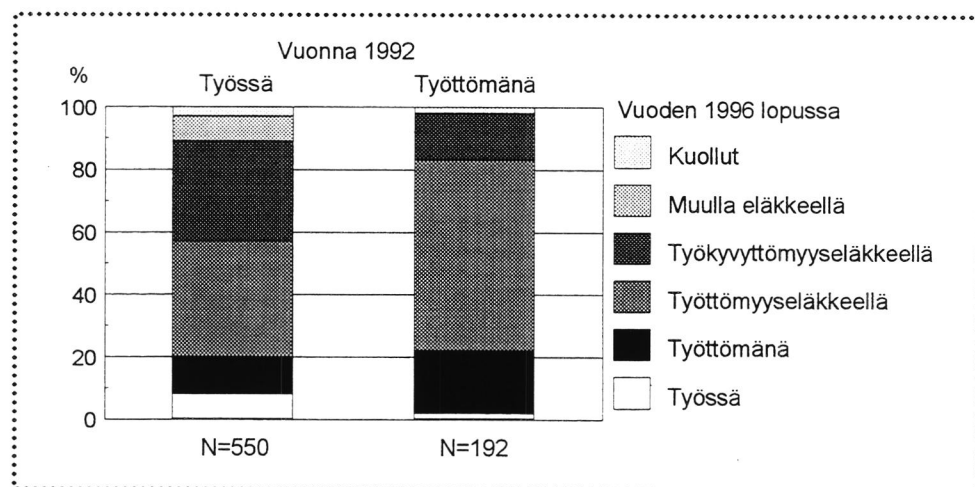

Kuva 15. Yksilöllisen varhaiseläkkeen hylkäyspäätöksen vuosina 1988 ja 1992 saaneiden työ- ja eläketilanteen kehitys, hylkäysajankohtana 55–60-vuotiaat

Työttömät hylkäyspäätöksen saaneet eivät palaa työhön

Yksilöllisen varhaiseläkkeen hakemisalttius oli 1990-luvun alkuvuosina korkeampi työttömillä kuin työssä olevilla, ja työttömät saivat eläkehakemukseensa muita useammin hylkäyspäätöksen (ks. s. 22–23). Niinpä vuonna 1992 hylkäyspäätöksen saaneista olikin jo eläkettä hakiessaan työttömänä noin neljäsosa.

Kuten edellä todettiin, valtaosa vuonna 1992 yksilöllisen varhaiseläkkeen hakemukseensa hylkäyksen saaneista oli viiden vuoden kuluttua työelämän ulkopuolella. Kaikkein toivottomin tilanne oli kuitenkin niillä, jotka jo eläkettä hakiessaan olivat työttöminä (kuva 16). Työhön paluu ei ole onnistunut työttömänä yksilöllisen varhaiseläkkeen hylkäyksen saaneille. Heidän työttömyytensä on jatkunut, ja viiden vuoden kuluttua valtaosa on edelleen työttömänä tai työttömyyseläkkeellä. Uuden hakemuksen myötä työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen on ensimmäisen hylkäyksen aikoina työttömänä olleilla vähäisempää kuin muilla hylkäyksen saaneilla.

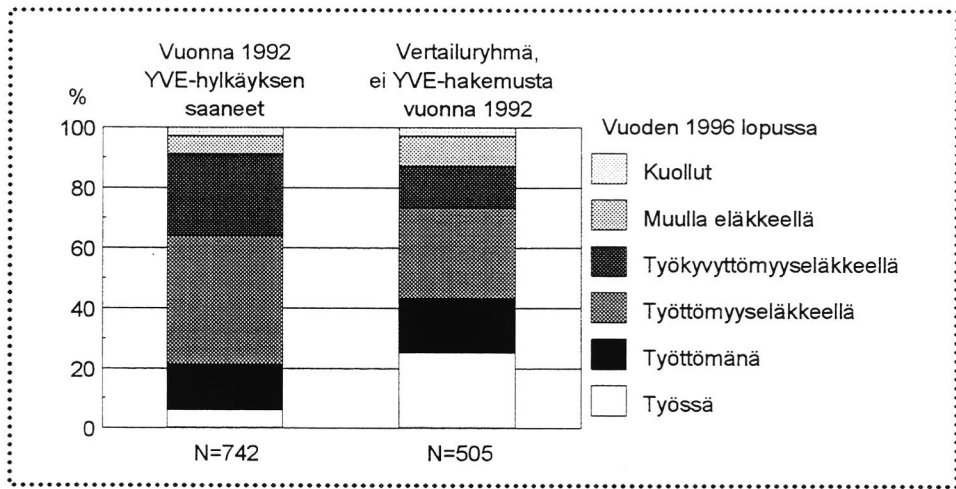
Kuva 16. Vuonna 1992 yksilöllisen varhaiseläkkeen hylkäyksen saaneiden 55–60-vuotiaiden palkansaajien tilanne vuonna 1996 eläkkeen hakemisajankohdan työssäolon mukaan

Hylkäyspäätöksen saaneet ovat työssä muita samanikäisiä vähemmän

Kaikilla 55 vuotta täyttäneillä työssäoloaste laskee nopeasti. Onko yksilöllisen varhaiseläkkeen hylkäyspäätöksen saaneiden vähäinen työssäolo siten lainkaan muun väestön tilanteesta poikkeavaa?

Kuvassa 17 on yksilöllisen varhaiseläkkeen hylkäyspäätöksen saaneiden työ- ja eläketilannetta verrattu muiden samanikäisten tilanteeseen. Vertailuryhmä on muodostettu ikääntyneiden palkansaajien seuranta-aineistosta (ks. Gould 1994, 10–12) ottamalla mukaan kaikki vuoden 1992 alussa työssä tai työttöminä olleet 55–59-vuotiaat palkansaajat, joilla ei ollut yksilöllisen varhaiseläkkeen hakemusta vuonna 1992. Myös vertailuryhmässä valtaosa oli vuoden 1996 loppuun mennessä siirtynyt eläkkeelle tai jäänyt työttömäksi, mutta työssä jat-

kavia oli kuitenkin huomattavasti enemmän kuin yksilöllisen varhaiseläkkeen hylkäyspäätöksen saaneissa.

Kuva 17. Työ- ja eläketilanne vuoden 1996 lopussa palkansaajilla, jotka vuoden 1992 alussa olivat työssä tai työttöminä ja iältään 55–59-vuotiaita

Yksilöllisen varhaiseläkkeen hylkäyspäätöksen takana on näkemys, että kyseisellä eläkkeenhakijalla on vielä riittävästi työkykyä jäljellä työelämästä suoriutumiseen. Työelämän kehitys ei kuitenkaan ole ikääntyneiden työssä jatkamista suosinut, ja niinpä hylkäyspäätös ei useimmille merkitsekään työstä poistumisen oleellista lykkäytymistä, vaan ainoastaan poistumisreitien vaihtumista. Yksilöllisen varhaiseläkkeen sijasta hylkäyksen saaneet siirtyvät – ainakin aluksi – työttömyysturvan piiriin.

Vastaavanlaisesta tilanteesta on raportoitu esimerkiksi Norjasta. Vuonna 1991 tapahtunut työkyvyttömyyseläkkeen kriteerien tiukentaminen johti sekä hakemusten vähenemiseen että hylkäysosuuden kasvuun. Uudistuksen vaikutukset työhön osallistumisen tukemiselle olivat kuitenkin hyvin vähäiset. (Claussen 1998.)

5 YHTEENVETO

1990-luvulla uusia työkyvyttömyyseläkkeitä on alkanut aiempaa vähemmän. Tämä kehitys on sopusoinnussa viime vuosien eläkepoliittisten uudistusten kanssa, jotka ovat pyrkineet vähentämään varhaista eläkkeelle siirtymistä ja lisäämään ikääntyneiden työssä pysymistä. Erityisesti työkyvyttömyyseläkekäytäntöön näistä uudistuksista ovat liittyneet yksilöllisen varhaiseläkkeen ikärajan muutokset, määräaikaisten eläkkeiden muuttaminen kuntoutustuiksi ja työkyvyttömyyden arvioinnin painopisteen siirtäminen työkyvyttömyyden todistamisesta jäljellä olevan työkyvyn tukemiseen (ks. esim. Nikkarinen ym. 1998).

Vuonna 1994 tapahtunut yksilöllisen varhaiseläkkeen ikärajan nostaminen 55 vuodesta 58 vuoteen vuonna 1940 ja sen jälkeen syntyneillä vaikutti eläkehakemusten vähenemiseen. Tämä väheneminen on saattanut jonkin verran korvautua varsinaisten työkyvyttömyyseläkkeiden hakemuksilla 55–57-vuotiaiden ikäryhmässä, mutta kokonaisuudessaan työkyvyttömyyseläkkeiden hakemukset selvästi vähenivät. Ilmeisesti ikärajan korottamisen mahdollisesti aiheuttamat paineet ovat kanavoituneet työttömyysturvan puolelle. Myös kuntoutuksen korostaminen ja työkyvyn määrittelyn painopisteen muuttaminen ovat saattaneet vaikuttaa työkyvyttömyyseläkkeiden lukumäärän ja hakemisalttiuden pienenemiseen. Näiden tekijöiden itsenäistä vaikutusta on kuitenkin hyvin vaikea saada esille suurtyöttömyyden hämmentämässä tilanteessa.

Lamavuodet ovat monin tavoin vaikuttaneet sekä työkyvyttömyyseläkkeiden hakemisalttiuteen että ratkaisukäytäntöön. Massatyöttömyys on ilmeisesti siirtänyt osan potentiaalisia työkyvyttömyyseläkkeen hakijoita työttömyysturvan piiriin, kun taas toisille työttömyys tai sen uhka ovat edistäneet työkyvyttömyyseläkkeen hakemista. 1990-luvulla entisestään yleistynyt työttömyyseläke ja sitä edeltävä työttömyysturva ovat vähentäneet ikääntyneiden työkyvyttömyyseläkehakemuksia. Nuoremmissa ikäryhmissä työttömyysturvan piirissä oleminen on taas saattanut siirtää työkyvyttömyyseläkehakemuksia tuonnemmaksi.

Ikäryhmittäiset hakemisalttiusluvut kertovatkin työttömyyden erilaisesta merkityksestä nuorempien ja vanhempien työkyvyttömyyseläkekäytännössä. Alle 50-vuotiaiden työttömien hakemisalttius ei juuri poikkea muiden samankäisten hakemisalttiudesta. Mielenterveyden häiriöiden korostuminen pitkään työttömänä olleilla työkyvyttömyyseläkkeenhakijoilla viittaa kuitenkin siihen,

että nuoremmissakin ikäryhmissä työttömyydellä on oma, erityinen roolinsa työkyvyttömyysprosessissa.

Työuran loppupuolella olevilla sekä työkyvyttömyyseläkkeet että työttömyysturva ovat osittain menettäneet alkuperäiset merkityksensä ja muodostuneet varhaisen työelämästä poistumisen reiteiksi. Ikääntyneemmällä työttömällä työkyvyttömyyden merkitys näkyikin suoraan työkyvyttömyyseläkkeiden hakemisalttiudessa. 55 vuotta täyttäneet työttömät, eli niin sanotussa työttömyyseläkeputki-iässä olevat, ovat hakeneet varsinaista työkyvyttömyyseläkettä ja viime vuosina myös yksilöllistä varhaiseläkettä vähemmän kuin muut samankäiset. Varhaisen työelämästä poistumisen valtaväylä on 1990-luvulla ollut työttömyysturva (Gould 1996, Hytti 1998), ja tarvetta työkyvyttömyyseläkkeiden käyttämiseen työelämän poistumisreitteinä on ollut vähemmän.

Heti työttömyyseläkeputki-ian alapuolelta löytyy ainoa viisivuotiskäryhmä, jossa työttömät hakevat työkyvyttömyyseläkkeitä enemmän kuin muut. Ilmeisesti tässä 50–54-vuotiaiden ikäryhmässä työelämän varhaisten poistumisreittien tarve (joko yksilöiden, yritysten tai molempien näkökulmasta) on jo suuri, ja vanhuuseläkeikään asti turvatus työttömyysreitin puuttuessa työkyvyttömyysreitille on kysyntää myös työttömien keskuudessa.

Nämä ikäryhmittäiset havainnot, samoin kuin työttömyyden ja työkyvyttömyyseläkkeiden ajallisesti vastakkaiset trendit kertovat kyseisten poistumisreittien vaihtoehtoisuudesta. Kun työttömyysreitti hyvän työllisyystilanteen vallitessa on tukossa käytetään työkyvyttömyysreittiä, ja vastaavasti laman aikana painopiste siirtyy työttömyysreitille.

Työttömyysturvan ja työkyvyttömyyseläkkeiden toisilleen vastakkaiseen kehityssuuntaan liittyy myös työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysosuuden kasvu lamavuosina. Työttömien hylkäysosuus on kuitenkin muita korkeampi vain yksilöllisen varhaiseläkkeen hakijoilla ja TEL-alojen 50 vuotta täyttäneillä varsinaisen työkyvyttömyyseläkkeen hakijoilla. Nuoremmissa ikäryhmissä ja LEL-aloilla varsinaisen työkyvyttömyyseläkkeen hakijoiden työttömyystausta ei samalla tavoin liity eläkeratkaisuun.

Yksilöllisen varhaiseläkkeen hylkäyspäätöksen saaneiden työ- ja eläketilanteen tarkastelu osoittaa, että hylkäys merkitsee eläkkeelle siirtymisprosessin hidastumista, mutta ei oleellista työssä jatkamisajan pidentymistä. Eläkejärjestelmä voi toimia omien poistumisreittiensä portinvartijana, mutta sen mahdollisuudet lisätä työelämään osallistumista ovat vähäiset. Varsinkin aikana, jolloin työtä on niukasti tarjolla, eläkehylkäys johtaa lähinnä työelämästä poistumisen kanavoitumiseen vaihtoehtoisille reiteille eli useimmiten työttömyysturvan piiriin. Työttömyysturva ja työkyvyttömyyseläkkeet muodostavatkin toisiinsa kietoutuneen varhaisen työelämästä poistumisen verkoston, jonka yhteen osaan vaikuttamalla ei saada muutosta kokonaisuuteen.

KIRJALLISUUS

Ahola Anja (1995) Psykkinen oireilu lama-Suomessa. Hyvinvointikatsaus 1995(4): 9–13.

Andersen Erik (1994) Avslått uførepensjon – hva skjedde med søkerne? Trygdeforskningsprosjektene Rapport nr 4. Universitetet i Trondheim. Trondheim.

Claussen Bjørgulf (1998) Restricting the influx of disability beneficiaries by means of law: experiences in Norway. Scand J Soc Med 26: 1–7.

Eläkeikäkomitean esitys joustavasta eläkeiästä (1983). Helsinki.

Gould Raija (1982) Työkyvyttömät 1970-luvulla. Osaraportti IV. Työttömyys työkyvyttömyyseläkkeen hakijoiden työhistoriassa. Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 1982:1. Helsinki.

Gould Raija (1985) Työkyvyttömyys – erivapaus työstä vai työttömyydestä? Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 1985:1. Helsinki.

Gould Raija (1994) Työelämä takanapäin. Tutkimuksia 1994:3. Eläketurvakeskus. Helsinki.

Gould Raija (1995) Mitä eläkehyökkäyksen jälkeen. Tutkimuksia 1995:4. Eläketurvakeskus. Helsinki.

Gould Raija (1996) Työttömyys ja varhainen eläkkeelle siirtyminen. Gerontologia 10:140–148.

Gould Raija, Takala Mervi ja Lundqvist Bo (1992) Varhaiseläkkeelle haikutuminen ja sen vaihtoehdot. Tutkimuksia 1992:1. Eläketurvakeskus. Helsinki.

Hytti Helka (1993) Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen yhteiskunnalliset taustatekijät. Kansaneläkelaitoksen julkaisuja M:87. Helsinki.

Hytti Helka (1998) Varhainen eläkkeelle siirtyminen – Suomen malli. Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 32. Helsinki.

Juntunen Juhani, Hänninen Kari ja Lundqvist Bo (1996) Työkyvyttömyyseläkehakemus on hylätty – entä sen jälkeen? LEL Työeläkekassan julkaisuja 28:1996. Helsinki.

Kortteinen Matti (1985) Uusi yhteiskuntamuoto? Sosiologia 22: 87–105.

Kristoffersen Per ja Lunde Stig (1996) Avslag på uførepensjon. Hva er viktigste kilde til livsopphold etterpå? Trygdeetaten. Rapport 4/96. Rikstrygdeverket. Oslo.

Lahelma Eero (1989) Unemployment, re-employment and mental well-being. Scand J Soc Med, Suppl.43. Kuntoutussäätiö, Eripainoksia 70/1989. Helsinki.

Myrskylä Pekka ja Ruotsalainen Kaija (1994) Työttömät 1993. Työpoliittinen tutkimus 78. Työministeriö. Helsinki.

Nikkarinen Tuuli, Broms Ulla, Sääntti Janne ja Brommels Mats (1998) Saattaen vaihdettava. Työkyvyn arviointikoulutuksen arviointitutkimuksen lopputalportti. Kansanterveystieteen julkaisuja M 134:1988. Helsingin yliopisto. Helsinki.

Notkola Veijo (1981) Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen ja siihen vaikuttaneet tekijät Suomessa 1970-luvulla. Sosiologia 18: 89–102.

Nyman Heidi ja Gould Raija (1996) Työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäykset vuosina 1990–1995. Monisteita 10. Eläketurvakeskus. Helsinki.

Social Report Austria (1995). Ministry on Labour and Social Affairs. Wien.

Vahtera Jussi ja Pentti Jaana (1995) Voimavarat, terveys ja työelämän murros. Työ ja ihminen, Tutkimusraportti 7. Työterveyslaitos. Helsinki.

Viinamäki Heimo, Koskela Kaj, Niskanen Leo, Arnkill Robert ja Tikkanen Jorma (1993) Työttömyys ja henkinen hyvinvointi. Vertailututkimus kahdessa tehtaassa. Suom Lääkäril 48: 2090–2095.

Virtanen Pekka (1995) Sairaus työmarkkinoilla. Acta Universitatis Tamperensis ser A vol.459. Tampereen yliopisto. Tampere.

OSA II

TILASTOJA TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKKEIDEN RATKAISUISTA VUOSINA 1990–1997

1 Ratkaisujen lukumäärä

- 1.1 Työkyvyttömyyseläkeratkaisujen lukumäärä eläkelain ja sukupuolen mukaan vuosina 1990–1997
- 1.2 Työkyvyttömyyseläkeratkaisujen lukumäärä yksityisellä sektorilla ikäryhmittäin vuosina 1990–1997
- 1.3 Työkyvyttömyyseläkeratkaisujen lukumäärä julkisella sektorilla ikäryhmittäin vuosina 1990–1997, KVTEL
- 1.4 Työkyvyttömyyseläkeratkaisujen lukumäärä julkisella sektorilla ikäryhmittäin vuosina 1990–1997, VEL
- 1.5 Työkyvyttömyyseläkeratkaisujen lukumäärä eräissä sairausryhmissä yksityisellä sektorilla vuosina 1991–1997
- 1.6 Työkyvyttömyyseläkeratkaisujen lukumäärä eräissä sairausryhmissä julkisella sektorilla vuosina 1991–1997, KVTEL
- 1.7 Työkyvyttömyyseläkeratkaisujen lukumäärä eräissä sairausryhmissä julkisella sektorilla vuosina 1991–1997, VEL

2 Hakemisalttius ja eläkkeiden alkavuus

- 2.1 Työkyvyttömyyseläkkeiden hakemisalttius yksityisellä sektorilla 1990–1997
- 2.2 Varsinaisten työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuus yksityisellä sektorilla vuosina 1990–1997

3 Hylkäysprosentti

- 3.1 Varsinaisten työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti eläkelain mukaan vuosina 1990–1997
- 3.2 Yksilöllisten varhaiseläkkeiden hylkäysprosentti eläkelain mukaan vuosina 1990–1997
- 3.3 Työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti eläkelain ja sukupuolen mukaan vuosina 1990–1997
- 3.4 Työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti yksityisellä sektorilla ikäryhmittäin vuosina 1990–1997

- 3.5 Työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti julkisella sektorilla ikäryhmittäin vuosina 1990–1997, KVTEL
- 3.6 Työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti julkisella sektorilla ikäryhmittäin vuosina 1990–1997, VEL
- 3.7 Työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti yksityisellä sektorilla eräissä sairausryhmissä vuosina 1991–1997
- 3.8 Työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti julkisella sektorilla eräissä sairausryhmissä vuosina 1991–1997, KVTEL
- 3.9 Työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti julkisella sektorilla eräissä sairausryhmissä vuosina 1991–1997, VEL
- 3.10 Varsinaisten työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti yksityisellä sektorilla ikä- ja sairausryhmittäin vuosina 1991–1997
- 3.11 Varsinaisten työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti julkisella sektorilla ikä- ja sairausryhmittäin vuosina 1991–1997, KVTEL
- 3.12 Varsinaisten työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti julkisella sektorilla ikä- ja sairausryhmittäin vuosina 1991–1997, VEL
- 3.13 Yksilöllisten varhaiseläkkeiden hylkäysprosentti yksityisellä sektorilla ikä- ja sairausryhmittäin vuosina 1991–1997
- 3.14 Yksilöllisten varhaiseläkkeiden hylkäysprosentti julkisella sektorilla ikä- ja sairausryhmittäin vuosina 1991–1997, KVTEL
- 3.15 Yksilöllisten varhaiseläkkeiden hylkäysprosentti julkisella sektorilla ikä- ja sairausryhmittäin vuosina 1991–1997, VEL

4 Muutoksenhakuelimet

- 4.1 Työeläkelaitosten itseoikaisutilasto 1997, varsinaista työkyvyttömyyseläkettä koskeneet valitukset
- 4.2 Työeläkelaitosten itseoikaisutilasto 1997, yksilöllistä varhaiseläkettä koskeneet valitukset
- 4.3 Työkyvyttömyyseläkeratkaisuja koskevien valitusten muutosprosentti eläkelautakunnissa
- 4.4 Työkyvyttömyyseläkeratkaisuja koskevien valitusten muutosprosentti vakuutus-oikeudessa

5 Eläkkeenhakijoiden työttömyys

- 5.1 Niiden yksityisen sektorin työkyvyttömyyseläkkeen hakijoiden osuus ikäryhmittäin, jotka ovat kahden eläkkeen hakemista edeltäneen vuoden aikana saaneet ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa
- 5.2 Niiden yksityisen sektorin työkyvyttömyyseläkkeen hakijoiden osuus, jotka ovat kahden eläkkeen hakemista edeltäneen vuoden aikana saaneet ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa, ikäryhmittäin ja eläkelaeittain
- 5.3 Työttömänä olleiden yksityisen sektorin työkyvyttömyyseläkkeenhakijoiden työttömyyspäivien keskiarvo ikäryhmän ja eläkelain mukaan

- 5.4 50–59-vuotiaat TEL:n tai LEL:n piiriin kuuluneet varsinaista työkyvyttömyyseläkettä yksityisellä sektorilla vuosina 1991–1997 hakeneet kahden edellisen vuoden ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan saamisen, sairausryhmän ja sukupuolen mukaan
- 5.5 Työkyvyttömyyseläkkeiden hakemisalttius yksityisellä sektorilla vuosina 1991–1997 kahden edellisen vuoden ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan saamisen ja ikäryhmän mukaan
- 5.6 Työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti yksityisellä sektorilla vuosina 1991–1997 kahden edellisen vuoden ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan saamisen ja ikäryhmän mukaan
- 5.7 Työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti yksityisellä sektorilla vuosina 1991–1997 kahden edellisen vuoden ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan saamisen ja ikäryhmän mukaan, TEL, miehet
- 5.8 Työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti yksityisellä sektorilla vuosina 1991–1997 kahden edellisen vuoden ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan saamisen ja ikäryhmän mukaan, TEL, naiset
- 5.9 Työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti yksityisellä sektorilla vuosina 1991–1997 kahden edellisen vuoden ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan saamisen ja ikäryhmän mukaan, LEL, miehet
- 5.10 Työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti yksityisellä sektorilla vuosina 1991–1997 kahden edellisen vuoden ansiosidonnaisten työttömyyspäivärahopäivien lukumäärän sekä eläkelain ja sukupuolen mukaan, 50–59-vuotiaat

1.1 Työkyvyttömyyseläkeratkaisujen lukumäärä eläkelain ja sukupuolen mukaan vuosina 1990 - 1997 (uudet hakijat, laitosratkaisut)

Varsinaiset työkyvyttömyyseläkkeet

Yksityinen sektori

	Koko yksit. sektori						TEL			YEL			LEL			MYEL			KVTEL			VEL			
	Miehet		Naiset		Kaikki	Miehet	Naiset	Kaikki	Miehet	Naiset	Kaikki	Miehet	Naiset	Kaikki	Miehet	Naiset	Kaikki	Miehet	Naiset	Kaikki	Miehet	Naiset	Kaikki	Miehet	Naiset
	Kaikki	Miehet	Naiset	Kaikki																					
1990	17 761	10 716	7 045	10 335	5 334	5 001	1 646	1 126	520	3 355	2 948	407	2 410	1 299	1 111	3 189	932	2 257	2 606	1 475	1 131				
1991	17 232	10 858	6 374	9 824	5 233	4 502	1 641	1 207	434	3 410	3 019	391	2 264	1 250	1 014	3 304	968	2 336	2 160	1 224	936				
1992	16 969	10 869	6 100	9 853	5 527	4 326	1 876	1 389	487	3 019	2 689	330	2 117	1 204	913	3 145	961	2 184	2 059	1 179	880				
1993	15 943	10 245	5 698	9 158	5 111	4 047	2 022	1 612	541	2 675	2 429	246	1 988	1 161	827	3 291	1 030	2 261	2 250	1 303	947				
1994	15 347	9 533	5 814	9 239	5 025	4 214	1 935	1 358	577	2 335	2 089	246	1 729	992	737	3 813	1 109	3 104	2 410	1 356	1 054				
1995	15 009	9 206	5 803	9 055	4 892	4 163	1 740	1 193	547	2 234	1 975	259	1 860	1 074	786	3 737	1 079	2 658	2 229	1 209	1 020				
1996	13 894	8 494	5 400	8 537	4 629	3 908	1 628	1 092	536	2 011	1 790	221	1 556	873	683	3 590	1 068	2 522	1 672	892	780				
1997	13 076	8 138	4 938	7 936	4 353	3 583	1 476	1 006	470	2 144	1 919	225	1 355	760	595	3 470	985	2 485	1 521	815	706				

Julkinen sektori

Yksilöllinen varhaiseläke

Yksityinen sektori

	Koko yksit. sektori						TEL			YEL			LEL			MYEL			KVTEL			VEL			
	Miehet		Naiset		Kaikki	Miehet	Naiset	Kaikki	Miehet	Naiset	Kaikki	Miehet	Naiset	Kaikki	Miehet	Naiset	Kaikki	Miehet	Naiset	Kaikki	Miehet	Naiset	Kaikki	Miehet	Naiset
	Kaikki	Miehet	Naiset	Kaikki																					
1990	8 627	4 169	4 458	6 117	2 655	3 426	881	532	349	763	600	163	857	374	483	2 945	737	2 208	3 189	1 567	1 622				
1991	8 123	4 267	3 856	5 841	2 811	3 030	781	520	261	640	549	91	841	379	462	2 136	536	1 600	1 764	788	976				
1992	7 916	4 294	3 622	5 587	2 779	2 808	788	521	267	646	594	79	877	425	461	2 339	610	1 729	1 895	854	1 041				
1993	7 366	3 893	3 473	5 206	2 544	2 662	849	535	314	545	476	69	741	330	411	2 791	754	2 037	2 033	974	1 059				
1994	7 477	3 834	3 643	5 310	2 442	2 868	983	623	360	530	469	61	631	288	343	2 780	645	2 135	1 918	959	959				
1995	4 783	2 406	2 377	3 420	1 602	1 818	607	363	244	253	217	36	484	220	264	1 364	333	1 031	965	441	524				
1996	2 691	1 369	1 322	1 809	851	958	425	244	181	142	126	16	305	142	163	815	204	611	427	202	225				
1997	2 158	1 187	971	1 478	791	687	364	238	126	80	64	16	228	91	137	583	159	424	297	124	173				

Julkinen sektori

1.2 Työkyvyttömyyseläkeratkaisujen lukumäärä yksityisellä sektorilla ikäryhmittäin vuosina 1990 - 1997 (uudet hakijat, laitosratkaisut)

Varsinaiset työkyvyttömyyseläkkeet

	- 34		35 - 44		45 - 54		55 - 59		60 - 64		Kaikki	
	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %
1990	1 223	6,9	2 880	16,2	6 589	37,1	4 398	24,8	2 674	15,1	17 764	100,0
1991	1 250	7,3	2 906	16,9	6 415	37,2	4 093	23,8	2 568	14,9	17 232	100,0
1992	1 242	7,3	2 751	16,2	6 542	38,6	3 939	23,2	2 495	14,7	16 969	100,0
1993	1 165	7,3	2 509	15,7	6 537	41,0	3 603	22,6	2 129	13,4	15 943	100,0
1994	1 058	6,9	2 376	15,5	6 446	42,0	3 612	23,5	1 855	12,1	15 347	100,0
1995	1 014	6,8	2 328	15,5	6 580	43,8	3 290	21,9	1 797	12,0	15 009	100,0
1996	795	5,7	2 018	14,5	5 850	42,1	3 534	25,4	1 697	12,2	13 894	100,0
1997	783	6,0	1 822	13,9	5 605	42,9	3 211	24,6	1 655	12,7	13 076	100,0

Yksilöllinen varhaiseläke

	55 - 59		60 - 64		Kaikki	
	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %
1990	6 500	75,3	2 127	24,7	8 627	100,0
1991	5 956	73,3	2 167	26,7	8 123	100,0
1992	5 940	75,0	1 976	25,0	7 916	100,0
1993	5 610	76,2	1 756	23,8	7 366	100,0
1994	5 686	76,0	1 791	24,0	7 477	100,0
1995	3 212	67,2	1 571	32,8	4 783	100,0
1996	1 557	57,9	1 134	42,1	2 691	100,0
1997	994	46,1	1 164	53,9	2 158	100,0

1.3 Työkyvyttömyyseläkeratkaisujen lukumäärä julkisella sektorilla ikäryhmittäin vuosina 1990 - 1997 (uudet hakijat, laitosratkaisut)

KVTEL

Varsinaiset työkyvyttömyyseläkkeet

	- 34		35 - 44		45 - 54		55 - 59		60 - 64		Kaikki	
	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %
1990	286	9,0	547	17,2	1 122	35,2	836	26,2	398	12,5	3 189	100,0
1991	302	9,1	591	17,9	1 333	40,3	791	23,9	287	8,7	3 304	100,0
1992	302	9,6	556	17,7	1 287	40,9	723	23,0	320	10,2	3 145	100,0
1993	324	9,8	580	17,6	1 372	41,7	750	22,8	265	8,1	3 291	100,0
1994	321	8,4	687	18,0	1 694	44,4	819	21,5	292	7,7	3 813	100,0
1995	310	8,3	666	17,8	1 728	46,2	791	21,2	242	6,5	3 737	100,0
1996	254	7,1	616	17,2	1 560	43,5	902	25,1	258	7,2	3 590	100,0
1997	251	7,2	584	16,8	1 610	46,4	805	23,2	220	6,3	3 470	100,0

Yksilöllinen varhaiseläke

	55 - 59		60 - 64		Kaikki	
	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %
1990	2 243	76,2	702	23,8	2 945	100,0
1991	1 665	77,9	471	22,1	2 136	100,0
1992	1 791	76,6	548	23,4	2 339	100,0
1993	2 208	79,1	583	20,9	2 791	100,0
1994	2 331	83,8	449	16,2	2 780	100,0
1995	1 050	77,0	314	23,0	1 364	100,0
1996	547	67,1	268	32,9	815	100,0
1997	331	56,8	252	43,2	583	100,0

1.4 Työkyvyttömyyseläkeratkaisujen lukumäärä julkisella sektorilla ikäryhmittäin vuosina 1990 - 1997 (uudet hakijat, laitosratkaisut)

VEL

Varsinaiset työkyvyttömyyseläkkeet

	- 34		35 - 44		45 - 54		55 - 59		60 - 64		Kaikki	
	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %
1990	158	6,1	417	16,0	952	36,5	721	27,7	358	13,7	2 606	100,0
1991	130	6,0	372	17,2	917	42,5	550	25,5	191	8,8	2 160	100,0
1992	116	5,6	362	17,6	906	44,0	486	23,6	189	9,2	2 059	100,0
1993	128	5,7	381	16,9	1 045	46,4	524	23,3	172	7,6	2 250	100,0
1994	111	4,6	433	18,0	1 148	47,6	563	23,4	155	6,4	2 410	100,0
1995	133	6,0	380	17,0	1 133	50,8	475	21,3	108	4,8	2 229	100,0
1996	90	5,4	296	17,7	743	44,4	431	25,8	112	6,7	1 672	100,0
1997	68	4,5	237	15,6	737	48,4	401	26,4	78	5,1	1 521	100,0

Yksilöllinen varhaiseläke

	55 - 59		60 - 64		Kaikki	
	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %
1990	2 278	71,4	911	28,6	3 189	100,0
1991	1 349	76,5	415	23,5	1 764	100,0
1992	1 503	79,3	392	20,7	1 895	100,0
1993	1 646	81,0	387	19,0	2 033	100,0
1994	1 587	82,7	331	17,3	1 918	100,0
1995	728	75,4	237	24,6	965	100,0
1996	281	65,8	146	34,2	427	100,0
1997	184	62,0	113	38,0	297	100,0

**1.5 Työkyvyttömyyseläkeratkaisujen lukumäärä eräissä sairausryhmissä
yksityisellä sektorilla vuosina 1991 - 1997 (uudet hakijat, laitosratkaisut)**

Varsinaiset työkyvyttömyyseläkkeet

	Mielenterveyden häiriöt (V)		Verenkiertoel. sairaudet (VII)		Tuki- ja liikuntael. sairaudet (XIII)		(V)+(VII)+(XIII)		Kaikki sairaudet	
	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %
1991	3 483	20,2	2 749	16,0	6 040	35,1	12 272	71,2	17 232	100,0
1992	3 401	20,0	2 564	15,1	6 013	35,4	11 978	70,6	16 969	100,0
1993	3 320	20,8	2 488	15,6	5 380	33,7	11 188	70,2	15 943	100,0
1994	3 333	21,7	2 259	14,7	5 065	33,0	10 657	69,4	15 347	100,0
1995	3 421	22,8	2 015	13,4	5 073	33,8	10 509	70,0	15 009	100,0
1996	3 243	23,3	1 866	13,4	4 530	32,6	9 639	69,3	13 894	100,0
1997	3 251	24,9	1 680	12,8	4 215	32,3	9 146	69,9	13 076	100,0

Yksilöllinen varhaiseläke

	Mielenterveyden häiriöt (V)		Verenkiertoel. sairaudet (VII)		Tuki- ja liikuntael. sairaudet (XIII)		(V)+(VII)+(XIII)		Kaikki sairaudet	
	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %
1991	834	10,3	1 192	14,7	4 323	53,2	6 349	78,2	8 123	100,0
1992	881	11,1	1 108	14,0	4 261	53,8	6 250	79,0	7 916	100,0
1993	825	11,2	1 075	14,6	3 951	53,6	5 851	79,4	7 366	100,0
1994	884	11,8	1 017	13,6	3 975	53,2	5 876	78,6	7 477	100,0
1995	564	11,8	641	13,4	2 484	51,9	3 689	77,1	4 783	100,0
1996	313	11,6	380	14,1	1 408	52,3	2 101	78,0	2 691	100,0
1997	224	10,4	304	14,1	1 103	51,1	1 631	75,6	2 158	100,0

1.6 Työkyvyttömyyseläkeratkaisujen lukumäärä eräissä sairausryhmissä
julkisella sektorilla vuosina 1991 - 1997 (uudet hakijat, laitosratkaisut)

KVTEL

Varsinaiset työkyvyttömyyseläkkeet

	Mielenterveyden häiriöt (V)		Verenkiertoel. sairaudet (VII)		Tuki- ja liikuntael. sairaudet (XIII)		(V)+(VII)+(XIII)		Kaikki sairaudet	
	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %
1991	839	25,4	348	10,5	1 220	36,9	2 407	72,9	3 304	100,0
1992	906	28,8	368	11,7	1 060	33,7	2 334	74,2	3 145	100,0
1993	947	28,8	340	10,3	1 097	33,3	2 384	72,4	3 291	100,0
1994	1 064	27,9	362	9,5	1 298	34,0	2 724	71,4	3 813	100,0
1995	1 098	29,4	337	9,0	1 297	34,7	2 732	73,1	3 737	100,0
1996	1 061	29,6	359	10,0	1 130	31,5	2 550	71,0	3 590	100,0
1997	1 075	31,0	318	9,2	1 113	32,1	2 506	72,2	3 470	100,0

Yksilöllinen varhaiseläke

	Mielenterveyden häiriöt (V)		Verenkiertoel. sairaudet (VII)		Tuki- ja liikuntael. sairaudet (XIII)		(V)+(VII)+(XIII)		Kaikki sairaudet	
	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %
1991	251	11,8	235	11,0	1 279	59,9	1 765	82,6	2 136	100,0
1992	282	12,1	270	11,5	1 375	58,8	1 927	82,4	2 339	100,0
1993	319	11,4	307	11,0	1 605	57,5	2 231	79,9	2 791	100,0
1994	361	13,0	305	11,0	1 578	56,8	2 244	80,7	2 780	100,0
1995	171	12,5	148	10,9	785	57,6	1 104	80,9	1 364	100,0
1996	93	11,4	112	13,7	431	52,9	636	78,0	815	100,0
1997	75	12,9	69	11,8	304	52,1	448	76,7	583	100,0

1.7 Työkyvyttömyyseläkeratkaisujen lukumäärä eräissä sairausryhmissä
julkisella sektorilla vuosina 1991 - 1997 (uudet hakijat, laitosratkaisut)

VEL

Varsinaiset työkyvyttömyyseläkkeet

	Mielenterveyden häiriöt (V)		Verenkiertoel. sairaudet (VII)		Tuki- ja liikuntael. sairaudet (XIII)		(V)+(VII)+(XIII)		Kaikki sairaudet	
	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %
1991	631	29,2	292	13,5	638	29,5	1 561	72,3	2 160	100,0
1992	614	29,8	292	14,2	605	29,4	1 511	73,4	2 059	100,0
1993	698	31,0	305	13,6	609	27,1	1 612	71,6	2 250	100,0
1994	802	33,3	282	11,7	627	26,0	1 711	71,0	2 410	100,0
1995	847	38,0	197	8,8	564	25,3	1 608	72,1	2 229	100,0
1996	635	38,0	153	9,2	365	21,8	1 153	69,0	1 672	100,0
1997	623	41,0	132	8,7	298	19,6	1 053	69,2	1 521	100,0

Yksilöllinen varhaiseläke

	Mielenterveyden häiriöt (V)		Verenkiertoel. sairaudet (VII)		Tuki- ja liikuntael. sairaudet (XIII)		(V)+(VII)+(XIII)		Kaikki sairaudet	
	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %	lkm	osuus kaikista ratk. %
1991	371	21,0	263	14,9	684	38,8	1 318	74,7	1 764	100,0
1992	482	25,4	249	13,1	721	38,0	1 452	76,6	1 895	100,0
1993	498	24,5	262	12,9	788	38,8	1 548	76,1	2 033	100,0
1994	500	26,1	211	11,0	683	35,6	1 394	72,7	1 918	100,0
1995	272	28,2	117	12,1	327	33,9	716	74,2	965	100,0
1996	77	18,0	49	11,5	121	28,3	247	57,8	427	100,0
1997	50	16,8	43	14,4	74	24,9	167	56,1	297	100,0

2.1 Työkyvyttömyyseläkkeiden hakemisalttius yksityisellä sektorilla 1990-1997

Varsinaisten työkyvyttömyyseläkkeiden hakemisalttius ikäryhmittäin 1990-1997, ‰

Ikäryhmä	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
-34	1,5	1,5	1,7	1,8	1,8	1,7	1,3	1,5
35-44	5,2	5,3	5,3	5,1	5,2	5,1	4,4	4,0
45-54	17,8	16,4	16,2	15,8	15,6	15,4	13,5	12,5
55-59	38,5	35,7	34,2	30,2	31,1	29,5	29,7	28,0
60-64	53,2	49,7	47,6	44,1	43,0	45,5	43,2	42,5
Kaikki	9,3	9,0	9,3	9,3	9,5	9,2	8,4	8,3
Ikävakiointu	9,3	8,8	8,7	8,3	8,3	8,2	7,4	7,0

Varsinaisten työkyvyttömyyseläkkeiden hakemisalttius 1990-1997 sukupuolen mukaan, ‰

	Miehet	Naiset
1990	9,6	8,7
1991	9,8	8,0
1992	10,3	8,1
1993	10,2	8,0
1994	10,1	8,6
1995	9,7	8,7
1996	8,7	8,0
1997	8,6	7,8

Yksilöllisen varhaiseläkkeen hakemisalttius ikäryhmittäin 1990-1997, ‰

Ikäryhmä	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
55-59*	56,8	52,0	51,5	47,0	49,0	37,1	25,9	26,5
60-64	42,3	41,9	37,7	36,4	41,6	39,8	28,9	29,9
Kaikki	52,4	48,9	47,2	43,9	47,0	38,0	27,0	28,3

* Vuonna 1994 yksilöllisen varhaiseläkkeen alaikäraja nousi 55 vuodesta 58 vuoteen vuonna 1940 tai sen jälkeen syntyneillä.

Yksilöllisen varhaiseläkkeen hakemisalttius sukupuolen mukaan 1990-1997, ‰

	Miehet	Naiset
1990	45,8	60,6
1991	46,0	52,5
1992	45,8	49,0
1993	41,7	46,7
1994	43,4	51,4
1995	34,5	42,3
1996	24,6	30,2
1997	27,3	29,5

Hakemisalttius=uusien laitosratkaisujen osuus promilleina vastaavasta työeläketurvaa kartuttaneesta ei-eläkkeellä olevasta väestöstä.

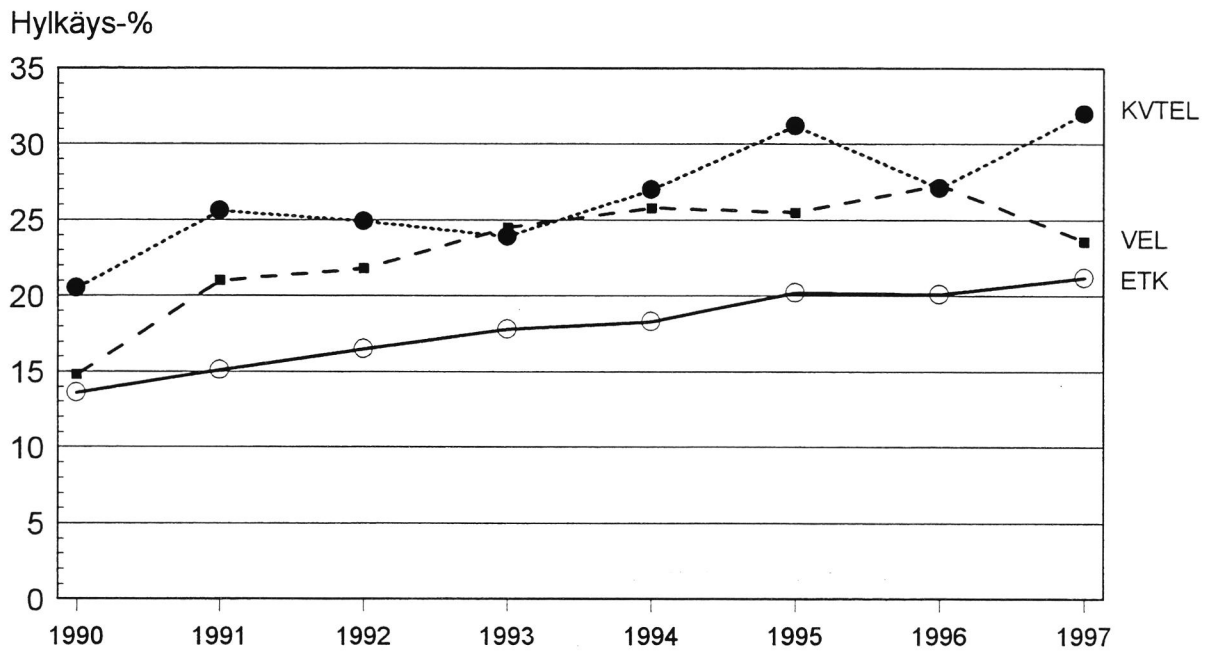
2.2 Varsinaisten työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuus yksityisellä sektorilla vuosina 1990 - 1997, %

	Ikäryhmä					Kaikki	Ikävakioitu
	-34	35-44	45-54	55-59	60-64		
1990	1,0	3,6	13,7	31,6	43,4	7,2	7,2
1991	1,1	3,8	12,8	30,5	42,1	7,1	6,9
1992	1,2	3,9	12,5	27,7	40,5	7,3	6,8
1993	1,3	3,7	12,0	25,1	37,2	7,2	6,4
1994	1,2	3,7	12,3	25,5	36,2	7,4	6,4
1995	1,2	3,5	11,7	24,5	35,4	7,0	6,2
1996	1,0	3,1	10,0	23,0	31,6	6,3	5,5
1997	1,0	2,9	9,0	20,6	28,5	5,9	5,0

Täysitehoiselle varsinaiselle työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden osuus promilleina vastaavasta työeläketurvaa kartuttaneesta ei-eläkkeellä olevasta väestöstä.

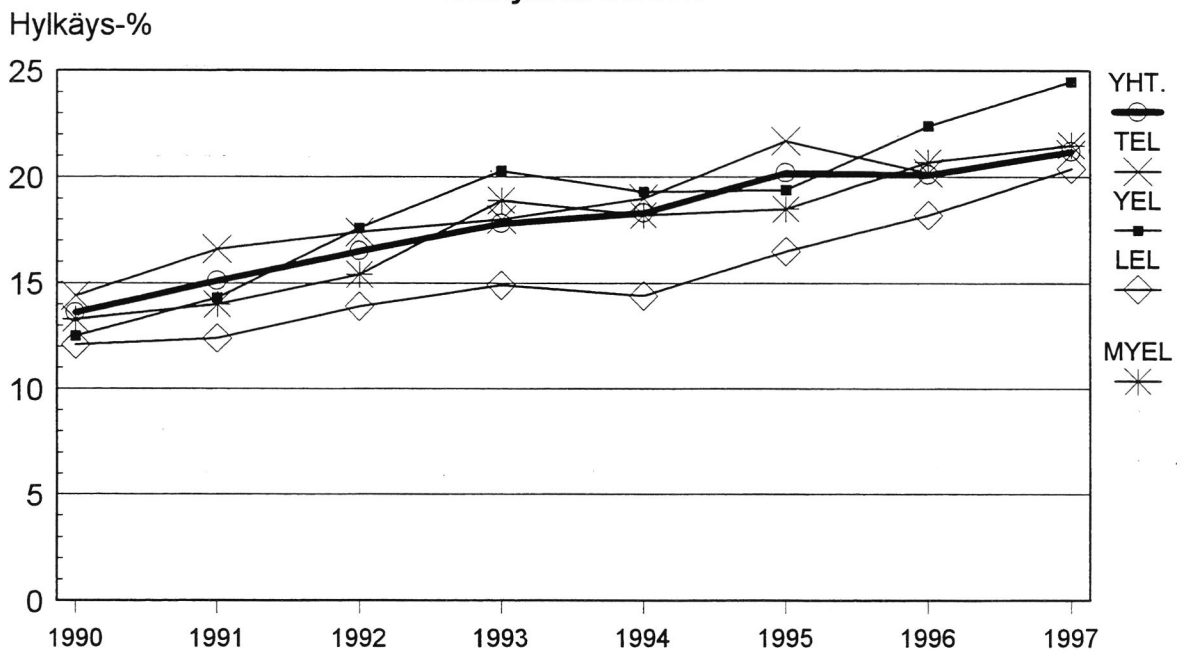
3.1 Varsinaisten työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti eläkelain mukaan vuosina 1990 - 1997 (uudet hakijat, laitosratkaisut)

Yksityinen ja julkinen sektori

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
ETK	13,6	15,1	16,5	17,8	18,3	20,2	20,1	21,2
VEL	14,8	21,0	21,8	24,5	25,8	25,5	27,3	23,6
KVTEL	20,5	25,6	24,9	23,9	27,0	31,2	27,1	32,0

Yksityinen sektori

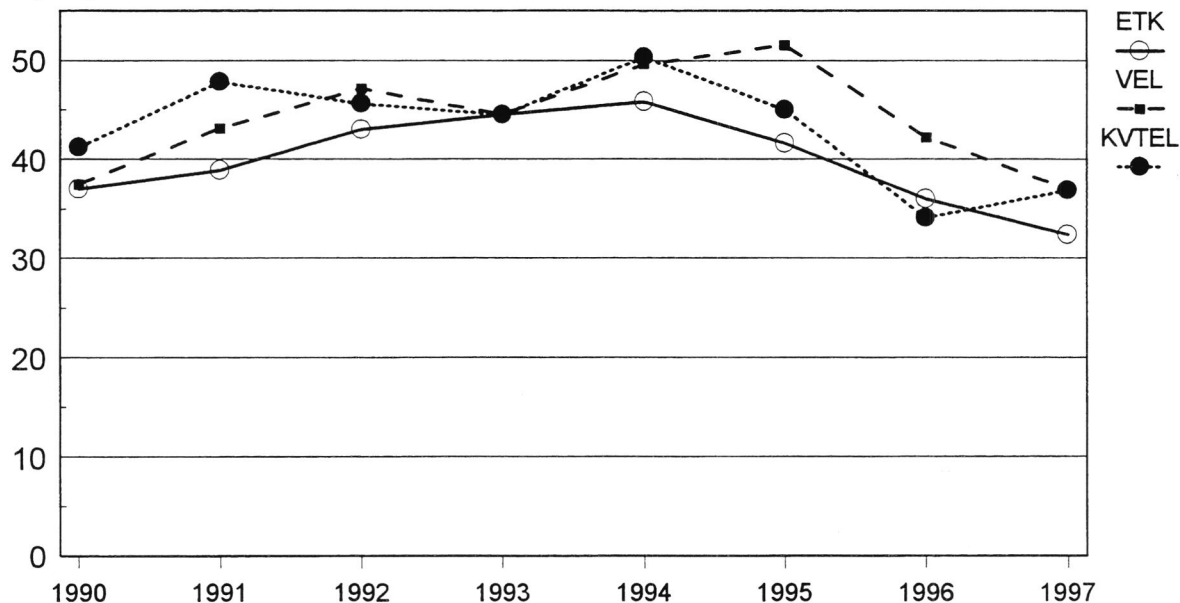

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
ETK yht.	13,6	15,1	16,5	17,8	18,3	20,2	20,1	21,2
TEL	14,4	16,6	17,4	18,0	19,0	21,7	20,2	21,1
YEL	12,5	14,3	17,6	20,3	19,3	19,4	22,4	24,5
LEL	12,1	12,4	13,9	14,9	14,4	16,5	18,2	20,4
MYEL	13,3	14,0	15,4	18,9	18,2	18,5	20,7	21,5

3.2 Yksilöllisten varhaiseläkkeiden hylkäysprosentti eläkelain mukaan vuosina 1990 - 1997
(uudet hakijat, laitossratkaisut)

Yksityinen ja julkinen sektori

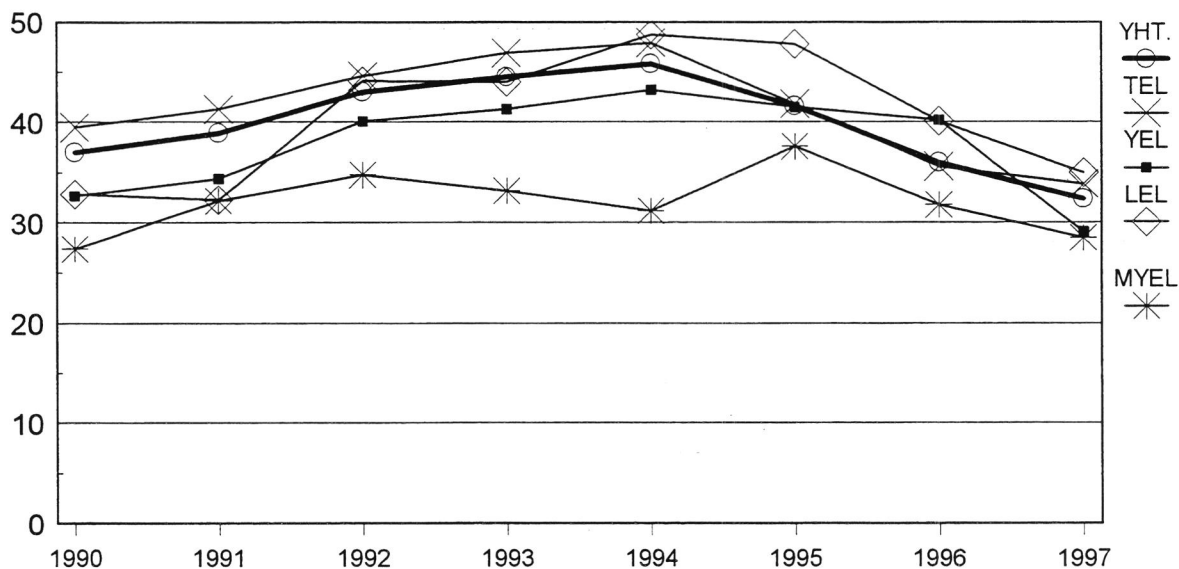
Hylkäys-%

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
ETK	37,0	38,9	43,0	44,5	45,8	41,6	36,0	32,4
VEL	37,5	43,1	47,1	44,5	49,6	51,5	42,2	37,0
KVTEL	41,2	47,8	45,6	44,5	50,3	45,0	34,1	36,9

Yksityinen sektori

Hylkäys-%

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
ETK yht.	37,0	38,9	43,0	44,5	45,8	41,6	36,0	32,4
TEL	39,5	41,3	44,6	46,9	47,9	41,8	35,6	33,9
YEL	32,7	34,4	40,1	41,3	43,2	41,5	40,2	29,1
LEL	32,9	32,3	44,1	44,0	48,7	47,8	40,1	35,0
MYEL	27,4	32,2	34,8	33,2	31,2	37,6	31,8	28,5

3.3 Työkyvyttömyyseläkeiden hylkäysprosentti eläkelain ja sukupuolen mukaan vuosina 1990 - 1997 (uudet hakijat, laitosratkaisut)

Varsinaiset työkyvyttömyyseläkkeet

Yksityinen sektori

	Koko yksit. sektori			TEL			YEL			LEL			MYEL			KVTEL			VEL		
	Kaikki	Miehet	Naiset	Kaikki	Miehet	Naiset	Kaikki	Miehet	Naiset	Kaikki	Miehet	Naiset	Kaikki	Miehet	Naiset	Kaikki	Miehet	Naiset	Kaikki	Miehet	Naiset
1990	13,6	11,7	16,5	14,4	12,0	16,9	12,5	10,5	16,9	12,1	12,2	11,3	13,3	10,3	16,6	20,5	13,5	23,3	14,8	13,9	15,9
1991	15,1	13,1	18,6	16,6	13,9	19,7	14,3	14,3	14,3	12,4	12,3	13,0	14,0	10,7	18,0	25,6	21,3	27,4	21,0	19,7	22,6
1992	16,5	14,5	20,0	17,4	14,9	20,5	17,6	15,8	22,6	13,9	13,7	15,5	15,4	12,9	18,8	24,9	19,3	27,4	21,8	20,2	24,0
1993	17,8	16,1	20,9	18,0	16,0	20,5	20,3	19,0	23,7	14,9	14,7	17,5	18,9	15,9	23,1	23,9	19,2	26,0	24,5	22,6	27,1
1994	18,3	16,0	21,9	19,0	16,8	21,6	19,3	17,9	22,7	14,4	13,6	20,7	18,2	14,2	23,6	27,0	22,8	28,7	25,8	22,1	30,6
1995	20,2	17,5	24,3	21,7	18,9	24,9	19,4	17,2	24,3	16,5	15,9	20,8	18,5	14,8	23,5	31,2	26,8	33,0	25,5	24,5	26,7
1996	20,1	17,4	24,4	20,2	17,0	24,1	22,4	20,2	26,9	18,2	17,3	25,8	20,7	17,4	24,9	27,1	22,3	29,1	27,3	29,1	25,3
1997	21,2	18,2	26,2	21,1	17,4	25,5	24,5	19,8	34,7	20,4	20,2	22,2	21,5	17,2	26,9	32,0	24,4	35,1	23,6	21,7	25,8

Julkinen sektori

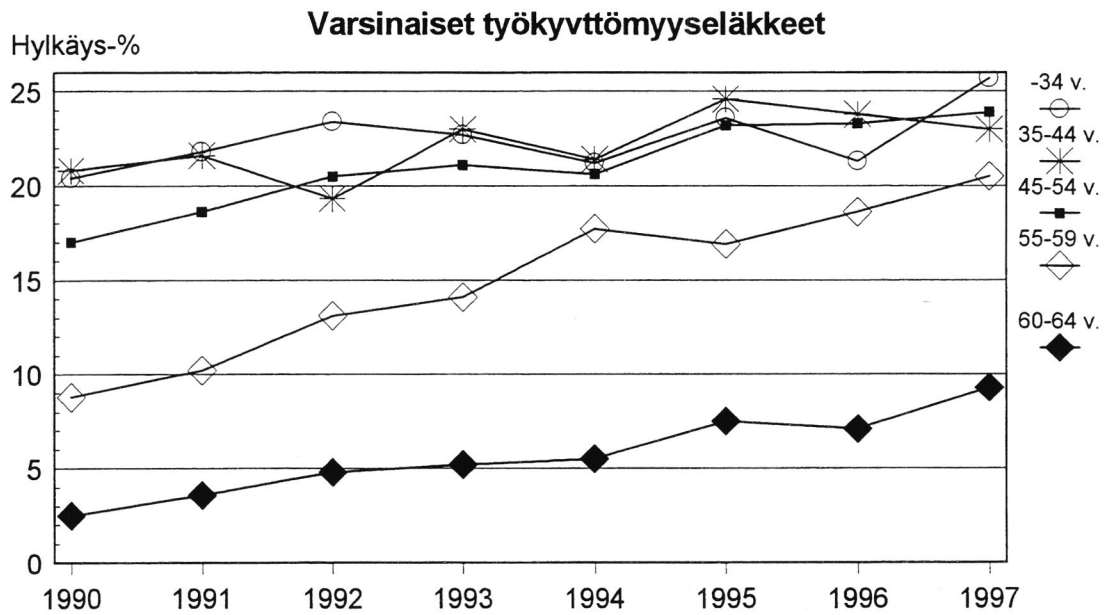
Yksilöllinen varhaiseläke

Yksityinen sektori

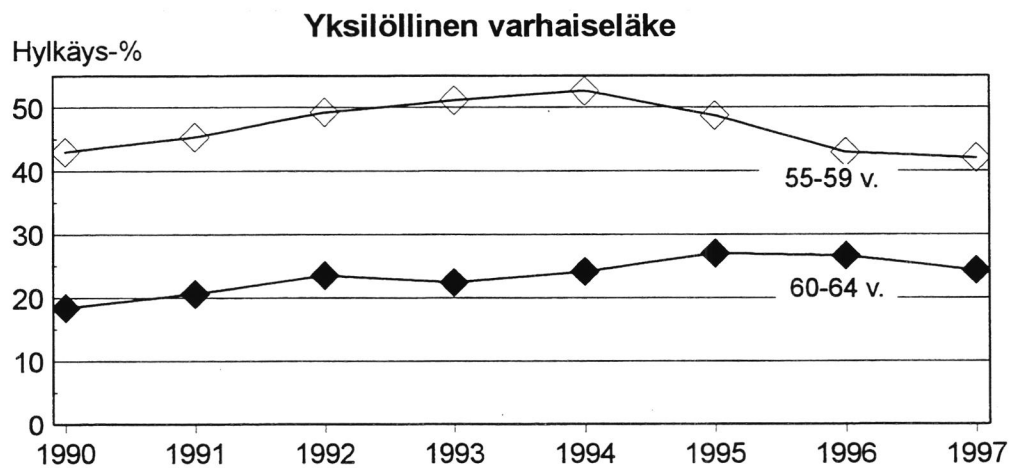
	Koko yksit. sektori			TEL			YEL			LEL			MYEL			KVTEL			VEL		
	Kaikki	Miehet	Naiset	Kaikki	Miehet	Naiset	Kaikki	Miehet	Naiset	Kaikki	Miehet	Naiset	Kaikki	Miehet	Naiset	Kaikki	Miehet	Naiset	Kaikki	Miehet	Naiset
1990	37,0	29,5	44,0	39,5	30,9	46,0	32,7	28,2	39,5	32,9	29,0	47,2	27,4	22,2	31,5	41,2	28,0	45,7	37,5	34,1	40,9
1991	38,9	33,9	44,4	41,3	35,2	46,9	34,4	31,9	39,5	32,3	32,1	34,1	32,2	30,6	33,5	47,8	34,5	52,3	43,1	39,6	45,9
1992	43,0	38,1	48,8	44,6	39,0	50,1	40,1	34,4	51,3	44,4	42,7	57,0	34,8	30,5	38,6	45,6	32,8	50,1	47,1	45,3	48,6
1993	44,5	41,3	48,1	46,9	42,8	50,8	41,3	39,8	43,9	44,0	44,0	46,4	33,2	29,7	36,0	44,5	31,2	49,5	44,5	40,9	47,8
1994	45,8	41,3	50,5	47,9	42,5	52,4	43,2	38,5	51,4	48,7	47,3	59,0	31,2	28,8	33,2	50,3	40,3	53,3	49,6	48,0	51,2
1995	41,6	38,7	44,5	41,8	38,1	45,0	41,5	35,5	50,4	47,8	47,9	47,2	37,6	39,1	36,4	45,0	35,7	48,0	51,5	47,2	55,2
1996	36,0	32,6	39,6	35,6	30,6	40,1	40,2	38,1	43,1	40,1	38,9	50,0	31,8	31,0	32,5	34,1	27,5	36,3	42,2	33,7	49,8
1997	32,4	28,6	37,1	33,9	29,8	38,6	29,1	26,5	34,1	35,0	31,3	50,0	28,5	23,1	32,1	36,9	30,8	39,2	37,0	32,3	40,5

Julkinen sektori

3.4 Työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti yksityisellä sektorilla ikäryhmittäin vuosina 1990 - 1997 (uudet hakijat, laitosratkaisut)

Ikäryhmä	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
- 34	20,4	21,8	23,4	22,7	21,2	23,6	21,3	25,7
35-44	20,8	21,6	19,3	23,0	21,4	24,6	23,8	23,0
45-54	17,0	18,6	20,5	21,1	20,6	23,2	23,3	23,9
55-59	8,8	10,2	13,1	14,1	17,7	16,9	18,6	20,5
60-64	2,5	3,6	4,8	5,2	5,5	7,5	7,1	9,3

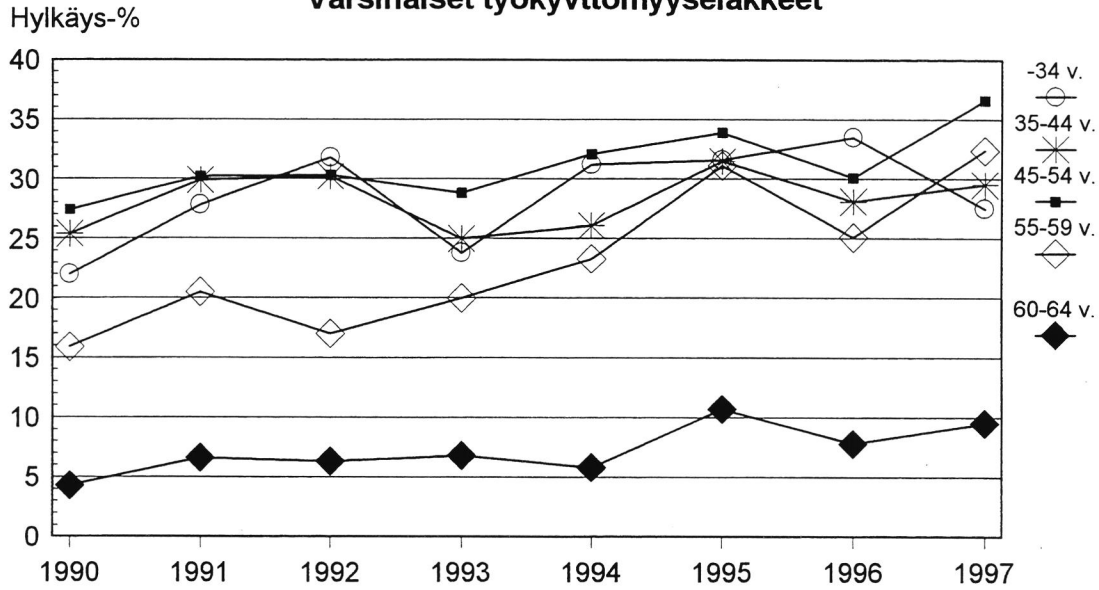
Ikäryhmä	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
55-59	43,0	45,6	49,5	51,4	52,6	48,7	42,9	42,0
60-64	18,4	20,6	23,5	22,4	24,1	27,0	26,6	24,3

Vuonna 1994 yksilöllisen varhaiseläkkeen alaikäraja nousi 55 vuodesta 58 vuoteen vuonna 1940 tai sen jälkeen syntyneillä.

3.5 Työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti julkisella sektorilla ikäryhmittäin vuosina 1990 - 1997 (uudet hakijat, laitosratkaisut)

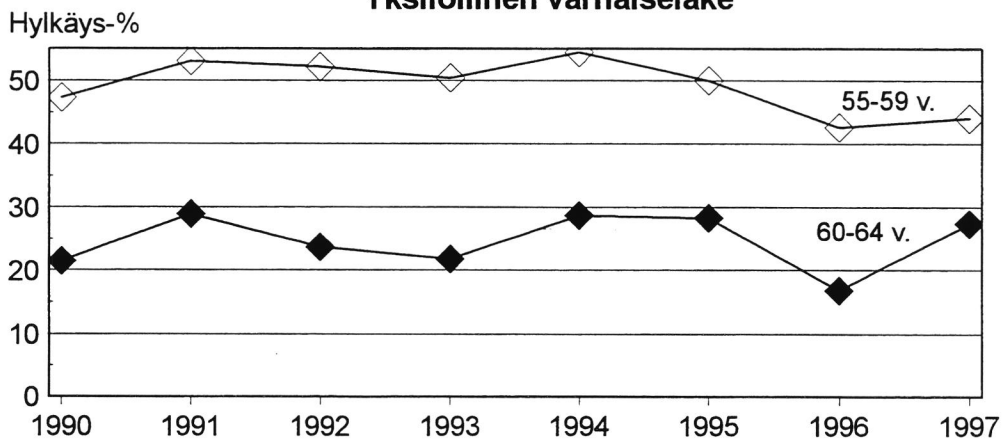
KVTEL

Varsinaiset työkyvyttömyyseläkkeet

Ikäryhmä	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
- 34		27,8	31,8	23,8	31,2	31,6	33,5	27,5
35 - 44		29,9	30,2	25,0	26,1	31,5	28,1	29,5
45 - 54		30,2	30,3	28,8	32,1	33,9	30,1	36,6
55 - 59		20,5	17,0	20,0	23,3	31,1	25,1	32,4
60 - 64		6,6	6,3	6,8	5,8	10,7	7,8	9,5

Yksilöllinen varhaiseläke

Ikäryhmä	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
55 - 59	47,3	53,1	52,2	50,4	54,5	50,0	42,6	44,1
60 - 64	21,5	28,9	23,7	21,8	28,7	28,3	16,8	27,4

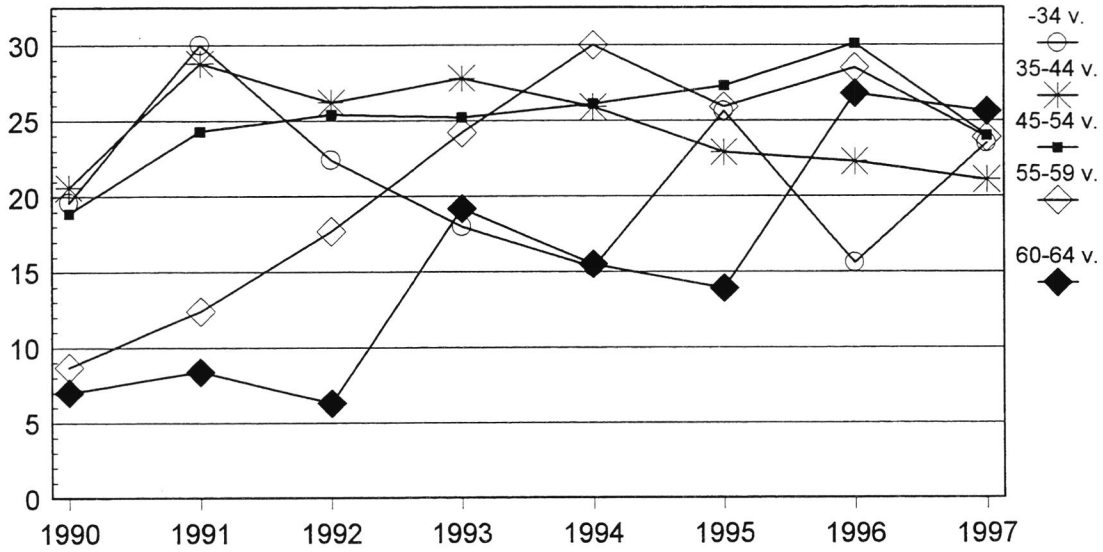
Vuonna 1994 yksilöllisen varhaiseläkkeen alaikäraja nousi 55 vuodesta 58 vuoteen vuonna 1940 tai sen jälkeen syntyneillä.

3.6 Työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti julkisella sektorilla ikäryhmittäin vuosina 1990 - 1997 (uudet hakijat, laitosratkaisut)

VEL

Varsinaiset työkyvyttömyyseläkkeet

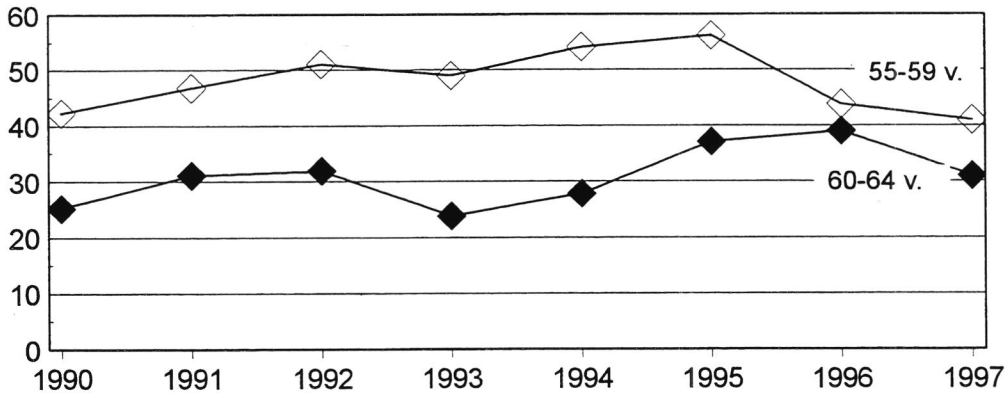
Hylkäys-%

Ikäryhmä	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
- 34	19,6	30,0	22,4	18,0	15,3	25,6	15,6	23,5
35 - 44	20,6	28,8	26,2	27,8	25,9	22,9	22,3	21,1
45 - 54	18,9	24,3	25,4	25,2	26,1	27,3	30,1	24,0
55 - 59	8,7	12,4	17,7	24,5	30,0	25,9	28,5	23,9
60 - 64	7,0	8,4	6,3	19,2	15,5	13,9	26,8	25,6

Yksilöllinen varhaiseläke

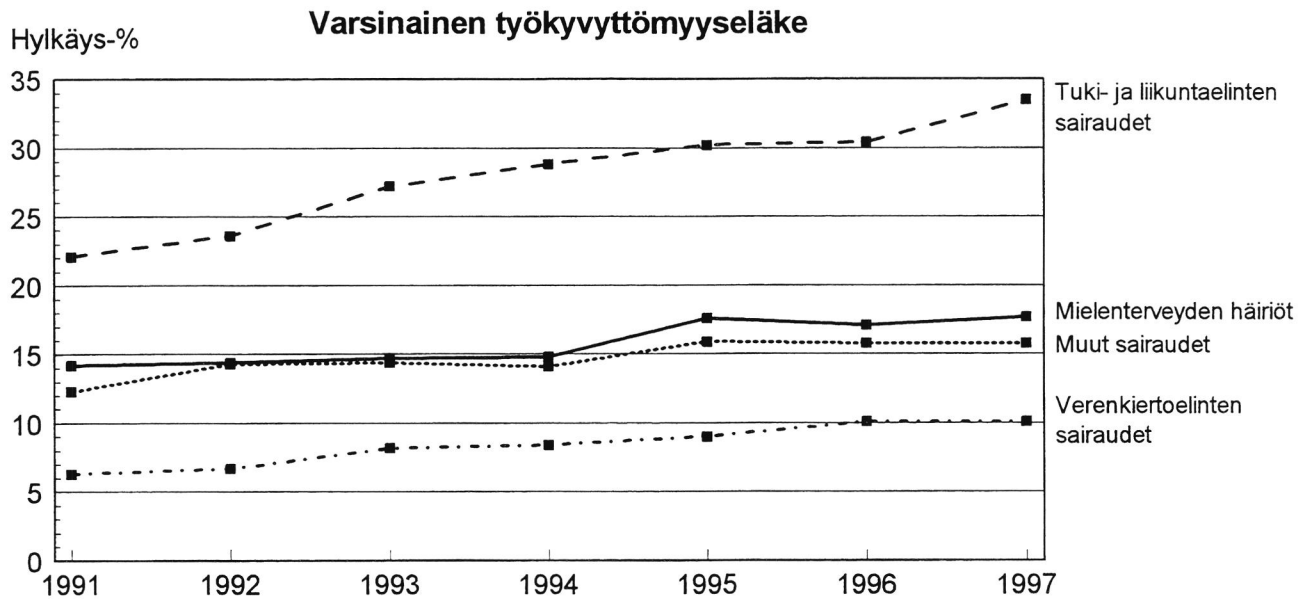
Hylkäys-%

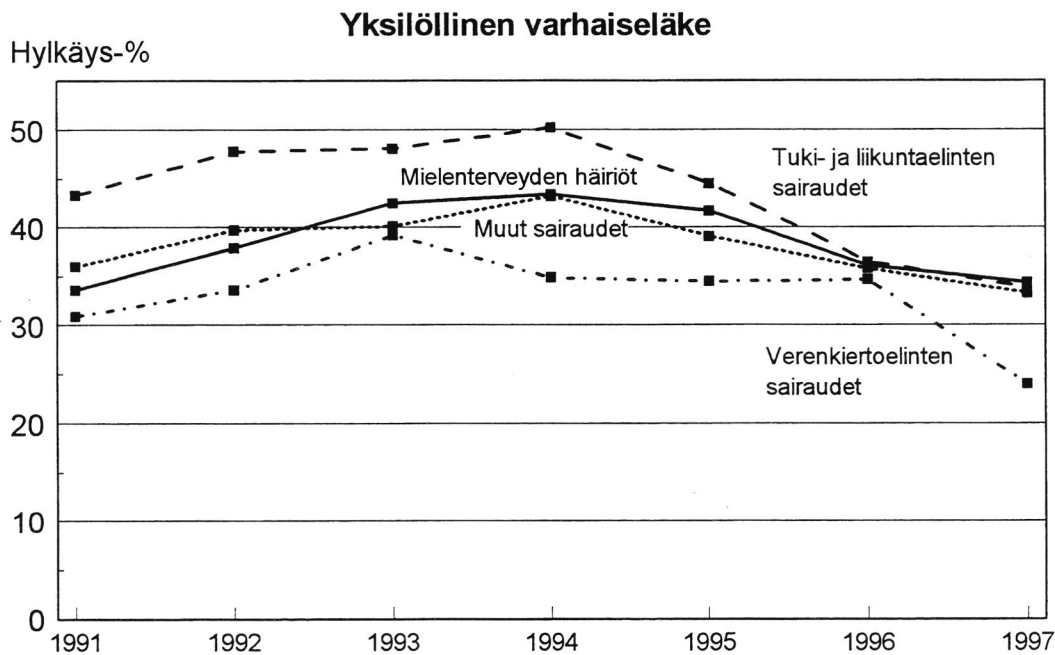
Ikäryhmä	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
55 - 59	42,3	46,8	51,1	49,0	54,1	56,2	43,8	41,0
60 - 64	25,2	31,1	31,9	23,8	27,8	37,1	39,0	31,0

Vuonna 1994 yksilöllisen varhaiseläkkeen alaikäraja nousi 55 vuodesta 58 vuoteen vuonna 1940 tai sen jälkeen syntyneillä.

3.7 Työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti yksityisellä sektorilla eräissä sairausryhmissä vuosina 1991 - 1997 (uudet hakijat, laitosratkaisut)

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Mielenterveyden häiriöt	14,2	14,4	14,7	14,8	17,6	17,1	17,7
Verenkiertoelinten sairaudet	6,3	6,7	8,2	8,4	9,0	10,1	10,1
Tuki- ja liikuntael. sairaudet	22,1	23,6	27,2	28,8	30,2	30,4	33,5
Muut sairaudet	12,3	14,3	14,4	14,7	15,9	15,8	15,8

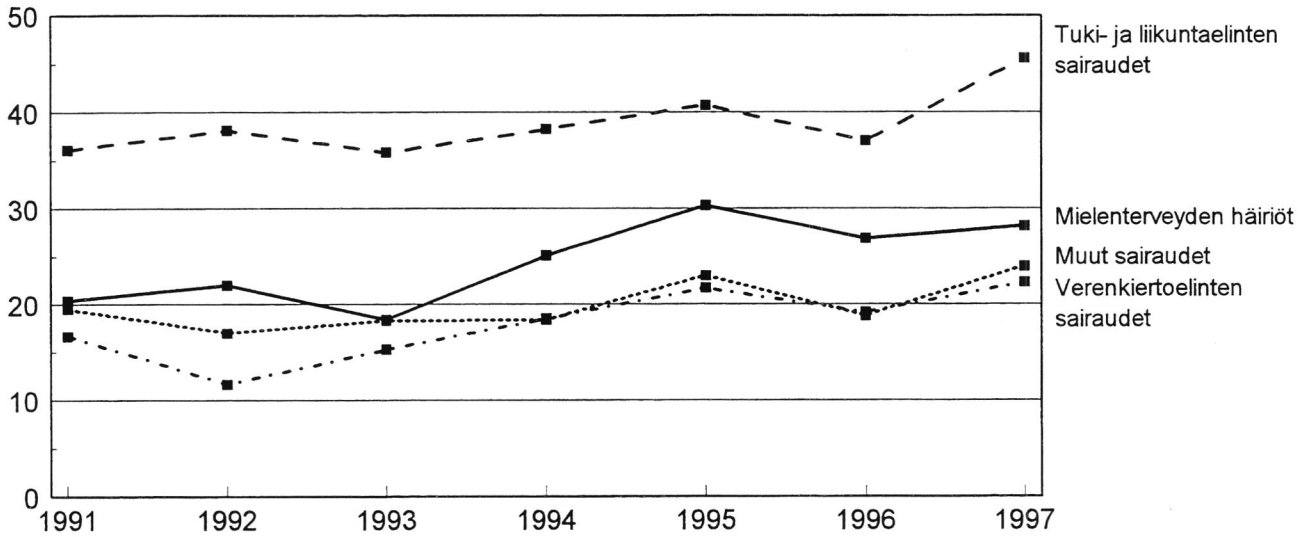
	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Mielenterveyden häiriöt	33,6	37,9	42,5	43,4	41,7	36,1	34,4
Verenkiertoelinten sairaudet	30,9	33,6	39,2	34,9	34,5	34,7	24,0
Tuki- ja liikuntaelinten sairaudet	43,3	47,8	48,1	50,2	44,5	36,5	33,9
Muut sairaudet	36,0	39,7	40,1	43,2	39,1	35,8	33,3

3.8 Työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti julkisella sektorilla eräissä eräissä sairausryhmissä vuosina 1991 - 1997 (uudet hakijat, laitosratkaisut)

KVTEL

Varsinainen työkyvyttömyyseläke

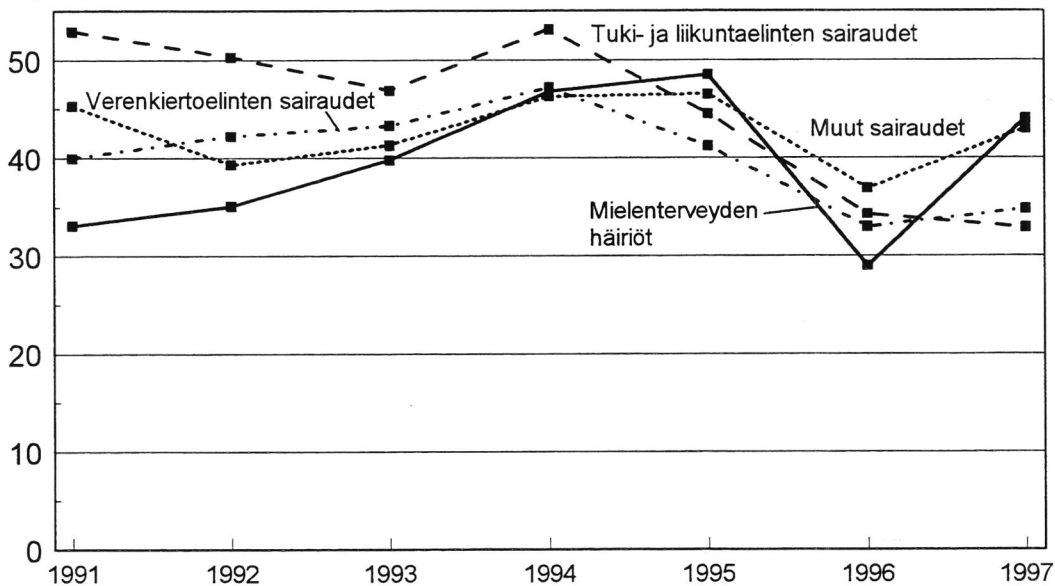
Hylkäys-%

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Mielen terveyden häiriöt	20,4	22,0	18,4	25,1	30,3	26,9	28,2
Verenkiertoelinten sairaudet	16,7	11,7	15,3	18,5	21,7	19,2	22,3
Tuki- ja liikuntael. sairaudet	36,1	38,1	35,8	38,2	40,7	37,0	45,6
Muut sairaudet	19,5	17,0	18,3	18,4	23,0	18,8	24,0

Yksilöllinen varhaiseläke

Hylkäys-%

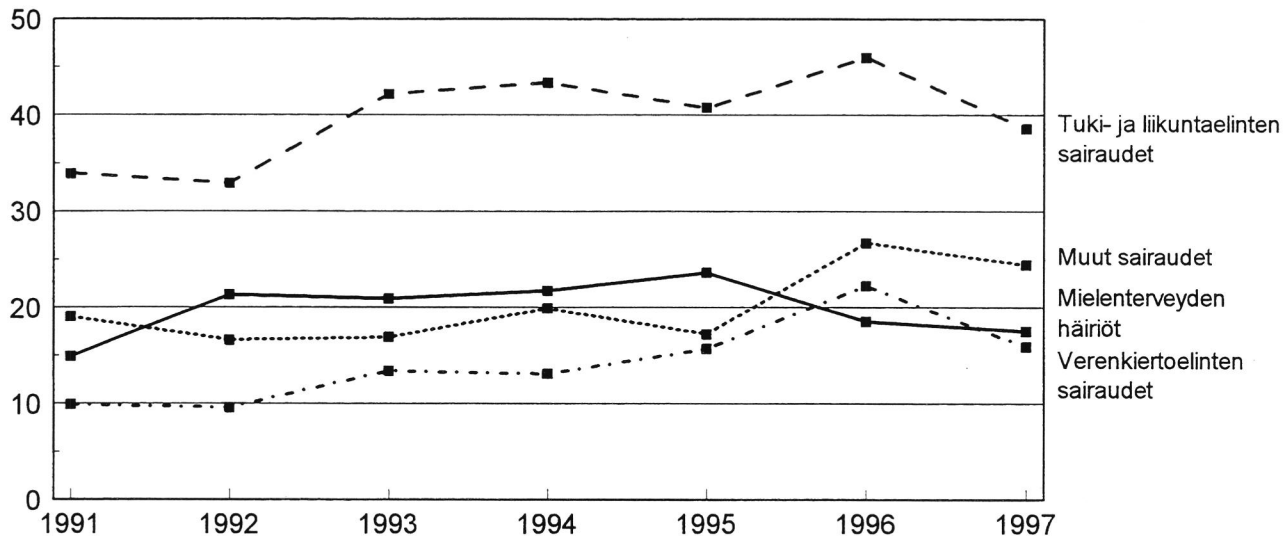
	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Mielen terveyden häiriöt	33,1	35,1	39,8	46,8	48,5	29,0	44,0
Verenkiertoelinten sairaudet	40,0	42,2	43,3	47,2	41,2	33,0	34,8
Tuki- ja liikuntaelinten sairaudet	52,9	50,3	46,9	53,1	44,5	34,3	32,9
Muut sairaudet	45,3	39,3	41,3	46,3	46,5	36,9	43,0

3.9 Työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti **julkisella sektorilla** eräissä eräissä sairausryhmissä vuosina 1991 - 1997 (uudet hakijat, laitosratkaisut)

VEL

Varsinainen työkyvyttömyyseläke

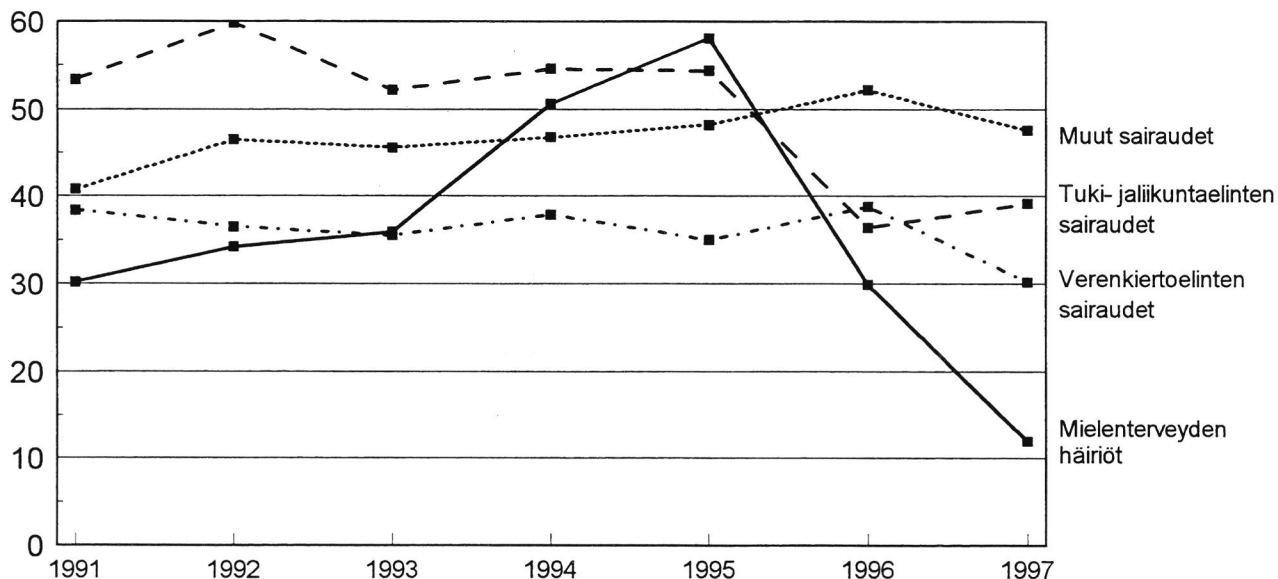
Hylkäys-%

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Mielenterveyden häiriöt	14,9	21,3	20,9	21,7	23,6	18,5	17,5
Verenkiertoelinten sairaudet	9,9	9,6	13,4	13,1	15,7	22,2	15,9
Tuki- ja liikuntael. sairaudet	33,9	32,9	42,2	43,4	40,8	46,0	38,6
Muut sairaudet	19,0	16,6	16,9	19,9	17,2	26,7	24,4

Yksilöllinen varhaiseläke

Hylkäys-%

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Mielenterveyden häiriöt	30,2	34,2	35,9	50,6	58,1	29,9	12,0
Verenkiertoelinten sairaudet	38,4	36,5	35,5	37,9	35,0	38,8	30,2
Tuki- ja liikuntaelinten sairaudet	53,4	59,8	52,2	54,6	54,4	36,4	39,2
Muut sairaudet	40,8	46,5	45,6	46,8	48,2	52,2	47,6

3.10 Varsinaisten työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti yksityisellä sektorilla ikä- ja sairausryhmittäin vuosina 1991 - 1997
(uudet hakijat, laitosratkaisut)

Ikäryhmä	Mielenterveyden häiriöt (V)					Verenkiertoelinten sairaudet (VII)					Tuki- ja liikuntaelinten sairaudet (XIII)										
	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97
-34	19,0	20,2	15,2	14,1	17,7	15,0	19,6	5,0	5,9	7,1	3,8	9,4	5,9	6,7	36,5	42,8	47,2	46,9	44,0	42,0	48,6
35 - 44	17,1	12,8	17,0	15,4	17,9	18,2	17,8	12,2	5,8	14,0	8,2	13,6	12,2	10,5	37,0	35,4	40,7	38,4	43,4	41,7	43,9
45 - 54	13,9	15,3	15,7	15,3	19,1	18,1	18,2	8,3	9,6	10,1	12,0	10,4	12,4	11,8	28,7	30,4	32,7	32,6	35,2	36,8	38,9
55 - 59	8,1	12,4	9,9	16,2	15,4	16,4	17,4	5,6	7,1	7,9	7,7	9,2	11,2	11,3	14,6	17,3	21,4	26,3	24,7	26,0	29,9
60 - 64	3,3	3,9	5,9	3,5	4,6	8,7	9,6	2,5	2,6	3,2	3,6	4,6	4,7	5,8	4,0	6,3	7,6	7,4	10,0	9,0	13,5
Yhteensä	14,2	14,4	14,7	14,8	17,6	17,1	17,7	6,3	6,7	8,2	8,4	9,0	10,1	10,1	22,1	23,6	27,2	28,8	30,2	30,4	33,5
Ratkaisujen lukumäärä	3 483	3 401	3 320	3 333	3 421	3 243	3 251	2 749	2 564	2 488	2 259	2 015	1 866	1 680	6 040	6 013	5 380	5 065	5 073	4 530	4 215

Ikäryhmä	Muut sairaudet					Kaikki								
	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97
-34	19,9	21,0	22,1	20,1	22,8	21,3	22,2	21,8	23,4	22,7	21,2	23,6	21,3	25,7
35 - 44	15,2	15,4	17,3	16,7	18,5	18,6	15,0	21,6	19,3	23,0	21,4	24,6	23,8	23,0
45 - 54	14,0	17,0	16,9	14,6	17,7	17,2	18,0	18,6	20,5	21,1	20,6	23,2	23,3	23,9
55 - 59	8,2	10,7	9,8	13,5	11,9	14,4	15,1	10,2	13,1	14,1	17,7	16,9	18,6	20,5
60 - 64	4,3	4,9	3,6	5,5	6,9	6,5	4,2	3,6	4,8	5,2	5,5	7,5	7,1	9,3
Yhteensä	12,3	14,3	14,4	14,1	15,9	15,8	15,8	15,1	16,5	17,8	18,3	20,2	20,1	21,2
Ratkaisujen lukumäärä	4 960	4 991	4 755	4 690	4 500	4 255	3 930	17 232	16 969	15 943	15 347	15 009	13 894	13 076

3.11 Varsinaisten työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti julkisella sektorilla ikä- ja sairausryhmittäin vuosina 1991 - 1997
(uudet hakijat, laitosratkaisut)

KVTEL

Ikäryhmä	Mielenterveyden häiriöt (V)					Verenkiertoelinten sairaudet (VII)					Tuki- ja liikuntaelinten sairaudet (XIII)										
	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97
-34	22,8	30,4	21,5	30,3	31,8	34,8	30,3	66,7	30,0	12,5	16,7	0,0	0,0	33,3	44,0	57,6	41,9	42,9	40,4	37,8	40,0
35 - 44	22,6	23,6	19,8	19,6	33,0	26,7	26,1	26,7	11,1	25,0	20,0	25,0	19,4	12,5	50,9	52,1	54,5	47,1	43,4	42,1	41,1
45 - 54	21,2	21,7	19,8	27,0	28,8	25,6	30,6	23,8	17,0	21,6	26,8	26,3	23,6	28,4	41,2	46,4	40,4	44,3	44,5	42,4	52,7
55 - 59	14,7	10,9	9,2	25,0	31,9	26,7	25,1	12,1	7,8	12,9	16,3	20,6	21,5	24,5	30,7	28,2	28,6	32,2	40,5	33,2	42,9
60 - 64	0,0	12,1	0,0	16,1	8,3	10,7	14,8	4,3	6,3	7,4	4,5	11,1	5,2	4,2	7,0	7,6	8,3	5,3	12,1	8,0	16,3
Yhteensä	20,4	22,0	18,4	25,1	30,3	26,9	28,2	16,7	11,7	15,3	18,5	21,7	19,2	22,3	36,1	38,1	35,8	38,2	40,7	37,0	45,6
Ratkaisujen lukumäärä	839	906	947	1 064	1 098	1 061	1 075	348	368	340	362	337	359	318	1 220	1 060	1 097	1 298	1 297	1 160	1 113

Ikäryhmä	Muut sairaudet					Kaikki								
	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97
-34	26,4	25,0	23,4	28,4	28,7	30,1	17,1	27,8	31,8	23,8	31,2	31,6	33,5	27,5
35 - 44	21,0	23,3	13,1	18,0	19,7	20,2	28,3	29,9	30,2	25,0	26,1	31,5	28,1	29,5
45 - 54	23,3	20,7	22,9	26,6	26,0	20,6	25,6	30,2	30,3	28,8	32,1	33,9	30,1	36,6
55 - 59	12,3	9,2	17,0	14,7	21,1	15,1	26,2	20,5	17,0	20,0	23,3	31,1	25,1	32,4
60 - 64	9,9	2,3	6,7	3,7	9,2	8,3	3,1	6,6	6,3	6,8	5,8	10,7	7,8	9,5
Yhteensä	19,5	17,0	18,3	18,4	23,0	18,8	24,0	25,6	24,9	23,9	27,0	31,2	27,1	32,0
Ratkaisujen lukumäärä	897	811	907	1 089	1 005	1 010	964	3 304	3 145	3 291	3 813	3 737	3 590	3 470

3.12 Varsinaisten työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti julkisella sektorilla ikä- ja sairausryhmittäin vuosina 1991 - 1997
(uudet hakijat, laitosratkaisut)

VEL

Ikäryhmä	Mielenterveyden häiriöt (V)					Verenkiertoelinten sairaudet (VII)					Tuki- ja liikuntaelinten sairaudet (XIII)				
	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97	
- 34	20,0	20,3	16,9	14,1	24,1	19,0	25,6	0,0	14,3	12,5	33,3	50,0	0,0	-	
35 - 44	20,8	24,3	22,5	18,8	17,3	15,2	19,9	26,3	9,1	15,8	5,3	7,1	6,3	11,1	
45 - 54	12,6	22,4	19,6	21,5	24,1	19,0	16,2	11,3	12,5	9,0	12,9	20,0	23,0	12,7	
55 - 59	11,0	15,8	22,8	28,5	27,6	21,8	14,4	5,1	10,6	21,5	18,6	11,1	23,1	20,4	
60 - 64	4,8	15,4	32,0	24,1	40,0	17,6	27,3	10,4	1,8	9,6	2,6	9,1	30,4	14,3	
Yhteensä	14,9	21,3	20,9	21,7	23,6	18,5	17,5	9,9	9,6	13,4	13,1	15,7	22,2	15,9	
Ratkaisujen lukumäärä	631	614	698	802	847	653	623	292	292	305	282	197	153	132	

Ikäryhmä	Muut sairaudet					Kaikki								
	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97
- 34	37,0	20,0	19,4	20,0	8,8	7,4	10,5	30,0	22,4	18,0	15,3	25,6	15,6	23,5
35 - 44	22,4	19,8	22,0	18,2	19,7	21,3	17,5	28,8	26,2	27,8	25,9	22,9	22,3	21,1
45 - 54	20,8	20,4	17,8	18,7	19,8	27,7	27,4	24,3	25,4	25,2	26,1	27,3	30,1	24,0
55 - 59	11,5	12,0	12,7	26,0	16,4	31,2	25,6	12,4	17,7	24,5	30,0	25,9	28,5	23,9
60 - 64	10,2	3,6	9,8	13,7	2,3	27,3	19,4	8,4	6,3	19,2	15,5	13,9	26,8	25,6
Yhteensä	19,0	16,6	16,9	19,9	17,2	26,7	24,4	21,0	21,8	24,5	25,8	25,5	27,3	23,6
Ratkaisujen lukumäärä	599	548	638	699	621	501	468	2 160	2 059	2 250	2 410	2 229	1 672	1 521

3.13 Yksilöllisten varhaiseläkkeiden hylkäysprosentti yksityisellä sektorilla ikä- ja sairausryhmittäin vuosina 1991 - 1997
(uudet hakijat, laitosratkaisut)

Ikäryhmä	Mielenterveyden häiriöt (V)					Verenkiertoelinten sairaudet (VII)					Tuki- ja liikuntaelinten sairaudet (XIII)										
	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97
55 - 59*	37,6	40,9	46,7	47,4	45,6	38,6	45,4	35,7	37,9	44,6	39,1	41,8	44,4	28,8	51,4	55,7	56,2	58,2	52,7	44,7	45,9
60 - 64	19,7	25,3	23,6	25,3	30,3	31,9	24,1	19,1	24,1	26,3	23,4	20,7	23,4	20,3	21,4	23,6	21,7	24,8	28,3	25,3	23,6
Yhteensä	33,6	37,9	42,5	43,4	41,7	36,1	34,4	30,9	33,6	39,2	34,9	34,5	34,7	24,0	43,3	47,8	48,1	50,2	44,5	36,5	33,9
Ratkaisujen lukumäärä	834	881	825	884	564	313	224	1 192	1 192	1 075	1 017	641	380	304	4 323	4 261	3 951	3 975	2 484	1 408	1 103

Ikäryhmä	Muut sairaudet					Kaikki								
	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97
55 - 59*	41,8	45,7	46,4	50,0	45,5	40,3	39,5	45,6	49,5	51,4	52,6	48,7	42,9	42,0
60 - 64	20,3	22,1	20,2	22,6	26,5	29,6	28,3	20,6	23,5	22,4	24,1	27,0	26,6	24,3
Yhteensä	36,0	39,7	40,1	43,2	39,1	35,8	33,3	38,9	43,0	44,5	45,8	41,6	36,0	32,4
Ratkaisujen lukumäärä	1 774	1 666	1 515	1 601	1 094	590	527	8 123	7 916	7 366	7 477	4 783	2 691	2 158

* Vuonna 1994 yksilöllisen varhaiseläkkeen alaikäraja nousi 55 vuodesta 58 vuoteen vuonna 1940 tai sen jälkeen syntyneillä.

3.14 Yksilöllisten varhaiseläkkeiden hylkäysprosentti julkisella sektorilla ikä- ja sairausryhmittäin vuosina 1991 - 1997
(uudet hakijat, laitosratkaisut)

KVTEL

Ikäryhmä	Mielenterveyden häiriöt (V)					Verenkierroelinten sairaudet (VII)					Tuki- ja liikuntaelinten sairaudet (XIII)				
	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97	
55 - 59*	36,2	38,7	45,0	48,6	54,1	35,9	48,8	47,7	51,5	48,3	54,1	45,7	41,3	45,5	
60 - 64	18,2	13,7	14,5	32,5	27,8	13,8	37,5	15,5	18,3	22,7	25,7	30,2	16,2	25,0	
Yhteensä	33,1	35,1	39,8	46,8	48,5	29,0	44,0	40,0	42,2	43,3	47,2	41,2	33,0	34,8	
Ratkaisujen lukumäärä	251	282	319	361	171	93	75	235	270	307	305	148	112	69	

Ikäryhmä	Muut sairaudet					Kaikki								
	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97
55 - 59*	50,5	47,2	46,5	50,2	50,8	41,5	54,2	53,1	52,2	50,4	54,5	50,0	42,6	44,1
60 - 64	25,3	16,8	24,4	24,4	33,3	7,1	30,2	28,9	23,7	21,8	28,7	28,3	16,8	27,4
Yhteensä	45,3	39,3	41,3	46,3	46,5	36,9	43,0	47,8	45,6	44,5	50,3	45,0	34,1	36,9
Ratkaisujen lukumäärä	371	412	560	536	260	179	135	2 136	2 339	2 791	2 780	1 364	815	583

* Vuonna 1994 yksilöllisen varhaiseläkkeen alaikäraja nousi 55 vuodesta 58 vuoteen vuonna 1940 tai sen jälkeen syntyneillä.

3.15 Yksilöllisten varhaiseläkkeiden hylkäysprosentti julkisella sektorilla ikä- ja sairausryhmittäin vuosina 1991 - 1997
(uudet hakijat, laitosratkaisut)

VEL

Ikäryhmä	Mielenterveyden häiriöt (V)					Verenkiertoelinten sairaudet (VII)					Tuki- ja liikuntaelinten sairaudet (XIII)										
	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97
55 - 59*	31,4	37,2	38,9	54,3	66,2	28,6	16,7	44,7	41,8	39,1	44,8	38,1	43,3	30,8	59,9	54,8	59,3	59,5	59,1	42,1	50,0
60 - 64	25,0	20,7	20,3	27,5	33,8	35,7	0,0	22,2	21,0	22,6	14,6	27,3	31,6	29,4	31,4	41,5	22,7	30,8	38,7	26,7	25,0
Yhteensä	30,2	34,2	35,9	50,6	58,1	29,9	12,0	38,4	36,5	35,5	37,9	35,0	38,8	30,2	53,4	59,8	52,2	54,6	54,4	36,4	39,2
Ratkaisujen lukumäärä	371	482	498	500	272	77	50	263	249	262	211	117	49	43	684	721	788	683	327	121	74

Ikäryhmä	Muut sairaudet					Kaikki								
	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97
55 - 59*	40,7	50,0	48,3	50,4	49,5	53,6	50,6	46,8	51,1	49,0	54,1	56,2	43,8	41,0
60 - 64	41,1	32,1	29,3	30,8	44,3	50,0	44,0	31,1	31,9	23,8	27,8	37,1	39,0	31,0
Yhteensä	40,8	46,5	45,6	54,6	48,2	52,2	47,6	43,1	47,1	44,5	49,6	51,5	42,2	37,0
Ratkaisujen lukumäärä	446	443	485	683	249	180	130	1 764	1 895	2 033	1 918	965	427	297

* Vuonna 1994 yksilöllisen varhaiseläkkeen alaikäraja nousi 55 vuodesta 58 vuoteen vuonna 1940 tai sen jälkeen syntyneillä.

4.1 Työeläkelaitosten itseoikaisutilasto 1997, varsinaista työkyvyttömyyseläkettä koskeneet valitukset

Yksityinen sektori

Työeläkelaitosten vuoden 1997 aikana käsittelemät varsinaista työkyvyttömyyseläkettä koskeneet valitukset

Eläkepäätöksen antanut eläkelaitos	TEL	YEL	LEL	MYEL	TaEL	MEL	Kaikki	
							Lkm	%
Eläkeoikeutta koskeneet valitukset	1 716	408	449	493	7	7	3 080	100,0
- eläkepäätöstä muutettu	147	36	63	47	2	1	296	9,6
- siirtynyt ELK:aan	1 569	372	386	446	5	6	2 784	90,4

Työeläkelaitosten vuoden 1997 aikana käsittelemät eläkelautakunnan päätöksen jälkeiset varsinaista työkyvyttömyyseläkettä koskeneet valitukset

Eläkepäätöksen antanut eläkelaitos	TEL	YEL	LEL	MYEL	TaEL	MEL	Kaikki	
							Lkm	%
Eläkeoikeutta koskeneet valitukset	609	145	193	251	4	9	1 211	100,0
- eläkepäätöstä muutettu	34	5	14	10	-	-	63	5,2
- siirtynyt VAKO:een	575	140	179	241	4	9	1 148	94,8

Julkinen sektori

Työeläkelaitosten vuoden 1997 aikana käsittelemät varsinaista työkyvyttömyyseläkettä koskeneet valitukset

Eläkepäätöksen antanut eläkelaitos	KVTEL	VEL	Kaikki	
			Lkm	%
Eläkeoikeutta koskeneet valitukset	1248	532	1780	100,0
- eläkepäätöstä muutettu	142	75	217	12,2
- siirtynyt ELK:aan	1 106	457	1 563	87,8

Työeläkelaitosten vuoden 1997 aikana käsittelemät eläkelautakunnan päätöksen jälkeiset varsinaista työkyvyttömyyseläkettä koskeneet valitukset

Eläkepäätöksen antanut eläkelaitos	KVTEL	VEL	Kaikki	
			Lkm	%
Eläkeoikeutta koskeneet valitukset	371	145	516	100,0
- eläkepäätöstä muutettu	18	9	27	5,2
- siirtynyt VAKO:een	353	136	489	94,8

4.2 Työeläkelaitosten itseoikaisutilasto 1997, yksilöllistä varhaiseläkettä koskeneet valitukset

Yksityinen sektori

Työeläkelaitosten vuoden 1997 aikana käsittelemät yksilöllistä varhaiseläkettä koskeneet valitukset

Eläkepäätöksen antanut eläkelaitos	TEL	YEL	LEL	MYEL	TaEL	MEL	Kaikki	
							Lkm	%
Eläkeoikeutta koskeneet valitukset	305	88	18	47	-	-	458	100,0
- eläkepäätöstä muutettu	22	10	1	4	-	-	37	8,1
- siirtynyt ELK:aan	283	78	17	43	-	-	421	91,9

Työeläkelaitosten vuoden 1997 aikana käsittelemät eläkelautakunnan päätöksen jälkeiset yksilöllistä varhaiseläkettä koskeneet valitukset

Eläkepäätöksen antanut eläkelaitos	TEL	YEL	LEL	MYEL	TaEL	MEL	Kaikki	
							Lkm	%
Eläkeoikeutta koskeneet valitukset	99	32	7	19	-	1	158	100,0
- eläkepäätöstä muutettu	13	1	1	1	-	-	16	10,1
- siirtynyt VAKO:een	86	31	6	18	-	1	142	89,9

Julkinen sektori

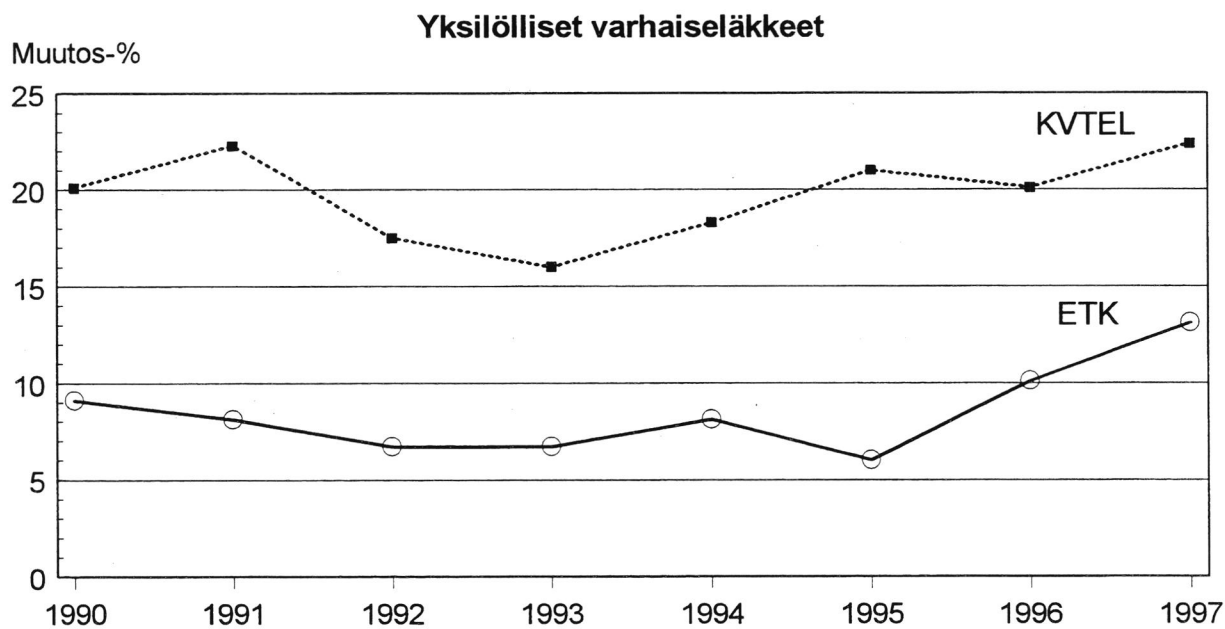
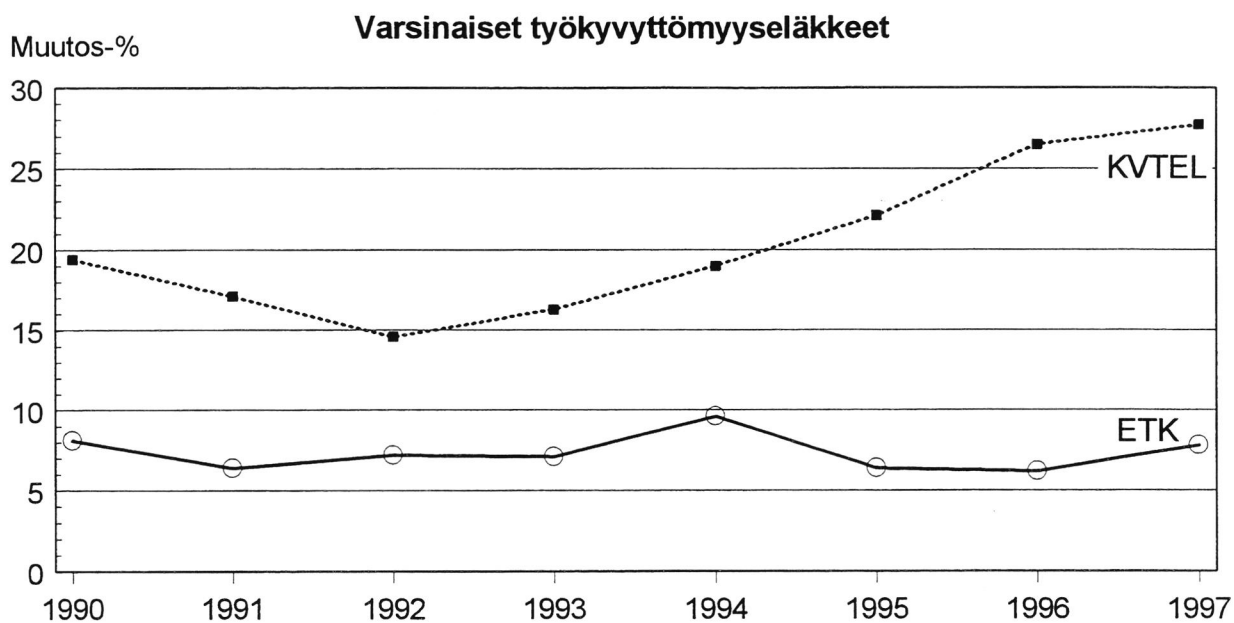
Työeläkelaitosten vuoden 1997 aikana käsittelemät yksilöllistä varhaiseläkettä koskeneet valitukset

Eläkepäätöksen antanut eläkelaitos	KVTEL	VEL	Kaikki	
			Lkm	%
Eläkeoikeutta koskeneet valitukset	141	105	246	100,0
- eläkepäätöstä muutettu	19	24	43	17,5
- siirtynyt ELK:aan	122	81	203	82,5

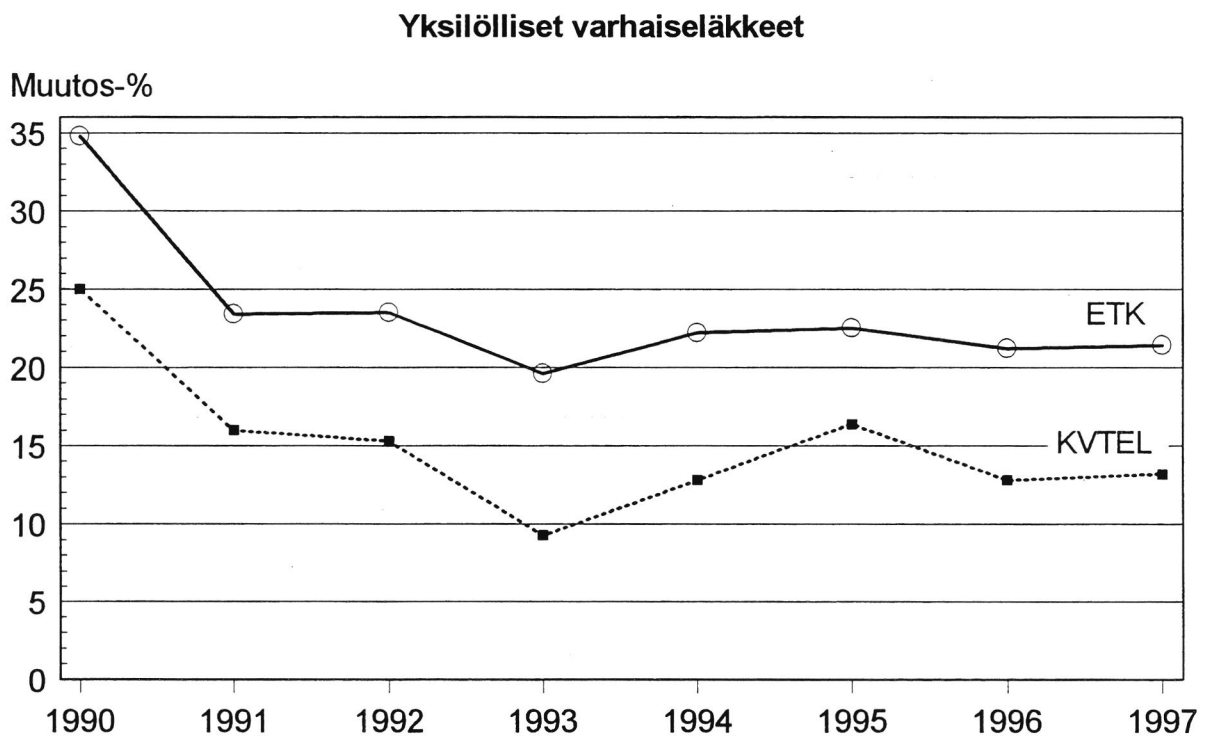
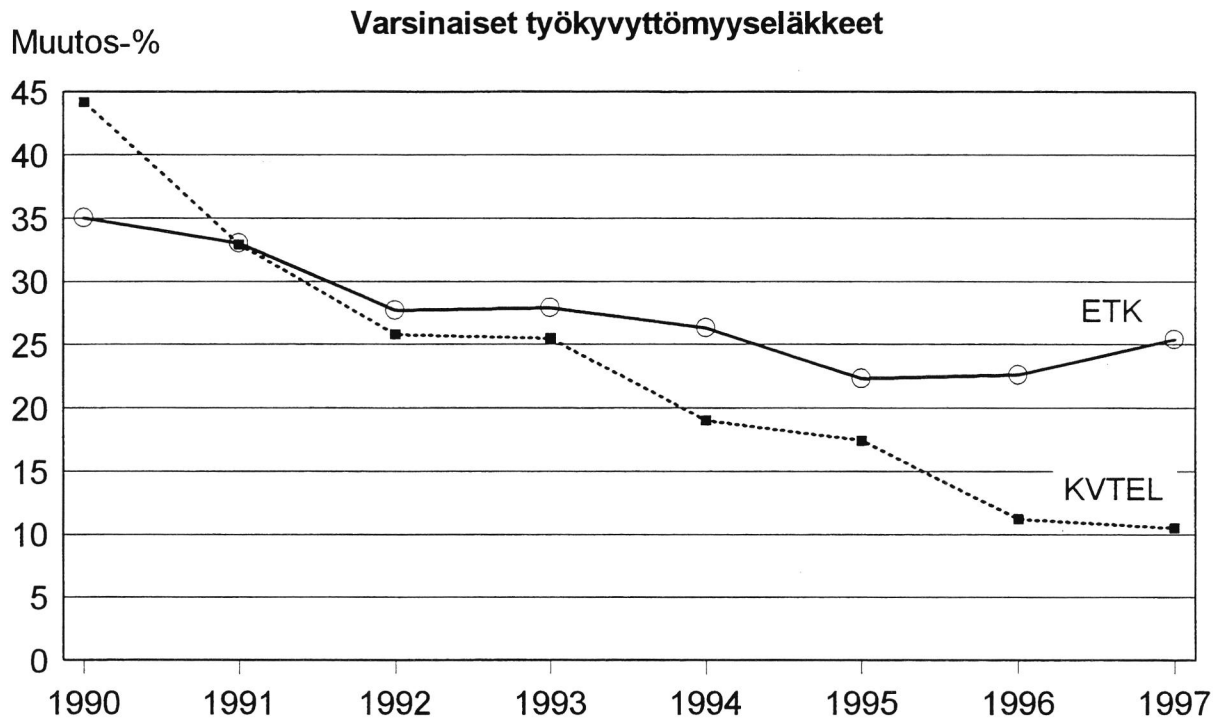
Työeläkelaitosten vuoden 1997 aikana käsittelemät eläkelautakunnan päätöksen jälkeiset yksilöllistä varhaiseläkettä koskeneet valitukset

Eläkepäätöksen antanut eläkelaitos	KVTEL	VEL	Kaikki	
			Lkm	%
Eläkeoikeutta koskeneet valitukset	30	15	45	100,0
- eläkepäätöstä muutettu	4	3	7	15,6
- siirtynyt VAKO:een	26	12	38	84,4

4.3 Työkyvyttömyyseläratkaisuja koskevien valitusten muutosprosentti eläkelautakunnissa
(kaikki hakemukset)

4.4 Työkyvyttömyyselätkaisuja koskevien valitusten muutosprosentti vakuutus-oikeudessa (KVTEL: 1990-1994 korkein hallinto-oikeus) (kaikki hakemukset)

KVTEL:n luvut vuodesta 1996 alkaen koskevat täysitehoisia eläkkeitä.

5.1 Niiden yksityisen sektorin työkyvyttömyyseläkkeen hakijoiden osuus **ikäryhmittäin**, jotka ovat kahden eläkkeen hakemista edeltäneen vuoden aikana saaneet ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa, prosenttia

Vuosina 1991-1997 varsinaista työkyvyttömyyseläkettä hakeneet

Ikäryhmä	1991	1993	1994	1995	1996	1997
20-29	11,4	19,6	27,5	25,5	31,0	22,8
30-39	15,7	23,3	27,3	27,1	23,7	22,1
40-49	11,7	22,8	26,7	25,4	20,9	20,7
50-54	11,6	24,4	28,0	27,1	21,1	19,5
55-59	10,6	19,9	23,0	20,7	17,1	17,0
60-64	4,2	8,7	10,0	10,0	7,8	8,3
Kaikki	10,7	20,6	24,2	23,1	18,9	18,1

Vuosina 1991-1997 yksilöllistä varhaiseläkettä hakeneet

Ikäryhmä	1991	1993	1994	1995	1996	1997
55-59	13,4	30,5	32,8	25,2	19,2	15,2
60-64	4,3	9,1	11,2	11,3	7,7	5,6
Kaikki	11,0	25,6	27,6	20,6	14,3	10,0

Vuonna 1994 yksilöllisen varhaiseläkkeen alaikäraja nousi 55 vuodesta 58 vuoteen vuonna 1940 tai sen jälkeen syntyneillä.

5.2 Niiden yksityisen sektorin työkyvyttömyyseläkkeen hakijoiden osuus, jotka ovat kahden eläkkeen hakemista edeltäneen vuoden aikana saaneet ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa, **ikäryhmittäin ja eläkelaeittain**, prosenttia

Vuosina 1991-1997 varsinaista työkyvyttömyyseläkettä hakeneet

Ikäryhmä ja eläkelaki	1991	1993	1994	1995	1996	1997
20-29 TEL	8,4	20,3	28,2	25,5	29,7	24,6
LEL	20,0	22,3	35,9	33,3	37,3	18,5
30-39 TEL	14,3	26,2	29,1	30,2	25,0	24,1
LEL	24,6	30,7	38,1	36,8	36,0	28,3
40-49 TEL	10,0	27,3	30,1	28,8	23,3	22,1
LEL	25,1	33,6	42,3	42,3	35,3	35,8
50-54 TEL	10,5	28,4	32,5	30,5	22,7	20,9
LEL	23,7	38,4	48,3	46,4	41,5	37,6
55-59 TEL	9,3	22,9	26,0	24,6	18,4	18,2
LEL	22,0	35,5	44,2	30,7	32,4	32,1
60-64 TEL	4,4	13,5	15,1	14,9	10,2	9,8
LEL	12,9	17,8	16,7	16,5	19,7	17,1
Kaikki TEL	9,7	24,8	28,1	27,1	20,8	19,7
LEL	22,5	32,4	40,7	36,7	34,7	31,9

Vuosina 1991-1997 yksilöllistä varhaiseläkettä hakeneet

Ikäryhmä ja eläkelaki	1991	1993	1994	1995	1996	1997
55-59 TEL	12,9	33,7	35,1	26,8	19,2	15,5
LEL	38,6	59,4	69,2	66,8	69,3	68,5
60-64 TEL	3,4	10,7	13,9	13,2	9,6	6,9
LEL	22,7	37,8	43,7	51,0	(31,7)	(34,6)
Kaikki TEL	10,6	28,8	30,5	22,6	15,4	11,0
LEL	34,4	56,5	65,8	63,6	58,5	57,5

Vuonna 1994 yksilöllisen varhaiseläkkeen alaikäraja nousi 55 vuodesta 58 vuoteen vuonna 1940 tai sen jälkeen syntyneillä.

() = ratkaisujen lukumäärä < 50

5.3 Työttömänä olleiden yksityisen sektorin työkyvyttömyyseläkkeenhakijoiden työttömyyspäivien keskiarvo **ikäryhmän ja eläkelain** mukaan

Työttömyypäivät = kahden eläkeratkaisua edeltäneen vuoden ansiosidonnaiset työttömyyspäivärahopäivät

Vuosina 1991-1997 varsinaista työkyvyttömyyseläkettä hakeneet

Ikäryhmä ja eläkelaki		1991	1993	1994	1995	1996	1997
20-29	TEL	87	135	155	151	178	133
	LEL	94	192	223	185	219	146
30-39	TEL	105	120	154	173	184	169
	LEL	114	187	218	226	191	207
40-49	TEL	116	118	159	176	189	172
	LEL	121	196	227	226	193	213
50-54	TEL	102	108	149	175	193	184
	LEL	116	214	229	227	207	215
55-59	TEL	119	109	151	181	194	247
	LEL	123	218	269	245	255	248
60-64	TEL	124	85	130	132	225	206
	LEL	116	147	227	253	258	290
Kaikki	TEL	111	112	152	173	192	193
	LEL	118	202	237	229	215	224

Vuosina 1991-1997 yksilöllistä varhaiseläkettä hakeneet

Ikäryhmä ja eläkelaki		1991	1993	1994	1995	1996	1997
55-59	TEL	133	127	163	198	239	311
	LEL	132	224	296	298	334	338
60-64	TEL	122	71	60	94	143	147
	LEL	126	157	147	247	210	181
Kaikki	TEL	132	123	153	179	215	257
	LEL	131	218	282	290	315	307

Vuonna 1994 yksilöllisen varhaiseläkkeen alaikäraja nousi 55 vuodesta 58 vuoteen vuonna 1940 tai sen jälkeen syntyneillä.

~~5.4 50-59-vuotiaat TEL:n tai LEL:n piiriin kuuluneet varsinaista työkyvyttömyyseläkettä yksityisellä sektorilla vuosina 1991-1997 hakeneet kahden edellisen vuoden ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan saamisen, sairausryhmän ja sukupuolen mukaan mukaan, prosenttia~~

Sukupuoli ja sairausryhmä	1991		1993		1994		1995		1996		1997	
	Saa- nut tt- rahaa	Muut	Saa- nut tt- rahaa	Muut	Saa- nut tt- rahaa	Muut	Saa- nut tt- rahaa	Muut	Saa- nut tt- rahaa	Muut	Saa- nut tt- rahaa	Muut
Miehet												
Mielenterv.	13	15	14	16	15	17	17	18	17	20	18	20
Verenk.el.	20	24	23	22	23	22	21	20	21	19	21	19
Tules	38	35	35	36	35	34	33	35	31	33	31	31
Muut sair.	29	26	28	26	27	28	29	28	32	28	31	30
Kaikki	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Naiset												
Mielenterv.	15	19	20	22	20	22	26	20	25	23	29	24
Verenk.el.	12	10	14	10	10	9	7	9	10	8	8	8
Tules	49	46	41	43	42	42	40	44	38	43	36	44
Muut sair.	24	24	25	26	28	27	26	26	27	25	28	24
Kaikki	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

5.5 Työkyvyttömyyseläkkeiden hakemisalttius yksityisellä sektorilla vuosina 1991-1997 kahden edellisen vuoden ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan **saamisen** ja **ikäryhmän** mukaan, promillea

Varsinaisen työkyvyttömyyseläkkeen hakemisalttius

Ikäryhmä ja työttömyys	1991	1993	1994	1995	1996	1997
20-29						
Saanut tt-rah.	0,8	1,0	1,1	0,8	0,7	0,9
Muut	1,2	1,7	1,6	1,6	0,9	1,1
30-39						
Saanut tt-rah.	4,8	2,8	2,9	3,1	2,7	2,9
Muut	3,2	3,4	3,3	3,3	2,8	2,7
40-49						
Saanut tt-rah.	11,1	7,7	8,4	8,6	7,9	8,7
Muut	8,2	9,1	9,0	8,9	7,7	7,2
50-54						
Saanut tt-rah.	30,0	23,5	24,6	25,2	21,5	20,6
Muut	23,2	23,9	22,7	21,1	18,1	16,8
55-59						
Saanut tt-rah.	38,7	23,6	24,2	22,7	23,0	22,7
Muut	35,0	35,0	35,6	33,4	32,7	31,7

Yksilöllisen varhaiseläkkeen hakemisalttius

Ikäryhmä ja työttömyys	1991	1993	1994	1995	1996	1997
55-59						
Saanut tt-rah.	77,0	55,2	54,8	34,2	21,8	19,0
Muut	53,3	46,3	49,2	39,9	28,0	30,9

Vuonna 1994 yksilöllisen varhaiseläkkeen alaikäraja nousi 55 vuodesta 58 vuoteen vuonna 1940 tai sen jälkeen syntyneillä.

Hakemisalttius = uusien, täysitehoisten eläkkeiden ratkaisut jaettuna edellisen vuoden lopussa täysitehoiseen eläkkeeseen oikeutetulla väestöllä.

5.6 **Työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti yksityisellä sektorilla vuosina 1991-1997**
 kahden edellisen vuoden ansiosidonnaisen **työttömyyspäivärahan saamisen** ja
ikäryhmän mukaan

Varsinaisten työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti

Ikäryhmä ja työttömyys	1991	1993	1994	1995	1996	1997
20-29						
Saanut tt-rah.	28,4	20,4	11,9	21,4	19,8	25,0
Muut	25,4	24,6	26,0	27,7	24,1	32,7
30-39						
Saanut tt-rah.	22,5	18,2	17,2	21,0	21,5	20,5
Muut	20,2	25,7	20,5	23,9	22,9	22,3
40-49						
Saanut tt-rah.	18,8	22,5	19,4	21,9	22,3	25,9
Muut	20,5	22,2	22,1	23,8	24,0	23,4
50-54						
Saanut tt-rah.	18,6	21,8	20,2	24,4	24,7	28,9
Muut	18,1	19,5	20,6	23,4	22,6	22,8
55-59						
Saanut tt-rah.	12,6	13,8	17,5	15,1	18,2	20,4
Muut	10,4	14,1	17,8	17,4	18,6	20,5
60-64						
Saanut tt-rah.	3,8	2,7	5,4	7,2	8,3	10,2
Muut	3,8	5,5	5,5	7,5	7,0	9,2

Yksilöllisen varhaiseläkkeen hylkäysprosentti

Ikäryhmä ja työttömyys	1991	1993	1994	1995	1996	1997
55-59						
Saanut tt-rah.	55,3	57,9	59,0	52,7	51,7	50,3
Muut	42,5	48,6	49,9	47,4	40,9	40,5
60-64						
Saanut tt-rah.	27,3	24,5	24,4	32,8	32,2	33,8
Muut	19,2	22,2	24,4	26,3	26,2	23,7

Vuonna 1994 yksilöllisen varhaiseläkkeen alaikäraja nousi 55 vuodesta 58 vuoteen vuonna 1940 tai sen jälkeen syntyneillä.

5.7 Työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti yksityisellä sektorilla vuosina 1991-1997 kahden edellisen vuoden ansiosidonnaisen **työttömyyspäivärahan saamisen** ja **ikäryhmän** mukaan, TEL, miehet

Varsinaisten työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti

Ikäryhmä ja työttömyys	1991	1993	1994	1995	1996	1997
20-29						
Saanut tt-rah.	(23,1)	21,4	12,7	20,0	(21,1)	(20,7)
Muut	29,4	25,9	33,5	29,4	33,0	30,0
30-39						
Saanut tt-rah.	20,7	19,8	16,9	23,7	21,4	23,1
Muut	20,8	27,2	21,4	23,7	20,2	20,3
40-49						
Saanut tt-rah.	23,8	20,8	21,2	22,0	19,6	24,2
Muut	20,0	19,7	20,3	21,8	20,5	19,0
50-54						
Saanut tt-rah.	14,3	19,2	18,3	23,8	25,1	23,1
Muut	13,2	15,3	15,5	19,4	16,7	17,5
55-59						
Saanut tt-rah.	7,5	10,9	14,7	17,4	15,7	18,7
Muut	6,9	8,9	13,9	14,4	13,6	15,5
60-64						
Saanut tt-rah.	(0,0)	2,4	7,4	7,4	(12,5)	(6,8)
Muut	1,6	3,7	3,1	4,4	4,1	4,5

Yksilöllisen varhaiseläkkeen hylkäysprosentti

Ikäryhmä ja työttömyys	1991	1993	1994	1995	1996	1997
55-59						
Saanut tt-rah.	54,0	53,4	52,9	47,5	47,6	(42,6)
Muut	39,2	45,8	46,1	42,4	32,0	33,1
60-64						
Saanut tt-rah.	(27,3)	21,8	25,3	40,7	(26,9)	(42,9)
Muut	16,5	22,1	20,6	21,8	23,3	24,8

Vuonna 1994 yksilöllisen varhaiseläkkeen alaikäraja nousi 55 vuodesta 58 vuoteen vuonna 1940 tai sen jälkeen syntyneillä.

() = ratkaisujen lukumäärä < 50

5.8 Työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti yksityisellä sektorilla vuosina 1991-1997 kahden edellisen vuoden ansiosidonnaisen **työttömyyspäivärahan saamisen** ja ikäryhmän mukaan, TEL, naiset

Varsinaisten työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti

Ikäryhmä ja työttömyys	1991	1993	1994	1995	1996	1997
20-29						
Saanut tt-rah.	(50,0)	(31,3)	(20,0)	(27,6)	(27,3)	(19,0)
Muut	24,8	24,5	23,3	27,4	22,2	34,0
30-39						
Saanut tt-rah.	39,3	21,8	22,4	20,4	29,6	24,7
Muut	24,5	22,5	20,6	26,7	25,3	24,0
40-49						
Saanut tt-rah.	23,8	27,7	22,7	27,0	28,4	31,7
Muut	23,9	21,5	23,2	28,1	27,8	27,5
50-54						
Saanut tt-rah.	30,3	28,7	25,7	32,4	31,0	36,8
Muut	26,0	22,8	23,7	28,2	26,0	27,5
55-59						
Saanut tt-rah.	19,0	19,7	27,0	19,0	26,8	25,2
Muut	12,9	17,7	22,0	21,0	22,6	23,6
60-64						
Saanut tt-rah.	(3,6)	(2,1)	3,6	11,9	(11,6)	(9,8)
Muut	3,8	7,5	8,0	11,5	7,0	13,1

Yksilöllisen varhaiseläkkeen hylkäysprosentti

Ikäryhmä ja työttömyys	1991	1993	1994	1995	1996	1997
55-59						
Saanut tt-rah.	64,1	66,0	67,2	57,3	65,1	61,3
Muut	49,5	53,1	55,1	50,5	45,2	48,7
60-64						
Saanut tt-rah.	(48,1)	32,8	28,6	30,9	(34,9)	(28,0)
Muut	24,3	26,4	29,2	30,1	26,2	26,2

Vuonna 1994 yksilöllisen varhaiseläkkeen alaikäraja nousi 55 vuodesta 58 vuoteen vuonna 1940 tai sen jälkeen syntyneillä.

() = ratkaisujen lukumäärä < 50

5.9 Työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti yksityisellä sektorilla vuosina 1991-1997 kahden edellisen vuoden ansiosidonnaisen **työttömyyspäivärahan saamisen** ja ikäryhmän mukaan, LEL, miehet

Varsinaisten työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti

Ikäryhmä ja työttömyys	1991	1993	1994	1995	1996	1997
20-29						
Saanut tt-rah.	(25,0)	(12,9)	(5,7)	(18,5)	(8,7)	(54,5)
Muut	16,5	22,9	12,7	27,8	(13,9)	(39,1)
30-39						
Saanut tt-rah.	12,6	12,2	12,6	16,3	12,3	15,0
Muut	14,6	25,2	19,3	21,8	22,3	21,3
40-49						
Saanut tt-rah.	12,4	17,9	11,9	15,3	19,3	21,5
Muut	15,4	18,4	19,2	22,4	19,4	21,1
50-54						
Saanut tt-rah.	13,0	17,4	11,8	13,5	20,9	25,1
Muut	13,1	13,6	16,7	20,3	21,8	21,0
55-59						
Saanut tt-rah.	7,9	12,0	9,7	7,6	13,7	19,3
Muut	9,5	9,0	14,5	11,6	15,4	18,5
60-64						
Saanut tt-rah.	(7,9)	(2,6)	(3,3)	(0,0)	(0,0)	(11,4)
Muut	5,2	2,5	4,5	8,3	8,9	9,1

Yksilöllisen varhaiseläkkeen hylkäysprosentti

Ikäryhmä ja työttömyys	1991	1993	1994	1995	1996	1997
55-59						
Saanut tt-rah.	44,1	52,5	53,1	57,5	39,3	(42,4)
Muut	32,3	43,4	46,9	50,9	(51,7)	(28,6)
60-64						
Saanut tt-rah.	(19,4)	(10,0)	(20,0)	(15,0)	(30,8)	(12,5)
Muut	18,8	(7,7)	(20,0)	(15,0)	(26,1)	(11,1)

Vuonna 1994 yksilöllisen varhaiseläkkeen alaikäraja nousi 55 vuodesta 58 vuoteen vuonna 1940 tai sen jälkeen syntyneillä.

() = ratkaisujen lukumäärä < 50

5.10 Työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti yksityisellä sektorilla vuosina 1991-1997 kahden edellisen vuoden ansiosidonnaisten työttömyyspäivärahopäivien lukumäärän sekä eläkelain ja sukupuolen mukaan, 50-59-vuotiaat

Varsinaisten työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosentti

Eläkelaki, sukupuoli ja työttömyyspäivien lkm	1991	1993	1994	1995	1996	1997
TEL, Miehet						
Yli 250 ttpv	(10,0)	22,7	22,2	24,9	19,6	20,9
1-250 ttpv	11,6	14,4	14,8	18,9	21,4	20,9
Ei ttpv	10,2	12,1	14,7	17,1	15,1	16,5
TEL, Naiset						
Yli 250 ttpv	(33,3)	25,5	27,7	26,7	31,5	33,3
1-250 ttpv	24,0	24,9	25,8	28,2	27,9	31,2
Ei ttpv	19,9	20,4	22,8	24,8	24,2	25,5
LEL, Miehet						
Yli 250 ttpv	(16,1)	17,0	8,6	9,9	15,4	21,1
1-250 ttpv	10,0	13,3	13,0	12,0	19,6	23,6
Ei ttpv	11,3	11,2	15,5	15,2	18,3	19,8

Yksilöllisen varhaiseläkkeen hylkäysprosentti

Eläkelaki, sukupuoli ja työttömyyspäivien lkm	1991	1993	1994	1995	1996	1997
TEL, Miehet						
Yli 250 ttpv	(56,1)	60,9	58,4	52,7	(55,8)	(45,2)
1-250 ttpv	53,5	51,7	50,4	43,9	41,7	(37,5)
Ei ttpv	39,2	45,8	46,1	42,4	32,0	33,0
TEL, Naiset						
Yli 250 ttpv	59,7	68,1	74,7	66,7	(63,3)	(67,5)
1-250 ttpv	65,1	65,3	63,9	51,8	66,7	(50,0)
Ei ttpv	49,5	53,1	55,1	50,5	45,2	48,7
LEL, Miehet						
Yli 250 ttpv	(60,9)	58,6	57,3	61,0	(40,5)	(45,5)
1-250 ttpv	41,1	46,9	45,5	(51,2)	(36,8)	(36,4)
Ei ttpv	32,3	43,4	46,9	50,9	(51,7)	(28,6)

Vuonna 1994 yksilöllisen varhaiseläkkeen alaikäraja nousi 55 vuodesta 58 vuoteen vuonna 1940 tai sen jälkeen syntyneillä.

() = ratkaisujen lukumäärä < 50

